# การสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม สำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

อำนาจ ดวงตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2555

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์
เรื่อง

# การสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม สำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร


นายอำนาจ ดวงตระกูล
ผู้วิจัย

อาจารย์วีระแมน นิยมพล, ปร.ด.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ปรเมศวร์ บุญยืน, ค.ด.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิคส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจพร ศักดิ์ศิริ, ปร.ด.
ประธานหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการ
ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล


Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

**การสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม**
**สำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร**

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)
วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

.....

นายอำนาจ ดวงตระกูล
ผู้วิจัย

.....

รองศาสตราจารย์ฉลอง บุญญานันต์, Ph.D.
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

อาจารย์ปรเมศวร์ บุญยืน, ค.ด.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

อาจารย์วีระแมน นิยมพล, ปร.ด.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิคส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....

รองศาสตราจารย์ทวี เชื้อสุวรรณทวี,
สส.ด.
คณบดี
วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

# กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือของอาจารย์ ดร.วีระแมน นิยมพล ดร.ปรเมศวร์ บุญยืนและคณะกรรมการตรวจสอบเครื่องมือที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่อง และตอบข้อสงสัย ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจ ในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง และกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดลทุกท่านสำหรับความรู้และคำแนะนำในการศึกษาเกี่ยวกับสาขางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งเป็นส่วนทำให้มีงานวิจัยเรื่องนี้

ขอขอบพระคุณประธานการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ฉลอง บุญญานันต์ ที่ได้สละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครที่เอื้อเฟื้อสถานที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทั้งหลายที่ให้การเลี้ยงดู ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และสนับสนุนผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

อำนาจ ดวงตระกูล

Copyright by Mahidol University

การสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

A SURVEY OF ARCHITECTURAL AND ENVIRONMENTAL FACILITIES FOR PERSONS WITH DISABILITIES IN BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION HOSPITALS

อำนาจ ดวงตระกูล 5037400 RSRS/M

ศศ.ม. (งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: วีระแมน นิยมพล, ปรเมศวร์ บุญยืน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการของโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 แห่ง โดยใช้แบบสำรวจที่มีหัวข้อหลัก 10 รายการ แปลผลเป็นสถิติร้อยละ และสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการ รวมถึงจัดทำข้อเสนอแนะในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล

ผลการศึกษาพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุด ตามมาตรฐานของกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 คือ ทางเท้า ทางลาด และทางเข้าอาคาร โดยโรงพยาบาลที่มีผลตรงกับมาตรฐานมากที่สุดในสามหัวข้อหลัก มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 97.64 100 และ 93.75 ตามลำดับ

การสังเกต การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล ได้สังเกตคนพิการทั้งหมด 45 ราย ประกอบด้วย คนพิการที่ใช้รถเข็นนั่ง 33 ราย ผู้ที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว การเดิน 12 ราย ผลการสังเกตพบว่า คนพิการสามารถใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นได้ โดยมีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ญาติ และผู้มาใช้บริการทั่วไปคอยอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า โรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง ควรจัดให้มีที่นั่งสำหรับคนพิการ ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการและสถานบริการข้อมูลข่าวสาร ให้เอื้อต่อการใช้บริการของคนพิการ

คำสำคัญ: สิ่งอำนวยความสะดวก / สถาปัตยกรรม / สิ่งแวดล้อม / โรงพยาบาล / คนพิการ

Copyright by Mahidol University

133 หน้า

A SURVEY OF ARCHITECTURAL AND ENVIRONMENTAL FACILITIES FOR PERSONS WITH DISABILITIES IN BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION HOSPITALS

AMNART DUANGTRAKOOL 5037400 RSRS/M

M.A. (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WIRAMAN NIYOMPHOL, Ph.D., PORAMATE BOONYUEN, Ph.D.

ABSTRACT

The objective of this research was to survey the architectural and environmental facilities for persons with disabilities in Bangkok Metropolitan Administration Hospitals. Nine hospitals were surveyed on ten different categories of equipment and facilities, and results were analyzed by using descriptive statistics of simple percentage. The researcher also observed persons with disabilities using these architectural and environmental facilities and gathered suggestions about equipment regarding architectural and environmental facilities for persons with disabilities in these hospitals.

The results showed that three categories of architectural and environmental facilities in the hospitals which had the highest scores according to the standards of the Thai government regulations (year 2005) on facilities in the building for disabled and elderly persons were footpaths, ramps, and building entrances. The hospital that conformed with the standards in these three categories the most had percentage scores of 97.64, 100, and 93.75, respectively. The researcher observed 45 disabled persons using the architectural and environmental facilities in these hospitals, including 33 persons who used wheelchair and 12 persons with limited walking movement. The results found that those persons can use all facilities with the assistance of the hospital staff, accompanying relatives, and other patients in the hospital. The study also led to the suggestion that all of these hospitals should provide facilities for persons with disabilities such as seats for disabled persons, properly allocated entrances to different services, and an information service section.

KEY WORDS: FACILITIES / ARCHITECTURE / ENVIRONMENT / HOSPITAL / DISABILITY

133 pages

Copyright by Mahidol University

# สารบัญ


| | | หน้า |
|---|---|---|
| **กิตติกรรมประกาศ** | | **ค** |
| **บทคัดย่อภาษาไทย** | | **ง** |
| **บทคัดย่อภาษาอังกฤษ** | | **จ** |
| **สารบัญตาราง** | | **ซ** |
| **บทที่ 1** | **บทนำ** | |
| | 1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย | 1 |
| | 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย | 3 |
| | 1.3 คำถามงานวิจัย | 3 |
| | 1.4 ขอบเขตของงานวิจัย | 3 |
| | 1.5 นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย | 4 |
| | 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ | 5 |
| **บทที่ 2** | **ทบทวนวรรณกรรม** | |
| | 2.1 ความหมายของการเข้าถึง | 6 |
| | 2.2 แนวคิด การปราศจากสิ่งกีดขวาง (Barrier-Free Concept) | 7 |
| | 2.3 กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการ หรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 | 8 |
| | 2.4 (ร่าง) กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติ สถานพยาบาล พ.ศ. 2541 | 20 |
| | 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง | 41 |
| **บทที่ 3** | **วิธีดำเนินการวิจัย** | |
| | 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง | 45 |
| | 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย | 46 |
| | 3.3 การทดลองใช้เครื่องมือ | 47 |
| | 3.4 ดำเนินเรื่องการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน | 48 |


Copyright by Mahidol University

# สารบัญ (ต่อ)


| | | หน้า |
|---|---|---|
| | 3.5 คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย | 48 |
| | 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล | 48 |
| | 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล | 49 |
| **บทที่ 4** | **ผลการวิเคราะห์ข้อมูล** | |
| | 4.1 ผลการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมในโรงพยาบาล | 50 |
| | 4.2 ผลการสังเกตการเข้าถึงบริการของคนพิการในโรงพยาบาล | 55 |
| **บทที่ 5** | **สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ** | |
| | 5.1 สรุปผลการวิจัย | 58 |
| | 5.2 อภิปรายผล | 60 |
| | 5.3 ข้อจำกัดของการวิจัย | 61 |
| | 5.4 ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย | 62 |
| | 5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป | 62 |
| **บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย** | | **63** |
| **บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ** | | **71** |
| **บรรณานุกรม** | | **78** |
| **ภาคผนวก** | | **80** |
| **ประวัติผู้วิจัย** | | **133** |


Copyright by Mahidol University

# สารบัญตาราง


| ตาราง | | หน้า |
|---|---|---|
| 4.1 | แสดงคะแนนจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง | 52 |
| 4.2 | แสดงร้อยละของคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง | 54 |
| 4.3 | ผลการสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง | 55 |


Copyright by Mahidol University

# บทที่ 1
# บทนำ

## 1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

ปัจจุบันประเทศไทยมีคนพิการหรือทุพลภาพจำนวน 1,871,860 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 2.9 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับคนพิการมากขึ้น โดยมีนโยบายให้คนพิการสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเสมอภาค ดังเห็นได้จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 30 ว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล หรืออื่นใดมิได้ และข้อกำหนดใน มาตรา 51 กล่าวว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสมได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขจากรัฐซึ่งต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐอย่างเหมาะสมโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและทันต่อเหตุการณ์ และมาตรา 54 กล่าวว่า บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นที่เหมาะสมจากรัฐ

คนพิการเป็นประชากรส่วนหนึ่งที่มีอยู่ในสังคม และมีความจำเป็นในการใช้บริการโรงพยาบาลต่างๆ The Legislative Budget and Finance Committee (LB&FC 1990) ศึกษาถึงความต้องการด้านคมนาคมของคนพิการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างคนพิการจำนวนร้อยละ 43 มีความต้องการการคมนาคมเพื่อไปรับบริการทางการแพทย์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่โรงพยาบาลต้องมีการจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูต่างๆ เพื่อคนพิการ รวมถึงกลุ่มผู้ใช้บริการอื่นเช่น ผู้สูงอายุ เด็ก สตรีมีครรภ์ (สุภาพร พุ่มพวง, 2546: 4-5 อ้างใน สุมาลี สว่างสุขสกุล, 2549)

Copyright by Mahidol University

ตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ.2544 ให้หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบในการให้บริการประชาชนถือปฏิบัติในการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการประกอบด้วย ทางสัญจร ที่จอดรถ บันได ทางลาด ประตู ห้องน้ำ-ส้วม สัญญาณจราจร ป้ายหรือผังตู้ไปรษณีย์ โทรศัพท์สาธารณะ สถานที่ติดต่อสอบถาม จากกฎหมายนี้เองทำให้งานสถาปัตยกรรมต่างๆ ด้านอาคารสถานที่ ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่ อาคารของสถานสงเคราะห์คนพิการหรือคนชรา สถานศึกษา สำหรับคนพิการ โรงพยาบาล โรงแรม สถานีขนส่งมวลชน และอาคารในลักษณะอื่นใดตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนด เพื่อให้เกิดความเสมอภาคขึ้นในสังคม

นอกจากนี้รัฐบาลยังให้ความสำคัญเรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้คนพิการสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวกและปลอดภัย โดยเฉพาะโรงพยาบาลซึ่งเป็นสถานที่ให้บริการที่สำคัญแก่ผู้ป่วย อันได้แก่ ประชาชนทั่วไป ตลอดจนคนพิการ ดังนั้นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ในมาตรา 37 ได้ระบุว่า ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวง เพื่อกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และมีมติในคราวการประชุมเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 เห็นชอบในหลักการให้หน่วยงานราชการสำรวจและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงได้ ตามที่กฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้โรงพยาบาลจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามกฎกระทรวง พ.ศ.2548 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพและคนชรา

ปัจจุบันโรงพยาบาลของรัฐหลายแห่งได้ทำการปรับปรุงอาคารสถานที่ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้คนพิการ สามารถเข้าถึงและใช้บริการได้ จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่าสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นมีเพียงพอครบตามที่กฎกระทรวงกำหนดหรือไม่ รวมถึงประสิทธิภาพ การเข้าถึงบริการของคนพิการตลอดจนผลของการศึกษาดังกล่าวจะเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาลที่ทำการสำรวจตลอดจนโรงพยาบาลอื่นๆ เพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และสอดคล้องกับความต้องการของคนพิการมากยิ่งขึ้น

Copyright by Mahidol University

## 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

1.2.2 เพื่อศึกษาการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาล เพื่อให้คนพิการสามารถใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 1.3 คำถามงานวิจัย

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

## 1.4 ขอบเขตของงานวิจัย

1.4.1 โรงพยาบาลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะคัดเลือกเฉพาะโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- โรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานครมีดังนี้
  - โรงพยาบาลกลาง
  - โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์
  - โรงพยาบาลตากสิน
  - โรงพยาบาลราชพิพัฒน์
  - โรงพยาบาลลาดกระบังกรุงเทพมหานคร
  - โรงพยาบาลสิรินธร
  - โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมิ์
  - โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ
  - วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล

(มีการเปลี่ยนฐานะใหม่เป็นคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553)

Copyright by Mahidol University

1.4.2 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

1.4.3 ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาโดยอ้างอิงตามมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) พ.ศ. 2552 ที่กำหนดให้โรงพยาบาลทุกแห่งจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก 5 รายการ ได้แก่ ทางเดินลาด ห้องสุขา ที่จอดรถสำหรับผู้พิการ ป้ายบอกทางสำหรับผู้พิการ และสถานบริการข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้พิการ โดยยึดตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1) ที่จอดรถคนพิการ
2) ทางเข้าอาคาร
3) ทางลาด
4) ทางเท้า
5) ลิฟต์
6) ที่นั่งสำหรับคนพิการ
7) ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ
8) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
9) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก
10) สถานบริการข้อมูลข่าวสาร

1.4.4 การศึกษาครั้งนี้จะทำการสังเกตคนพิการที่รับบริการจากโรงพยาบาลกลุ่มเป้าหมายด้วย

## 1.5 นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย

1.5.1 คนพิการ หมายถึง คนพิการใช้รถเข็นนั่ง ผู้ที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว การเดิน ผู้มีความบกพร่องทางการมองเห็น และผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1.5.2 ผู้ป่วย หมายถึง ผู้ขอรับบริการในโรงพยาบาลที่สังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง

1.5.3 บริการสาธารณสุข หมายถึง บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขซึ่งให้โดยตรงแก่ผู้ป่วยและคนพิการ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต

Copyright by Mahidol University

1.5.4 โรงพยาบาล หมายถึง โรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

1.5.5 การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการ หมายถึง ความสามารถในการเข้าไปใช้ประโยชน์ของสิ่งก่อสร้างหรือเทคโนโลยี ที่สร้างขึ้นหรืออุปกรณ์ที่มีการประยุกต์ใช้ความรู้ทางสถาปัตยกรรมเช่น การมีทางลาด ห้องน้ำคนพิการ ลิฟต์สำหรับขนส่งในแนวดิ่ง เป็นต้น

## 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ทำให้ทราบถึงข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครในการเข้าถึงบริการของคนพิการ

1.6.2 ทำให้ทราบถึงการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

1.6.3 ทำให้ทราบถึงแนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาล เพื่อให้คนพิการสามารถใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6.4 สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงโครงสร้างและสภาพแวดล้อมโรงพยาบาล

Copyright by Mahidol University

# บทที่ 2
# ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเกี่ยวกับการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมในโรงพยาบาล ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อออกเป็น 5 ส่วนเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยซึ่งครอบคลุมสาระสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการเข้าถึง

2.2 แนวคิด การปราศจากสิ่งกีดขวาง (Barrier-Free Concept)

2.3 กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548

2.4 (ร่าง) กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

## 2.1 ความหมายของการเข้าถึง

สถาบันวิทยาการโทรคมนาคม The Institute for Telecommunication Sciences (ที่มา: http://www.its.bldrdoc.gov) ได้ให้ความหมายของการเข้าถึง (Access) ไว้ดังนี้

(1) ความสามารถและความจำเป็นในการเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูล การรับข้อมูล การติดต่อสื่อสาร หรือการใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลของระบบ

(2) ข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

(3) ความสามารถและโอกาสในการรับรู้รายละเอียด ความรู้ หรือข้อมูลต่างๆ

(4) ความสามารถและประสิทธิภาพของการสื่อสาร จากแหล่งข้อมูล หรือองค์ประกอบ และบุคคลบุคคลหนึ่งจะไม่สามารถเข้าถึงซึ่งข้อมูล ความรู้ แหล่งข้อมูลได้ หากบุคคลนั้นมีข้อจำกัดหรือความไม่เสมอภาคทางด้านร่างกายทางเทคนิคหรือกระบวนการการใช้งานอันนำมาซึ่งความรู้และข้อมูลที่ต้องการ

## 2.2 แนวคิด การปราศจากสิ่งกีดขวาง (Barrier-Free Concept)

(ที่มา: www.undp.org.af/Publications/KeyDocuments/2005_cdap_guidelines.pdf)

สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากสิ่งกีดขวาง หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีพื้นที่ให้สามารถทำกิจกรรมต่างๆได้อย่างอิสระ มีความปลอดภัย ไม่จำกัดเฉพาะเพศ อายุหรือข้อจำกัดใดๆ และการเข้าถึงเป็นไปอย่างเท่าเทียมและเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตอิสระของบุคคลเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้สิ่งแวดล้อมที่กล่าวมา หมายถึง อาคารสถานที่ ถนน สวนสาธารณะ และสถานที่อื่นๆ รวมทั้งบริการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางสัญจร อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน เช่น ทางลาด ลิฟต์ เป็นต้น ซึ่งควรคำนึงถึงการสร้างให้ปลอดอุปสรรคทั้งสิ้น

ใครบ้างที่ต้องการสิ่งแวดล้อมที่ปราศจากสิ่งกีดขวาง

โดยทั่วไปนั้นเราเข้าใจว่าคงมีเพียงผู้พิการเท่านั้นที่ได้รับความลำบากจากอุปสรรคต่างๆจากสิ่งแวดล้อมที่มี แต่ความเป็นจริงนั้นช่วงชีวิตของเราทุกคนนั้นล้วนมีอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ หญิงมีครรภ์ ผู้บาดเจ็บผู้ป่วยที่พิการชั่วคราว ซึ่งจะจำแนกผู้ได้รับผลจากอุปสรรคสิ่งแวดล้อมได้ดังนี้

- คนใช้รถเข็นนั่ง
- ผู้ที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว การเดิน
- ผู้มีความบกพร่องทางการมองเห็น
- ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ซึ่งอุปสรรคต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมนั้นส่งผลต่อความไม่ปลอดภัยและความเสี่ยงต่ออันตรายต่างๆ อุปสรรคเป็นสาเหตุของการเข้าไม่ถึงโอกาสและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น สังคมควรให้ความสำคัญกับผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการต่างๆ

Copyright by Mahidol University

## 2.3 กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้ปลอดจากอุปสรรคสำหรับคนพิการจะใช้ตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และมาตรา ๘ (๑) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และ (๙) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำ ได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

“สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา” หมายความว่า ส่วนของอาคารที่สร้างขึ้นและอุปกรณ์อันเป็นส่วนประกอบของอาคารที่ติดหรือตั้งอยู่ภายในและภายนอกอาคารเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

“ลิฟต์” หมายความว่า อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับนำคนขึ้นลงระหว่างพื้นของอาคารที่ต่างระดับกันแต่ไม่ใช่บันไดเลื่อนหรือทางเลื่อน

“พื้นผิวต่างสัมผัส” หมายความว่า พื้นผิวที่มีผิวสัมผัสและสีซึ่งมีความแตกต่างไปจากพื้นผิวและสีในบริเวณข้างเคียงซึ่งคนพิการทางการมองเห็นสามารถสัมผัสได้

“ความกว้างสุทธิ” หมายความว่า ความกว้างที่วัดจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง โดยปราศจากสิ่งใด ๆ กีดขวาง

ข้อ ๓ อาคารประเภทและลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ในบริเวณที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไป

(๑) โรงพยาบาล สถานพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานีอนามัย อาคารที่ทำการของราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย

Copyright by Mahidol University

สถานศึกษา หอสมุดและพิพิธภัณฑสถานของรัฐ สถานีขนส่งมวลชน เช่น ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีรถ ท่าเทียบเรือที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน ๓๐๐ ตารางเมตร

(๒) สำนักงาน โรงมหรสพ โรงแรม หอประชุม สนามกีฬา ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้าประเภทต่างๆ ที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร

หมวด ๑

ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก

ข้อ ๔ อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามสมควร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) สัญลักษณ์รูปผู้พิการ

(๒) เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

(๓) สัญลักษณ์ หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

ข้อ ๕ สัญลักษณ์รูปผู้พิการ เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา และสัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามข้อ ๔ ให้เป็นสีขาวโดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือเป็นสีน้ำเงินโดยพื้นป้ายเป็นสีขาว

ข้อ ๖ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ต้องมีความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน และต้องจัดให้มีแสงส่องสว่างเป็นพิเศษทั้งกลางวันและกลางคืน

หมวด ๒

ทางลาดและลิฟต์

ข้อ ๗ อาคารตามข้อ ๓ หากระดับพื้นภายในอาคาร หรือระดับพื้นภายในอาคารกับภายนอกอาคาร หรือระดับพื้นทางเดินภายนอกอาคารมีความต่างระดับกันเกิน ๒๐ มิลลิเมตรให้มีทางลาดหรือลิฟต์ระหว่างพื้นที่ต่างระดับกัน แต่ถ้ามีความต่างระดับกันไม่เกิน ๒๐ มิลลิเมตรต้องปาดมุมพื้นส่วนที่ต่างระดับกันไม่เกิน ๔๕ องศา

Copyright© by Mahidol University

ข้อ ๘ ทางลาดให้มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น

(๒) พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นกับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด

(๓) ความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร ในกรณีที่ทางลาดมีความยาวของทุกช่วงรวมกันตั้งแต่ ๖,๐๐๐ มิลลิเมตร ขึ้นไป ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(๔) มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่างยาวไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(๕) ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน ๑:๑๒ และมีความยาวช่วงละไม่เกิน ๖,๐๐๐มิลลิเมตร ในกรณีที่ทางลาดยาวเกิน ๖,๐๐๐ มิลลิเมตร ต้องจัดให้มีชานพักยาวไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐มิลลิเมตร คั่นระหว่างแต่ละช่วงของทางลาด

(๖) ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกั้นให้ยกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า ๕๐มิลลิเมตร และมีราวกันตก

(๗) ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ ๒,๕๐๐ มิลลิเมตร ขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้งสองด้านโดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(ก) ทำด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่เป็นอันตรายในการจับและไม่ลื่น

(ข) มีลักษณะกลม โดยมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๓๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน๔๐ มิลลิเมตร

(ค) สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๙๐๐ มิลลิเมตร

(ง) ราวจับด้านที่อยู่ติดผนังให้มีระยะห่างจากผนังไม่น้อยกว่า ๕๐ มิลลิเมตร มีความสูงจากจุดยึดไม่น้อยกว่า ๑๒๐ มิลลิเมตร และผนังบริเวณราวจับต้องเป็นผนังเรียบ

(จ) ราวจับต้องยาวต่อเนื่อง และส่วนที่ยึดติดกับผนังจะต้องไม่กีดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการใช้ของคนพิการทางการมองเห็น

(ฉ) ปลายของราวจับให้ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางลาดไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร

(๘) มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง หรือหมายเลขชั้นของอาคารที่คนพิการทางการมองเห็นและคนชราสามารถทราบความหมายได้ ตั้งอยู่บริเวณทางขึ้นและทางลงของทางลาดที่เชื่อมระหว่างชั้นของอาคาร

Copyright by Mahidol University

(๕) ให้มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ในบริเวณทางลาดที่จัดไว้ให้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา

ข้อ ๙ อาคารตามข้อ ๓ ที่มีจำนวนชั้นตั้งแต่สองชั้นขึ้นไปต้องจัดให้มีลิฟต์หรือทางลาดที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ระหว่างชั้นของอาคาร

ลิฟต์ที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ต้องสามารถขึ้นลงได้ทุกชั้น มีระบบควบคุมลิฟต์ที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถควบคุมได้เอง ใช้งานได้อย่างปลอดภัย และจัดไว้ในบริเวณที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถใช้ได้สะดวก

ให้มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ที่ช่องประตูด้านนอกของลิฟต์ที่จัดไว้ให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชราใช้ได้

ข้อ ๑๐ ลิฟต์ที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ที่มีลักษณะเป็นห้องลิฟต์ ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ขนาดของห้องลิฟต์ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑,๑๐๐ มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๑, ๔๐๐ มิลลิเมตร

(๒) ช่องประตูลิฟต์ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร และต้องมีระบบแสงเพื่อป้องกันไม่ให้ประตูลิฟต์หนีบผู้โดยสาร

(๓) มีพื้นผิวต่างสัมผัสบนพื้นบริเวณหน้าประตูลิฟต์กว้าง ๓๐๐ มิลลิเมตร และยาว ๙๐๐ มิลลิเมตร ซึ่งอยู่ห่างจากประตูลิฟต์ไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๖๐๐ มิลลิเมตร

(๔) ปุ่มกดเรียกลิฟต์ ปุ่มบังคับลิฟต์ และปุ่มสัญญาณแจ้งเหตุฉุกเฉินต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) ปุ่มล่างสุดอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร ปุ่มบนสุดอยู่สูงจากพื้นไม่เกินกว่า ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร และห่างจากมุมภายในห้องลิฟต์ไม่น้อยกว่า ๔๐๐ มิลลิเมตร ในกรณีที่ห้องลิฟต์มีขนาดกว้างและยาวน้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(ข) มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๒๐ มิลลิเมตร มีอักษรเบรลล์กำกับไว้ทุกปุ่มเมื่อกดปุ่มจะต้องมีเสียงดังและมีแสง

(ค) ไม่มีสิ่งกีดขวางบริเวณที่กดปุ่มลิฟต์

(๕) มีราวจับโดยรอบภายในลิฟต์ โดยราวมีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ ๘ (๗) (ก) (ข) (ค) และ (ง)

Copyright by Mahidol University

(๖) มีตัวเลขและเสียงบอกตำแหน่งชั้นต่างๆ เมื่อลิฟต์หยุด และขึ้นหรือลง

(๗) มีป้ายแสดงหมายเลขชั้นและแสดงทิศทางบริเวณโถงหน้าประตูลิฟต์และติดอยู่ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน

(๘) ในกรณีที่ลิฟต์ขัดข้องให้มีทั้งเสียงและแสงไฟเตือนภัยเป็นไฟกะพริบสีแดง เพื่อให้คนพิการทางการมองเห็นและคนพิการทางการได้ยินทราบ และให้มีไฟกะพริบสีเขียวเป็นสัญญาณให้คนพิการทางการได้ยินได้ทราบว่าผู้ที่อยู่ข้างนอกรับทราบแล้วว่าลิฟต์ขัดข้องและกำ ลังให้ความช่วยเหลืออยู่

(๙) มีโทรศัพท์แจ้งเหตุฉุกเฉินภายในลิฟต์ซึ่งสามารถติดต่อกับภายนอกได้ โดยต้องอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร

(๑๐) มีระบบการทำงานที่ทำให้ลิฟต์เลื่อนมาอยู่ตรงที่จอดชั้นระดับพื้นดินและประตูลิฟต์ต้องเปิดโดยอัตโนมัติเมื่อไฟฟ้าดับ

หมวด ๓
บันได

ข้อ ๑๑ อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีบันไดที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ใช้ได้อย่างน้อยชั้นละ ๑ แห่ง โดยต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(๒) มีชานพักทุกระยะในแนวดิ่งไม่เกิน ๒,๐๐๐ มิลลิเมตร

(๓) มีราวบันไดทั้งสองข้าง โดยให้ราวมีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ ๘ (๗)

(๔) ลูกตั้งสูงไม่เกิน ๑๕๐ มิลลิเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขั้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า ๒๘๐ มิลลิเมตร และมีขนาดสม่ำเสมอตลอดช่วงบันได ในกรณีที่ขั้นบันไดเหลื่อมกันหรือมีจมูกบันไดให้มีระยะเหลื่อมกันได้ไม่เกิน ๒๐ มิลลิเมตร

(๕) พื้นผิวของบันไดต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่น

(๖) ลูกตั้งบันไดห้ามเปิดเป็นช่องโล่ง

(๗) มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง หรือหมายเลขชั้นของอาคารที่คนพิการทางการมองเห็นและคนชราสามารถทราบความหมายได้ ตั้งอยู่บริเวณทางขึ้นและทางลงของบันไดที่เชื่อมระหว่างชั้นของอาคาร

Copyright by Mahidol University

## หมวด ๔
## ที่จอดรถ

ข้อ ๑๒ อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อยตามอัตราส่วน ดังนี้

(๑) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ ๑๐ คัน แต่ไม่เกิน ๕๐ คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย ๑ คัน

(๒) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ ๕๑ คัน แต่ไม่เกิน ๑๐๐ คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย ๒ คัน

(๓) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ ๑๐๑ คัน ขึ้นไป ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชราอย่างน้อย ๒ คัน และเพิ่มขึ้นอีก ๑ คัน สำหรับทุก ๆ จำนวนรถ ๑๐๐ คันที่เพิ่มขึ้นเศษของ ๑๐๐ คัน ถ้าเกินกว่า ๕๐ คัน ให้คิดเป็น ๑๐๐ คัน

ข้อ ๑๓ ที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราให้จัดไว้ใกล้ทางเข้าออกอาคารให้มากที่สุด มีลักษณะไม่ขนานกับทางเดินรถ มีพื้นผิวเรียบ มีระดับเสมอกัน และมีสัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นของที่จอดรถด้านที่ติดกับทางเดินรถ มีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร และมีป้ายขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร ติดอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ มิลลิเมตร ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน

ข้อ ๑๔ ที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราต้องเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้างไม่น้อยกว่า ๒,๔๐๐ มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ มิลลิเมตร และจัดให้มีที่ว่างข้างที่จอดรถกว้างไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร ตลอดความยาวของที่จอดรถ โดยที่ว่างดังกล่าวต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบและมีระดับเสมอกับที่จอดรถ

## หมวด ๕
## ทางเข้าอาคาร ทางเดินระหว่างอาคาร และทางเชื่อมระหว่างอาคาร

ข้อ ๑๕ อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีทางเข้าอาคารเพื่อให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้โดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่ลื่น ไม่มีสิ่งกีดขวาง หรือส่วนของอาคารยื่นล้ำออกมาเป็นอุปสรรคหรืออาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

(๒) อยู่ในระดับเดียวกับพื้นถนนภายนอกอาคารหรือพื้นลานจอดรถ ในกรณีที่อยู่ต่างระดับต้องมีทางลาดที่สามารถขึ้นลงได้สะดวก และทางลาดนี้ให้อยู่ใกล้ที่จอดรถ

Copyright© by Mahidol University

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่มีอาคารตามข้อ ๓ หลายอาคารอยู่ภายในบริเวณเดียวกันที่มีการใช้อาคารร่วมกัน จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม ต้องจัดให้มีทางเดินระหว่างอาคารนั้น และจากอาคารแต่ละอาคารนั้นไปสู่ทางสาธารณะ ลานจอดรถหรืออาคารที่จอดรถ

ทางเดินตามวรรคหนึ่งต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) พื้นทางเดินต้องเรียบ ไม่ลื่น และมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(๒) หากมีท่อระบายน้ำหรือรางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท ถ้าฝาเป็นแบบตะแกรงหรือแบบรู ต้องมีขนาดของช่องตะแกรงหรือเส้นผ่านศูนย์กลางของรูกว้างไม่เกิน ๑๓ มิลลิเมตร แนวร่องหรือแนวของรางจะต้องขวางกับแนวทางเดิน

(๓) ในบริเวณที่เป็นทางแยกหรือทางเลี้ยวให้มีพื้นผิวต่างสัมผัส

(๔) ในกรณีที่มีสิ่งกีดขวางที่จำเป็นบนทางเดิน ต้องจัดให้อยู่ในแนวเดียวกัน โดยไม่กีดขวางทางเดิน และจัดให้มีพื้นผิวต่างสัมผัสหรือมีการกั้นเพื่อให้ทราบก่อนถึงสิ่งกีดขวาง และอยู่ห่างสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร

(๕) ป้ายหรือสิ่งอื่นใดที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน ต้องมีความสูงจากพื้นทางเดินไม่น้อยกว่า๒, ๐๐๐ มิลลิเมตร

(๖) ในกรณีที่พื้นทางเดินกับพื้นถนนมีระดับต่างกัน ให้มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน ๑:๑๐

ข้อ ๑๗ อาคารตามข้อ ๓ ที่มีทางเชื่อมระหว่างอาคาร ต้องมีผนังหรือราวกันตกทั้งสองด้านโดยมีราวจับซึ่งมีลักษณะตามข้อ ๘ (๗) (ก) (ข) (ค) (ง) และ (จ) ที่ผนังหรือราวกันตกนั้น และมีทางเดินซึ่งมีลักษณะตามข้อ ๑๖ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕)

## หมวด ๖
## ประตู

ข้อ ๑๘ ประตูของอาคารตามข้อ ๓ ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) เปิดปิดได้ง่าย

(๒) หากมีธรณีประตู ความสูงของธรณีประตูต้องไม่เกินกว่า ๒๐ มิลลิเมตร และให้ขอบทั้งสองด้านมีความลาดเอียงไม่เกิน ๔๕ องศา เพื่อให้เก้าอี้ล้อหรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราที่ใช้อุปกรณ์ช่วยเดินสามารถข้ามได้สะดวก

Copyright by Mahidol University

(๓) ช่องประตูต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๘๐๐ มิลลิเมตร

(๔) ในกรณีที่ประตูเป็นแบบบานเปิดผลักเข้าออก เมื่อเปิดออกสู่ทางเดินหรือระเบียงต้องมีพื้นที่ว่างขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(๕) ในกรณีที่ประตูเป็นแบบบานเลื่อนหรือแบบบานเปิดให้มีมือจับที่มีขนาดเท่ากับราวจับตามข้อ ๘ (๗) (ข) ในแนวดิ่งทั้งด้านในและด้านนอกของประตูซึ่งมีปลายด้านบนสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร และปลายด้านล่างไม่เกิน ๘๐๐ มิลลิเมตร ในกรณีที่เป็นประตูบานเปิดออกให้มีราวจับตามแนวนอนด้านในประตู และในกรณีที่เป็นประตูบานเปิดเข้าให้มีราวจับตามแนวนอนด้านนอกประตูราวจับดังกล่าวให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๙๐๐ มิลลิเมตร ยาวไปตามความกว้างของประตู

(๖) ในกรณีที่ประตูเป็นกระจกหรือลูกฟักเป็นกระจก ให้ติดเครื่องหมายหรือแถบสีที่สังเกตเห็นได้ชัด

(๗) อุปกรณ์เปิดปิดประตูต้องเป็นชนิดก้านบิดหรือแกนผลัก อยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร

ประตูตามวรรคหนึ่งต้องไม่ติดตั้งอุปกรณ์ชนิดที่บังคับให้บานประตูปิดได้เองที่อาจทำให้ประตูหนีบหรือกระแทกผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

ข้อ ๑๙ ข้อกำหนดตามข้อ ๑๘ ไม่ใช้บังคับกับประตูหนีไฟและประตูเปิดปิด โดยใช้ระบบอัตโนมัติ

## หมวด ๗
## ห้องส้วม

ข้อ ๒๐ อาคารตามข้อ ๓ ที่จัดให้มีห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไป ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้อย่างน้อย ๑ ห้องในห้องส้วมนั้นหรือจะจัดแยกออกมาอยู่ในบริเวณเดียวกันกับห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไปก็ได้

สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้อย่างน้อย ๑ ห้อง

ข้อ ๒๑ ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีพื้นที่ว่างภายในห้องส้วมเพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถหมุนตัวกลับได้ซึ่งมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

Copyright by Mahidol University

(๒) ประตูของห้องที่ตั้งโถส้วมเป็นแบบบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า ๙๐ องศา หรือเป็นแบบบานเลื่อน และมีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ที่ประตูด้านหน้าห้องส้วมลักษณะของประตูนอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด ๖

(๓) พื้นห้องส้วมต้องมีระดับเสมอกับพื้นภายนอก ถ้าเป็นพื้นต่างระดับต้องมีลักษณะเป็นทางลาดตามหมวด ๒ และวัสดุปูพื้นห้องส้วมต้องไม่ลื่น

(๔) พื้นห้องส้วมต้องมีความลาดเอียงเพียงพอไปยังช่องระบายน้ำทิ้งเพื่อที่จะไม่ให้มีน้ำขังบนพื้น

(๕) มีโถส้วมชนิดนั่งราบ สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๔๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๕๐๐ มิลลิเมตร มีพนักพิงหลังที่ให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราที่ไม่สามารถนั่งทรงตัวได้เองใช้พิงได้และที่ปล่อยน้ำเป็นชนิดคันโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถใช้ได้อย่างสะดวก มีด้านข้างด้านหนึ่งของโถส้วมอยู่ชิดผนังโดยมีระยะห่างวัดจากกึ่งกลางโถส้วมถึงผนังไม่น้อยกว่า ๔๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๕๐๐ มิลลิเมตร ต้องมีราวจับที่ผนัง ส่วนด้านที่ไม่ชิดผนังให้มีที่ว่างมากพอที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราที่นั่งเก้าอี้ล้อสามารถเข้าไปใช้โถส้วมได้โดยสะดวก ในกรณีที่ด้านข้างของโถส้วมทั้งสองด้านอยู่ห่างจากผนังเกิน ๕๐๐ มิลลิเมตร ต้องมีราวจับที่มีลักษณะตาม (๗)

(๖) มีราวจับบริเวณด้านที่ชิดผนังเพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอนและแนวดิ่งโดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(ก) ราวจับในแนวนอนมีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๖๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๗๐๐มิลลิเมตร และให้ยื่นล้ำออกมาจากด้านหน้าโถส้วมอีกไม่น้อยกว่า ๒๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๓๐๐มิลลิเมตร

(ข) ราวจับในแนวดิ่งต่อจากปลายของราวจับในแนวนอนด้านหน้าโถส้วมมีความยาววัดจากปลายของราวจับในแนวนอนขึ้นไปอย่างน้อย ๖๐๐ มิลลิเมตรราวจับตาม (๖) (ก) และ (ข) อาจเป็นราวต่อเนื่องกันก็ได้

(๗) ด้านข้างโถส้วมด้านที่ไม่ชิดผนังให้มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบ เมื่อกางออกให้มีระบบล็อกที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถปลดล็อกได้ง่าย มีระยะห่างจากขอบของโถส้วมไม่น้อยกว่า ๑๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๒๐๐ มิลลิเมตร และมีความยาวไม่น้อยกว่า ๕๕๐มิลลิเมตร

(๘) นอกเหนือจากราวจับตาม (๖) และ (๗) ต้องมีราวจับเพื่อนำไปสู่สุขภัณฑ์อื่น ๆ ภายในห้องส้วม มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๙๐๐ มิลลิเมตร

Copyright by Mahidol University

(๙) ติดตั้งระบบสัญญาณแสงและสัญญาณเสียงให้ผู้ที่อยู่ภายนอกแจ้งภัยแก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา และระบบสัญญาณแสงและสัญญาณเสียงให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถแจ้งเหตุหรือเรียกหาผู้ช่วยในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินไว้ในห้องส้วม โดยมีปุ่มกดหรือปุ่มสัมผัสให้สัญญาณทำงานซึ่งติดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถใช้งานได้สะดวก

(๑๐) มีอ่างล้างมือโดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(ก) ใต้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนังไปจนถึงขอบอ่างเป็นที่ว่างเพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถสอดเข้าไปได้ โดยขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า ๔๕๐ มิลลิเมตร และต้องอยู่ในตำแหน่งที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าประชิดได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง

(ข) มีความสูงจากพื้นถึงขอบบนของอ่างไม่น้อยกว่า ๗๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๘มิลลิเมตร และมีราวจับในแนวนอนแบบพับเก็บได้ในแนวดิ่งทั้งสองข้างของอ่าง

(ค) ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยกหรือก้านกดหรือก้านหมุนหรือระบบอัตโนมัติ

ข้อ ๒๒ ในกรณีที่ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอยู่ภายในห้องส้วมที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไป และมีทางเข้าก่อนถึงตัวห้องส้วม ต้องจัดให้ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอยู่ในตำแหน่งที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

ห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไปตามวรรคหนึ่ง หากได้จัดสำหรับผู้ชายและผู้หญิงต่างหากจากกันให้มีอักษรเบรลล์แสดงให้รู้ว่าเป็นห้องส้วมชายหรือหญิงติดไว้ที่ผนังข้างทางเข้าในตำแหน่งที่สามารถสัมผัสได้ด้วย

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่เป็นห้องส้วมสำหรับผู้ชายที่มิใช่ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราตามข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑ ให้มีที่ถ่ายปัสสาวะที่มีระดับเสมอพื้นอย่างน้อย ๑ ที่ โดยมีราวจับในแนวนอนอยู่ด้านบนของที่ถ่ายปัสสาวะยาวไม่น้อยกว่า ๕๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๖๐๐ มิลลิเมตร มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๑,๓๐๐ มิลลิเมตร และมีราวจับด้านข้างของที่ถ่ายปัสสาวะทั้งสองข้าง มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร ซึ่งยื่นออกมาจากผนังไม่น้อยกว่า ๕๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๖๐๐ มิลลิเมตร

ข้อ ๒๔ ราวจับห้องส้วมให้มีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ ๘ (๗) (ก) และ (ข)

Copyright by Mahidol University

## หมวด ๘
## พื้นผิวต่างสัมผัส

ข้อ ๒๕ อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีพื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการมองเห็นที่พื้นบริเวณต่างระดับที่มีระดับต่างกันเกิน ๒๐๐ มิลลิเมตร ที่ทางขึ้นและทางลงของทางลาดหรือบันไดที่พื้นด้านหน้าและด้านหลังประตูทางเข้าอาคาร และที่พื้นด้านหน้าของประตูห้องส้วม โดยมีขนาดกว้าง ๓๐๐ มิลลิเมตร และมีความยาวเท่ากับและขนานไปกับความกว้างของช่องทางเดินของพื้นต่างระดับทางลาด บันได หรือประตู และขอบของพื้นผิวต่างสัมผัสอยู่ห่างจากจุดเริ่มต้นของทางขึ้นหรือทางลงของพื้นต่างระดับ ทางลาด บันได หรือประตูไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๓๕๐ มิลลิเมตร

ในกรณีของสถานีขนส่งมวลชน ให้ขอบนอกของพื้นผิวต่างสัมผัสอยู่ห่างจากขอบของชานชาลาไม่น้อยกว่า ๖๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกินกว่า ๖๕๐ มิลลิเมตร

## หมวด ๙
## โรงมหรสพ หอประชุม และโรงแรม

ข้อ ๒๖ อาคารตามข้อ ๓ ที่เป็นโรงมหรสพหรือหอประชุมต้องจัดให้มีพื้นที่เฉพาะสำหรับเก้าอี้ล้ออย่างน้อยหนึ่งที่ทุก ๆ จำนวน ๑๐๐ ที่นั่ง โดยพื้นที่เฉพาะนี้เป็นพื้นที่ราบขนาดความกว้างไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร และความยาวไม่น้อยกว่า ๑,๔๐๐ มิลลิเมตร ต่อหนึ่งที่ อยู่ในตำแหน่งที่เข้าออกได้

ข้อ ๒๗ อาคารตามข้อ ๓ ที่เป็นโรงแรมที่มีห้องพักตั้งแต่ ๑๐๐ ห้อง ขึ้นไป ต้องจัดให้มีห้องพักที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา เข้าใช้ได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งห้องต่อจำนวนห้องพักทุก ๑๐๐ ห้อง โดยห้องพักดังกล่าวต้องมีส่วนประกอบและมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) อยู่ใกล้บันไดหรือบันไดหนีไฟหรือลิฟต์ดับเพลิง

(๒) ภายในห้องพักต้องจัดให้มีสัญญาณบอกเหตุหรือเตือนภัยทั้งสัญญาณที่เป็นเสียงและแสงและระบบสั่นสะเทือนติดตั้งบริเวณที่นอนในกรณีเกิดอัคคีภัยหรือเหตุอันตรายอย่างอื่น เพื่อให้ผู้ที่อยู่ภายในห้องพักทราบ และมีสวิตช์สัญญาณแสงและสวิตช์สัญญาณเสียงแจ้งภัยหรือเรียกให้ผู้ที่อยู่ภายนอกทราบว่ามีคนอยู่ในห้องพัก

(๓) มีแผนผังต่างสัมผัสของอาคารในชั้นที่มีห้องพักที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้ มีอักษรเบรลล์แสดงตำแหน่งของห้องพัก บันไดหนีไฟ และทิศทางไปสู่บันไดหนีไฟโดยติดไว้ที่กึ่งกลางบานประตูด้านในและอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๑,๓๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๑,๗๐๐ มิลลิเมตร

Copyright by Mahidol University

(๔) มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ที่ประตูด้านหน้าห้องพักสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

ข้อ ๒๘ ห้องพักในโรงแรมที่จัดสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ต้องมีที่อาบน้ำ ซึ่งเป็นแบบฝักบัวหรือแบบอ่างอาบน้ำโดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ที่อาบน้ำแบบฝักบัว

(ก) มีพื้นที่ว่างขนาดความกว้างไม่น้อยกว่า ๑,๑๐๐ มิลลิเมตร และความยาวไม่น้อยกว่า๑, ๒๐๐ มิลลิเมตร

(ข) มีที่นั่งสำหรับอาบน้ำที่มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๔๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน๕๐๐ มิลลิเมตร

(ค) มีราวจับในแนวนอนที่ด้านข้างของที่นั่ง มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๖๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๗๐๐ มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๖๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๗๐๐ มิลลิเมตรและมีราวจับในแนวดิ่งต่อจากปลายของราวจับในแนวนอน และมีความยาวจากปลายของราวจับในแนวนอนขึ้นไปอย่างน้อย ๖๐๐ มิลลิเมตร

(๒) ที่อาบน้ำแบบอ่างอาบน้ำ

(ก) มีราวจับในแนวดิ่งอยู่ห่างจากผนังด้านหัวอ่างอาบน้ำ ๖๐๐ มิลลิเมตร โดยปลายด้านล่างอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๖๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๗๐๐ มิลลิเมตร มีความยาวอย่างน้อย ๖๐๐ มิลลิเมตร

(ข) มีราวจับในแนวนอนที่ปลายของราวจับในแนวดิ่ง และยาวไปจนจดผนังห้องอาบน้ำด้านท้ายอ่างอาบน้ำราวจับในแนวนอนและในแนวดิ่งอาจเป็นราวต่อเนื่องกันก็ได้ และมีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ ๘ (๗) (ก) และ (ข)

(๓) สิ่งของ เครื่องใช้หรืออุปกรณ์ภายในที่อาบน้ำให้อยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตรแต่ไม่เกิน ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร

## บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๙ อาคารที่มีอยู่ก่อน หรือได้รับอนุญาตหรือได้ยื่นขออนุญาตก่อสร้าง หรือดัดแปลงอาคารหรือได้แจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๙ ทวิ แล้ว ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๓๐ การดัดแปลงอาคารสำหรับอาคารที่ได้รับยกเว้นตามข้อ ๒๙ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้ ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

(๑) ไม่เป็นการเพิ่มพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นเกินร้อยละสองของพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นที่ได้รับอนุญาตไว้ก่อนกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

(๒) ไม่เป็นการเพิ่มความสูงของอาคาร

(๓) ไม่เป็นการเพิ่มพื้นที่ปกคลุมดิน

(๔) ไม่เป็นการเปลี่ยนตำแหน่งหรือขอบเขตของอาคารให้ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตไว้ก่อนกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

การดัดแปลงอาคารที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขในวรรคหนึ่ง หรือการเปลี่ยนการใช้อาคารที่เข้าลักษณะอาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชราตามข้อ ๔ ข้อ ๕ ข้อ ๖ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๘ ข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๒ ข้อ ๒๓ ข้อ ๒๔ และข้อ ๒๕

<u>หมายเหตุ</u> : เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้อาคารบางประเภทต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมได้ ประกอบกับมาตรา ๕๕ และมาตรา ๘๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติว่าบุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ความช่วยเหลืออื่น และการสงเคราะห์จากรัฐ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

## 2.4 (ร่าง) กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 สถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนแบ่งได้ดังนี้

1. สถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไประดับต้น
2. สถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไประดับกลาง
3. สถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไประดับสูง
4. สถานพยาบาลเวชทั่วไปเฉพาะสาขา / ทาง
5. สถานพยาบาลทันตกรรม
6. สถานพยาบาลแผนโบราณทั่วไป

Copyright by Mahidol University

7. สถานแผนโบราณแบบประยุกต์

8. สถานพยาบาลผู้ป่วยเรื้อรังและผู้สูงอายุ

ข้อ 2 สถานพยาบาลตามข้อ 1 มีลักษณะการให้บริการดังต่อไปนี้

(1) สถานพยาบาลเวชทั่วไประดับต้นเป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้เพื่อการบริการผู้ป่วยทั่วไป การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการบริการที่กำหนดไว้ สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยให้ปลอดภัย และสามารถส่งต่อผู้ป่วยยังสถานพยาบาลระดับสูงกว่าได้

(2) สถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไประดับกลาง เป็นสถานที่ซึงจัดไว้การบริการรักษาผู้ป่วยทั่วไป ตั้งแต่ระดับต้น จนถึงการให้บริการที่มีขั้นตอนการรักษาพยาบาลที่ยากและต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสำหรับให้บริการผู้ป่วยที่มาขอรับบริการอย่างน้อยที่สาขาหลักขึ้นไป (สูติกรรม ศัลยกรรม อายุรกรรม และกุมารเวชกรรม) สามารถให้การช่วยเหลือผู้ป่วยให้ปลอดภัยและสามารถส่งต่อผู้ป่วยไปยังสถานพยาบาลระดับสูงกว่าได้ รวมทั้งมีการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพ

สถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไประดับสูง เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้เพื่อการบริการผู้ป่วยทั่วไปตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูงซึ่งมีขั้นตอนการรักษาที่ยากมาก ต้องใช้วิทยาการที่ยุ่งยากซับซ้อนมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการเฉพาะทาง / สาขา สำหรับให้บริการผู้ป่วยอย่างน้อยสิบเอ็ดสาขา / ขึ้นไป มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีเทคโนโลยีระดับสูง สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยให้ปลอดภัย

(3) และสามารถรับและให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วยจากสถานพยาบาลจากสถานพยาบาลอื่น ๆ ได้ รวมทั้งมีการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและการฟื้นฟูสภาพ

(4) สถานพยาบาลเวชกรรมเฉพาะทาง / สาขา เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้เพื่อให้การบริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยเฉพาะทาง / สาขาหนึ่งสาขาใด ซึ่งอาจให้บริการตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูง มีขั้นตอนการรักษาพยาบาลที่ยากมากต้องใช้วิทยาการที่ยุ่งยากซับซ้อน มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีระดับสูง เน้นให้บริการเฉพาะสาขาในสาขาหนึ่งไม่เกินสองสาขาในสถานที่เดียวกัน โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง / สาขาในสาขานั้นๆ ตามที่ได้รับอนุญาต

(5) สถานพยาบาลทันตกรรม เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้บริการการรักษาพยาบาลผู้ป่วยเฉพาะด้านทันตกรรม ให้บริการโดยผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม

(6) สถานพยาบาลแผนโบราณทั่วไป

6.1 สถานพยาบาลเวชกรรมแผนโบราณ เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้เพื่อให้บริการการรักษา พยาบาลผู้ป่วยทั่วไป โดยผู้ประกอบโรคศิลปะแผนโบราณทั่วไป สาขาเวชกรรม

Copyright by Mahidol University

6.2 สถานพยาบาลผดุงครรภ์ แผนโบราณ เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้เพื่อให้บริการด้านสูติกรรม เฉพาะรายที่มีครรภ์ปกติและคลอดอย่างปกติ ตลอดจนการพยาบาลมารดาและทารกโดยผู้ประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ สาขาการผดุงครรภ์

(7) สถานพยาบาลแผนโบราณแบบประยุกต์เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้เพื่อให้การบริการรักษาผู้ป่วยทางเวชกรรม เภสัชกรรม และสูติกรรมเฉพาะรายที่มีครรภ์ปกติและคลอดอย่างปกติ ตลอดจนการพยาบาลมารดาและทารก โดยผู้ประกอบโรคศิลปะแผนโบราณแบบประยุกต์

(8) สถานพยาบาลผู้ป่วยเรื้อรังและผู้สูงอายุ เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้บริการด้านการพยาบาลผู้ป่วยเรื้อรังและผู้สูงอายุ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือดูแลเพื่อบรรเทาอาการของโรค การลุกลามของโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพอนามัยและการป้องกันโรค โดยผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล

ข้อ 3 สถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยได้ค้างคืนต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) สถานที่ตั้งโครงสร้างอาคารสิ่งก่อสร้างให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร โดยมีต้องมีหนังสืออนุญาตในการใช้อาคารเป็นสถานพยาบาลด้วย

สถานพยาบาลตามข้อ (1) และ ข้อ (4) ข้อ (8) ที่มีเตียงยี่สิบเตียงขึ้นไป สถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไประดับกลาง และสถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไประดับสูง ต้องเป็นอาคารเอกเทศ ผนังของอาคารโดยรอบจะต้องไม่ติดกับอาคารอื่นอย่างน้อย 4.00 เมตร และไม่มีสิ่งกีดขวาง

(2) ทำเลที่ตั้ง

3.1 <u>ระบบจราจร</u>

3.1.1 ทางเข้าออกสถานพยาบาลเหมาะสม สะดวก ปลอดภัย และต้องมีความกว้างเพียงพอ สามารถให้รถดับเพลิงทำการดับเพลิงโดยรอบอาคารอย่างสะดวก

3.1.2 การเข้าออกสถานพยาบาลต้องมีเครื่องหมายหรือสัญญาณการจราจรที่ชัดเจน

3.1.3 การขนส่งภายในบริเวณสถานพยาบาลกับภายนอกบริเวณสถานพยาบาลต้องสอดคล้องซึ่งกันและกัน

3.1.4 ทั้ง 3.1.1 , 3.1.2 และ 3.1.3 ต้องให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

Copyright by Mahidol University

3.2 สิ่งแวดล้อม

3.2.1 ไม่ก่อสร้างติดกับสถานที่หรือในสถานที่ซึ่งสภาพแวดล้อมมีมลภาวะด้านต่างๆ ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ผู้ป่วยและผู้ที่ใช้สอยสถานที่นั้น

3.2.2 ไม่ก่อสร้างใกล้ทำเลที่อาจมีอันตรายจากธรรมชาติหรือการประกอบการอื่น

3.2.3 ไม่ก่อสร้างในพื้นที่จำกัดมากหรือกระทบต่อภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อม

3.2.4 ต้องมีหนังสือรับรองการจัดทำรายงานผลการกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

3.2.5 มีการระบายลม และแสงแดดเข้าถึงภายนอกอาคาร

(3) อาคารสถานพยาบาล

4.1 อาคารบริการควรมีความสูงไม่เกิน 20 ชั้น

4.2 การสัญจรทางเข้า

4.2.1 ทางเข้าออกอาคารควรจะมีอย่างน้อยสามเส้นทางแยกจากกันอย่างชัดเจน สำหรับผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยฉุกเฉิน ส่วนบริการและผู้มาเยี่ยมญาติ เจ้าหน้าที่

4.2.2 ทางเข้าออกอาคารต้องสอดคล้องกับการจราจรภายนอกอาคาร มีความกว้างเพียงพอและเป็นลักษณะเดินทางเดียว

4.2.3 สถานพยาบาลที่มีกลายอาคารในพื้นที่เดียวกัน จะต้องมีทางเดินเชื่อมระหว่างอาคารและต้องมีความสะดวกและปลอดภัย

กรณีมีทางลาดสำหรับผู้พิการหรือรถเข็น ต้องมีความชันไม่เกิน 15 องศา โดยมีความกว้างอย่างน้อย 1 .20 เมตร

4.2.4 อาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป จะต้องมีลิฟต์บรรทุกเตียงผู้ป่วยอย่างน้อย 1 ตัว หากอาคารสูงตั้งแต่ 3 ชั้นขึ้นไป จะต้องมีลิฟท์บรรทุกเตียงอย่างน้อย 1 ตัวต่อ 50 เตียง และถ้าเกิน 100 เตียง ให้เพิ่มลิฟท์อย่างน้อย 2 ตัวต่อ 100 เตียง ไม่ใช้บันไดเลื่อน

4.3 ภายในอาคาร

4.3.1 ห้องทำงานได้คุณลักษณะเฉพาะของแต่ละห้อง

4.3.2 การสัญจรภายในแยกเป็นสัดส่วนระหว่างผู้ป่วย ญาติ ผู้ปฏิบัติงาน และการขนส่งสิ่งของและสิ่งสกปรก

4.3.3 ทางสัญจรร่วม มีขนาดความกว้างอย่างน้อย 2.5 เมตร มีแสงสว่างเพียงพอและมีป้ายบอกเส้นทางออกฉุกเฉิน

4.3.4 มีทางลาดเอียง 15 องศา ในที่ระดับพื้นที่ไม่เท่ากัน

Copyright by Mahidol University

4.3.5 มีอุปกรณ์ดับเพลิงและทางหนีไฟตามมาตรฐาน

4.3.6 พื้นอาคารไม่ใช้วัสดุไวไฟ ไม่ลื่น สามารถทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ ตามมาตรฐาน

4.3.7 ผนังที่อยู่ในบริเวณทางสัญจรควรทำด้วยวัสดุที่มีผิวเรียบ และต้องไม่มีสิ่งที่ต้องยื่นล้ำออกมากีดขวางการสัญจร ซึ่งอาจทำให้ทางสัญจรควรทำด้วยวัสดุที่มีผิวเรียบและต้องไม่มีสิ่งที่ต้องยื่นล้ำออกมากีดขวางการสัญจร ซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้ที่สัญจรในบริเวณนั้นได้

4.3.8 อุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างบางอย่าง เช่น ท่อต่างๆ สายไฟ เป็นต้น จะต้องติดตั้งให้เรียบร้อย ไม่เกะกะการกีดขวางการจราจร

4.3.9 สัดส่วนบริการเหมาะสมและสอดคล้องกัน ได้แก่

- ถ้ามีร้านอาหารร้านสินค้าเบ็ดเตล็ดและบริการอื่นๆ ต้องแยกจากส่วนบริการทางการแพทย์
- ส่วนบริการทางการแพทย์ต้องแยกจากส่วนบริการสนับสนุน
- แผนกผู้ป่วยนอก แยกจากแผนกผู้ป่วยฉุกเฉิน
- ส่วนสนับสนุนบริการผู้ป่วยนอกระหว่างแผนกห้องเภสัชกรรม ห้องชันสูตร ห้องเวชระเบียน ห้องเอ็กซเรย์ อยู่บริเวณเดียวกันและสามารถติดต่อกันได้สะดวก แผนกผู้ป่วยใน แยกจากผู้ป่วยนอกและแผนกบำบัดต่างๆ แยกจากกันเป็นสัดส่วน
- ส่วนต่างๆ ของสถานพยาบาลอัน ได้แก่ ส่วนผู้ป่วยนอก ส่วนผู้ป่วยฉุกเฉิน ส่วนผู้ป่วยใน ส่วนวินิจฉัย - บำบัดรักษา ตลอดจนส่วนสำหรับบริการสนับสนุน จะต้องมีที่ตั้งที่เหมาะสม และจะต้องมีระบบการสัญจรทั้งภายในส่วนนั้นๆ และระหว่างส่วนต่างๆ ที่สะดวกและไม่ซับซ้อน
- หน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินนั้นต้องมีสถานที่เป็นสัดส่วนชัดเจน ไม่สลับซับซ้อนกับหน่วยบริการอื่นๆ โดยแยกทางเข้า - ออก ให้มีความอิสระเพื่อความเหมาะสม สะดวกแก่การช่วยเหลือผู้ป่วยในกรณีอุบัติเหตุและฉุกเฉินได้ทันท่วงที

4.3.10 การใช้วัสดุกั้นโปร่งใสต้องมีความขนาดความหนาแข็งแรง มีเครื่องหมายแสดงให้ทราบและต้องกั้นในบริเวณที่ทะลุไปแล้วเป็นอันตราย

4.3.11 อาคารความสูงชั้นที่ 2 ขึ้นไป ต้องมีอุปกรณ์ป้องกันและพลัดตกจากที่สูง

Copyright by Mahidol University

4.3.12 สถานที่หน่วยงานบริหาร จัดให้มีสัดส่วนด้านวิชาการ (ห้องประชุม ห้องสมุด) เหมาะสมและพอเพียง

4.3.13 มีสถานที่สำหรับพักผ่อนของพนักงานโรงพยาบาล

4.3.14 มีห้องสุขาสำหรับผู้ป่วยนอกและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลนับรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 10:1 (ผู้ป่วยนอก = จำนวนเตียงโรงพยาบาล) และห้องแยกเพศชาย / หญิง

4.4 สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

4.4.1 สถานที่จอดรถเป็นของสถานพยาบาลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารก่อสร้าง พ.ศ. 2521

4.4.2 มีร้านอาหารสำหรับญาติ เจ้าหน้าที่

4.4.3 มีสถานที่พักผ่อนสำหรับญาติ ผู้มาเยี่ยม

4.4.4 มีโทรศัพท์สาธารณะ 1 เครื่องต่อผู้ป่วย 10 เตียง

4.4.5 การบริการข่าวสารสาธารณะและข้อมูลเชิงวิชาการทางด้านสาธารณสุข

4.4.6 มีระบบโทรศัพท์ภายใน

4.4.7 มีบริการส่งต่อผู้ป่วย

มีสถานที่เก็บรักษาศพชั่วคราว

4.4.8 ต้องมีรถพยาบาลพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ในการช่วยชีวิตอย่างน้อย 1 คัน

ข้อ 5 ลักษณะเฉพาะของห้องบริการการรักษาพยาบาลที่สำคัญ

5.1 ห้องตรวจโรคผู้ป่วยทั่วไป

5.1.1 มีขนาดไม่น้อยกว่า 2.5 x 3.00 เมตร ต่อ 1 ห้อง ความสูงของห้องไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร

5.1.2 มีระบบหมุนเวียนอากาศที่เหมาะสม

5.1.3 ห้องหรือส่วนที่ตรวจต้องมิดชิด

5.1.4 ประตูสามารถให้รถเข็นนอน เข้าออกได้โดยสะดวก

5.1.5 มีการบันทึกการตรวจวินิจฉัยและการรักษาลงในบัตรตรวจโรคโดยแพทย์

5.2 โถงรอตรวจผู้ป่วยทั่วไป

5.2.1 มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 9 ตารางเมตรต่อห้องตรวจ 1 ห้อง

5.2.2 มีที่นั่งพักคอย ซึ่งไม่กีดขวางทางสัญจร

5.2.3 เพดานมีความสูงไม่ต่ำกว่า 2.50 เมตร

5.2.4 มีระบบระบายอากาศ และแสงสว่างที่ดี

Copyright by Mahidol University

5.2.5 ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก

5.2.6 มีพนักงานผู้ช่วยหรือเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้การช่วยเหลือแนะนำ

5.3 ห้องเวชระเบียบผู้ป่วยทั่วไป

5.3.1 มีสถานที่เก็บเวชระเบียบเป็นสัดส่วนและควรอยู่ส่วนหน้าของสถานพยาบาลที่สามารถเห็นได้ง่าย

5.3.2 มีสถานที่เก็บเวชระเบียบเป็นสัดส่วน สะอาด เหมาะสมและปลอดภัยจากสัตว์รบกวน

5.3.3 มีพื้นที่เพียงพอที่จะเก็บเวชระเบียนได้อย่างน้อย 5 ปี

5.3.4 มีสถานที่หรือโต๊ะให้ประชาชนมาติดต่อได้สะดวก

5.3.5 เก็บบัตรตรวจโรคเรียงลำดับเรียบร้อย และสามารถค้นหาบัตรได้ง่าย เพื่อบริการผู้ป่วยได้ตลอด 24 ชั่วโมง

5.3.6 มีการวางแผนและจัดระบบเวชระเบียนที่เหมาะสม และสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4 ห้องผู้ป่วยฉุกเฉิน

5.4.1 มีขนาดพื้นที่บริการไม่น้อยกว่า 20 ตารางเมตร สำหรับเตียงแรก และเพิ่มทุก 10 ตารางเมตรต่อ 1 เตียง มีความสูงของห้องไม่ต่ำกว่า 2.50 เมตร

5.4.2 มีเตียงห้องฉุกเฉินบริการไม่น้อยกว่า อัตราส่วน 1:50 เตียงของเตียงปกติของโรงพยาบาล

5.4.3 ให้มีทางเข้าออกอย่างน้อยสองทาง ติดต่อกับภายนอกอาคาร กับภายในอาคารโดยประตูห้องมีความกว้างอย่างน้อย 1.50 เมตร สามารถเปิดเข้าออกได้สะดวก

5.4.4 กรณีไม่มีห้องผ่าตัดเล็ก ต้องสามารถให้การผ่าตัด ทำคลอดหรือขูดมดลูกฉุกเฉินได้

5.4.5 ไม่มีอุปกรณ์เครื่องตกแต่งที่ไม่ได้ใช้งานไว้ในห้อง พื้นผนังเรียบโล่ง

5.4.6 มีสถานที่เก็บอุปกรณ์เป็นสัดส่วน หรือเป็นห้องแยกเฉพาะ

5.4.7 มีแสงสว่างและการระบายอากาศพอเพียง

5.4.8 มีอ่างล้างมือชนิดไม่มือเปิดปิด พร้อมอุปกรณ์

5.4.9 มีที่เทียบรถส่งผู้ป่วย

5.4.10 มีบริเวณจอดรถนั่งและเปลนอนผู้ป่วยเป็นสัดส่วน

5.4.11 มีพื้นที่สำหรับการช่วยฟื้นคืนชีพ

Copyright by Mahidol University

5.4.12 มีส่วนพื้นที่ล้างตัวผู้ป่วย

5.4.13 มีพื้นที่สำหรับห้องปฏิบัติการพยาบาล

5.5 ห้องพักผู้ป่วยนอกเพื่อสังเกตอาการ (ถ้ามี)

5.5.1 ให้มีจำนวนอย่างน้อย 1 เตียงต่อเตียงปกติ 26 เตียง

5.5.2 มีขนาดพื้นที่อย่างน้อย 6 ตารางเมตรต่อเตียง

5.5.3 เป็นสัดส่วน ไม่มีการรบกวนจากภายนอก ไม่อับทึบ

5.5.4 มีทางเดินเข้าออกสะดวก เตียงเข็นนอนเข้าได้

5.6 ห้องบำบัดผู้ป่วยนอก

5.6.1 เป็นห้องรวมหรือห้องแยก ตามลักษณะการแบ่งแผนกเฉพาะสาขาของโรงพยาบาล

5.6.2 โรงพยาบาลขนาด 50 เตียงขึ้นไป ให้แยกจากห้องผู้ป่วยฉุกเฉิน

5.6.3 มีจำนวนเตียงบำบัดอย่างน้อย 1:50 เตียงปกติ

5.6.4 มีขนาดพื้นที่อย่างน้อย 12 ตารางเมตร ความสูง 2.50 เมตร การถ่ายเทอากาศและแสงสว่างพอเพียง

5.6.5 มีสถานที่เก็บอุปกรณ์เป็นสัดส่วน

ขณะให้การบำบัดรักษามีที่กั้นมิดชิด

5.6.6 ประตูห้องมีความกว้างอย่างน้อย 1.20 เมตร ให้รถเข็นนอนเข้าถึงเตียงผู้ป่วยได้

5.6.7 มีอ่างล้างมือชนิดไม่ใช้มือเปิดปิด พร้อมอุปกรณ์

5.7 ห้องตรวจภายใน (Pelvic Exam)

5.7.1 มีขนาดพื้นที่อย่างน้อย 12 ตารางเมตร

5.7.2 มีห้องสุขาสำหรับเปลี่ยนเครื่องแต่งกายและเปิดเข้าห้องตรวจภายในได้

5.7.3 มีเครื่องกั้น (ม่านหรือผนัง) แยกส่วนตรวจภายในจากห้องตรวจโรคให้ดูมิดชิด

5.7.4 มีระบบระบายอากาศออกนอกอาคาร

5.8 ห้องเภสัชกรรม

Copyright by Mahidol University

5.8.1 มีพื้นที่เพียงพอตามระดับของการให้การบริการอย่างน้อย 12 ตารางเมตรต่อ 50 เตียง

5.8.2 มีการแยกสัดส่วนบริการ

5.8.3 มีการควบคุมอุณหภูมิห้องเก็บยา, ห้องจ่ายยาอย่างเหมาะสมต่อการเก็บเวชภัณฑ์

5.8.4 มีระบบแยก, การเก็บเงิน, รับใบสั่งยา และให้ผู้ป่วยรับยา

5.8.5 มีช่องให้ผู้ป่วยรับยา สามารถฟังคำแนะนำอธิบายการใช้ยาข้อห้ามและอันตรายจากยาโดยเภสัชกรได้อย่างเหมาะสม

5.9 ห้องชันสูตร

5.9.1 มีพื้นที่ปฏิบัติงานอย่างน้อย 12 ตารางเมตร

5.9.2 มีส่วนพื้นที่สำหรับผู้ปฏิบัติงานชันสูตรเป็นสัดส่วน

5.9.3 ห้องชันสูตรมีทางเข้า - ออกสำสำหรับผู้ป่วย แยกจากช่องทางเข้า - ออก ของสิ่งสกปรกหรือสิ่งติดเชื้อ

5.9.4 ห้องชันสูตรต้องมีแสงสว่างและระบบไฟฟ้าเพียงพอ

5.9.5 มีระบบระบายอากาศออกนอกอาคารโดยตรง

5.9.6 มีห้องน้ำสำหรับผู้ป่วย หรือมีในบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้ความสะดวกสำหรับเก็บตัวอย่างส่งตรวจจากผู้ป่วย

5.9.7 มีเครื่องมือและอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์ครบตามมาตรฐานจำนวนเพียงพอ

5.9.8 มีพื้นที่ส่วนรับตัวอย่าง ส่งตรวจจากผู้ป่วยโดยเฉพาะ และมีระบบการตรวจสอบอย่างดี

5.9.9 มีระบบตรวจสอบป้องกันการสลับชื่อผู้ป่วยและตัวอย่างส่งตรวจ

5.9.10 มีระบบควบคุมคุณภาพการตรวจวิเคราะห์ที่สามารถตรวจสอบทบทวนได้

5.9.11 ระบบกำจัดน้ำเสีย ระบบจำกัดทำลายสิ่งติดเชื้อ และระบบจำกัดขยะ เช่น สารพิษ และสารไอไซโทป เป็นต้น

5.9.12 มีระบบสื่อสารติดต่อประสานงาน และแจ้งผลการตรวจวิเคราะห์ต่อหน่วยงานภายนอก

5.10 ห้องทันตกรรม

5.10.1 มีขนาดพื้นที่เพียงพอตามการให้บริการ แต่ต้องพื้นที่อย่างน้อย 9 ตารางเมตร ต่อ 1 หน่วย ถ้ามีหลายหน่วยให้กั้นแยกจากกันเป็นสัดส่วน

5.10.2 มีที่พักคอยก่อนให้บริการ และหลังการให้บริการ

Copyright© by Mahidol University

5.10.3 มีการระบายอากาศตรงออกภายนอกอาคาร

5.10.4 มีการเดินระบบไฟฟ้า ท่อน้ำเสีย ท่อลม สูญญาอากาศ เพื่อใช้หน่วยบริการอย่างปลอดภัย

5.10.5 แยกแบบอัดอากาศ และสูญญากาศให้อยู่ภายนอก และไม่ฟุ้งกระจายต่อผู้อื่น

5.10.6 มีอ่างล้างมือแยกจากอ่างล้างเครื่องมือ และก๊อกเป็นแบบไม่ใช้มือปิด - เปิด

5.10.7 มีระบบการเตรียมเครื่องมือให้สะอาดปราศจากเชื้อโรคได้มาตรฐาน

5.11 ห้อง X - ray

5.11.1 ลักษณะห้องและอุปกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานการป้องกันอันตรายจากรังสี กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

5.11.2 การจัดระบบไฟฟ้าและอุปกรณ์เป็นระเบียบ มิดชิด ปลอดภัย

5.11.3 สถานที่ตั้ง เป็นศูนย์กลางติดต่อไปห้องฉุกเฉิน ตึกผู้ป่วยนอก ตึกผู้ป่วยในและตึกบำบัดได้โดยสะดวก

5.11.4 มีระบบสื่อสารเพื่อขอความช่วยเหลือ กรณีผู้ป่วยเกิดภาวะฉุกเฉินได้สะดวก

5.11.5 มีผู้ช่วยเหลือในขณะให้บริการผู้ป่วย

5.11.6 มีห้องเฉพาะเปลี่ยนเสื้อผ้ามิดชิด แยกหญิงและชาย

5.11.7 มีส่วนพักคอยตรวจที่เหมาะสม และมีผู้คอยดูแล

5.11.8 มีสัญญาณไฟแดงติดหน้าห้อง x – ray เตือน ขณะเครื่องกำลังทำงาน

5.11.9 มีป้ายเตือนหญิงมีครรภ์ก่อนเข้าห้อง x – ray

5.12 ห้องคลอด

บริเวณให้บริการการพยาบาลภายในหน่วยงาน แยกเป็นสัดส่วนระหว่างห้องคลอดและห้องรอคลอด

5.12.1 ห้องคลอดอยู่ในบริเวณเขตสะอาดหรือเขตปราศจากเชื้อ มีทางเชื่อมระหว่างห้องคลอดและห้องผ่าตัดชนิดกึ่งปลอดเชื้อ

5.12.2 ให้มีเขตกึ่งปลอดเชื้อ ระหว่างห้องคลอดกับทางเดินภายในอาคารส่วนนอกห้องคลอด

Copyright© by Mahidol University

5.12.3 แบ่งสัดส่วนห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าและห้องน้ำของเจ้าหน้าที่ต่อเชื่อมโดยตรงกับเขตกึ่งปลอดเชื้อของห้องคลอด

5.12.4 พื้นที่ห้องคลอดขนาดไม่น้อยกว่า 12 ตารางเมตร ต่อ 1 เตียง ความสูงไม่ต่ำกว่า 2.5 เมตร ถ้ามีมากกว่า 1 เตียง ควรจัดให้มีวัสดุกั้นแยกระหว่างเตียงอย่างชัดเจน

5.12.5 มีจุดให้ญาติติดต่อสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ได้สะดวก, มีที่นั่งพักคอยญาติ

5.12.6 มีบริเวณสำหรับผู้ที่มีโรคแทรกซ้อนที่ต้องดูแลใกล้ชิดที่สามารถให้การช่วยเหลือได้สะดวกเมื่อเกิดกรณีฉุกเฉิน

5.12.7 มีตู้เก็บวัสดุอุปกรณ์การคลอดเป็นสัดส่วนมีระเบียบ

5.12.8 ห้องรอคลอด มีห้องน้ำเฉพาะเป็นแบบโถนั่ง โดยมีประตูเปิดออกนอกแบบปลดคลายล็อคจากภายนอก และมีราวจับติดผ่าผนังช่วยพยุงลุกนั่งยืนได้

5.12.9 มีห้องล้างหม้อนอนแยกต่างหาก

5.12.10 มีบันทึกติดตามอาการผู้ป่วย บันทึกการใช้เวชภัณฑ์ภาวะวิกฤติ

5.12.11 มีระบบหมุนเวียนอากาศแบบปราศจากเชื้อ

5.12.12 มีแสงสว่างเพียงพอ และมีระบบแสงสว่างฉุกเฉินที่ให้แสงสว่างแทนภายใน 2 วินาที

5.13 ห้องผ่าตัด

5.13.1 มีการแยกพื้นที่หน้าที่ห้องผ่าตัดเป็นสัดส่วน แบ่งเป็น 4 เขต

5.13.1.1 เขตสะอาด ได้แก่ ส่วนเปลี่ยนเตียงผู้ป่วย เจ้าหน้าที่เวร ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าเจ้าหน้าที่

5.13.1.2 เขตกึ่งปลอดเชื้อ ได้แก่ โถงทางเดินภายในกลุ่มห้องผ่าตัด ห้องพักฟื้น ห้องเตรียมอุปกรณ์ดมยา ห้องเก็บอุปกรณ์ปราศจากเชื้อ ที่ปฏิบัติการพยาบาล

5.13.1.3 เขตปลอดเชื้อ ได้แก่ ห้องผ่าตัด เขตสกปรก ได้แก่ โถงทางเดินและที่พักสิ่งสกปรกด้านหลังห้องผ่าตัด (ขยะ ผ้าเปื้อน วัสดุติดเชื้อ วัสดุใช้แล้ว)

5.13.2 ลักษณะพื้น ผนังเรียบ ไม่มีซอกมุมที่จะสะสมสิ่งสกปรก สามารถทำความสะอาดและฆ่าเชื้อได้ มีแสงสว่างและการระบายอากาศเพียงพอ

15.13.3 โถงทางเดินและส่วนเปลี่ยนเตียงผู้ป่วย เปลี่ยนเตียงได้สะดวกมีขนาดกว้าง ไม่น้อยกว่า 2.5 เมตร มุมหักเลี้ยงทางเดินเลี้ยวรถเข็นนอนผู้ป่วยได้สะดวก

Copyright by Mahidol University

15.13.4 มีรถเข็นนอนผู้ป่วยโดยเฉพาะสำหรับใช้ภายในห้องผ่าตัด และมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนห้องผ่าตัด

15.13.5 ทางเข้าออกห้องผ่าตัดมี 3 ทางแยกจากกัน คือ

15.13.5.1 ทางเข้าออกผู้ป่วย

15.13.5.2 ทางเข้าออกของเจ้าหน้าที่

15.13.5.3 ทางออกสิ่งของสกปรก

15.13.6 ส่วนพักฟื้นมีจำนวนเตียงเท่ากับจำนวนห้องผ่าตัดและมีอุปกรณ์ช่วยคืนชีพและสังเกตอาการที่สำคัญครบ

15.13.7 ห้องผ่าตัดมีขนาดไม่น้อยกว่า 20 ตารางเมตรต่อ 1 ห้อง และความกว้างของห้องแต่ละด้านต้องไม่ต่ำกว่า 4 เมตร และมีความสูงไม่น้อยกว่า 2.5 เมตร มีระบบหมุนเวียนอากาศปราศจากเชื้อ

15.13.8 ประตูทางเข้ามีความกว้างอย่างน้อย 1.5 เมตร เปิดเข้าออกได้ 2 ด้านมีกลไกให้ปิดสนิท มีช่องกระจกให้มองจากภายนอก

15.13.9 พื้น ห้องผ่าตัด และเตียงผ่าตัด มีการเดินสายดินป้องกันการรั่วไหลของไฟฟ้าจากเครื่องไฟฟ้า

15.13.10 มีชั้นวางเก็บเครื่องมือผ่าตัดเป็นชั้นโลหะ ทำความสะอาดฆ่าเชื้อง่าย แยกชั้นเก็บเครื่องมือตามชนิดประเภทให้หยิบง่ายในกรณีฉุกเฉิน

5.15 หอผู้ป่วยหนัก

5.15.1 สถานที่ตั้งหน่วยงาน และลักษณะเฉพาะ

5.15.1.1 อยู่ในศูนย์กลางหอผู้ป่วยทั่วไป และใกล้หน่วยงานฉุกเฉิน ห้องผ่าตัด คลังเลือด เอ็กซเรย์ และหอผู้ป่วยที่มีโอกาสเข้าสู่ภาวะวิกฤตง่ายและมาก

5.15.1.2 มีทางเชื่อมติดต่อระหว่างหน่วยและหอผู้ป่วยสะดวกต่อการ เคลื่อนย้าย และใช้เวลาในการเดินทางถึงหอผู้ป่วยหนักไม่เกิน 8 นาที

จัดเป็นหน่วยงานลักษณะปิด มีการติดตั้งระบบปรับอากาศ มีระบบระบายอากาศออกนอกอาคาร มีการระบายอากาศที่ดี เพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ

5.15.1.4 โถงทางเดินในห้องกว้างอย่างน้อย 2 เมตร

5.15.1.5 มีหน่วยปฏิบัติการพยาบาลในห้อง อยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นสภาพผู้ป่วยได้ทุกเตียง

Copyright by Mahidol University

5.15.1.6 เตียงผู้ป่วยเป็นชนิดปรับระดับ เอนนั่ง นอนได้ (พื้นควรเป็นพื้นแข็ง)

5.15.1.7 ระยะห่างระหว่างเตียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และติดผนังได้ไม่เกิน 1 ด้าน

5.15.1.8 มีสถานที่ให้ญาติพัก รอเยี่ยม / สอบถามอาการ และบริเวณเปลี่ยนรองเท้าสำหรับญาติซึ่งแยกชั้นวางร้องเท้าภายนอกแยกออกจากรองเท้าภายใน

5.15.1.9 มีบริเวณเปลี่ยนเสื้อผ้า / ห้องพักรอเข้าเวร / ห้องรับประทานอาหาร / เปลี่ยนรองเท้า ซึ่งแยกรองเท้าภายนอกออกจากรองเท้าภายใน สำหรับเจ้าหน้าที่

5.1.5.1.10 มีห้องเก็บอุปกรณ์สะอาดแยกเป็นสัดส่วน

5.15.2 มีบริเวณเก็บ - ล้างเครื่องใช้ เครื่องผ้าขยะ และสิ่งปฏิกูลเป็นสัดส่วน

5.15.2.1 มีห้องเก็บพักผ้าเปื้อนสิ่งสกปรกเป็นสัดส่วน อยู่ใกล้ทางออกสำหรับสิ่งสกปรก / อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงแดดส่องถึงผนัง - พื้นสะอาด ไม่มีน้ำขัง

5.15.2.2 มีโถทิ้งของเสีย ชั้นวาง - คว่ำภาชนะสำหรับขับถ่าย มีสภาพที่แข็งแรง ไม่เป็นสนิม

5.15.3 มีจำนวนเตียงไม่เกิน 8 เตียงต่อ 1 ห้อง

5.15.3.1 หัวหน้าหอผู้ป่วยหนักเคยผ่านงานหอผู้ป่วยหนักโรงพยาบาลของรัฐอย่างน้อย 1 ปี

5.15.3.2 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามมาตรฐาน มาตรการการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลอย่างถูกต้อง สม่ำเสมอ

5.16 หอผู้ป่วยใน

5.16.1 ห้องผู้ป่วยรวม

5.16.1.1 มีขนาดพื้นที่จุไม่เกิน 15 เตียงต่อห้อง มีห้องน้ำและห้องสุขา ไม่น้อยกว่า 1 ห้องต่อ 5 เตียง

5.16.1.2 มีแสงสว่างจากภายนอกเข้าถึง

5.16.1.3 มีการระบายอากาศที่ดี

5.16.1.4 ระยะระหว่างเตียงไม่น้อยกว่า 1 เมตร และชิดผนังได้ไม่เกิน 1 ด้าน

Copyright by Mahidol University

5.16.1.5 ทางเดินปลายเตียงมีความกว้างอย่างน้อง 1.50 เมตร

5.16.1.6 ประตูทางเข้ามีความกว้างอย่างน้อย 1.20 เมตร ช่องประตูไม่ปิดทึบ

5.16.1.7 มีวัสดุกั้นชั่วคราวเป็นรายเตียงได้

5.16.1.8 มีสัญญาณเรียกเจ้าหน้าที่ประจำทุกเตียงและภายในห้องน้ำ

5.16.1.9 มีห้องน้ำมีทางลาดส่วนต่างระดับ มีราวจับสำหรับลุกยืน พื้นปูวัสดุไม่ลื่น มีระบบล๊อคภายใน และเปิดจากภายนอกได้

5.16.1.10 มีระบบแสงสว่างฉุกเฉิน

5.16.2 ห้องผู้ป่วยเดี่ยว

5.16.2.1 มีขนาดพื้นที่อย่างน้อย 12 ตารางเมตร ไม่รวมห้องน้ำ ขนาดความสูงไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร มีหน้าต่างรับแสงภายนอก

5.16.2.2 มีห้องน้ำ 1 ห้องต่อผู้ป่วย 1 ห้อง และมีมาตรฐานเช่นเดียวกับห้องผู้ป่วยรวม

5.16.2.3 มีสัญญาณเรียกเจ้าหน้าที่จากเตียงและภายในห้องน้ำ

5.16.2.4 มีอุปกรณ์เพื่อใช้กับเครื่องมือแพทย์ เช่น ปลั๊กไฟพอเพียง

5.16.2.5 มีประตูทางเข้ามีความกว้างอย่างน้อย 1.20 เมตร มีระบบล๊อคภายในและเปิดจากภายนอกได้

5.16.2.6 โถงทางเดินหน้าห้องมีขนาดกว้างอย่างน้อย 2.5 เมตร และมีแสงส่องสว่างตลอด

5.16.3 ห้องปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยใน

5.16.3.1 ตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางที่เข้าถึงผู้ป่วยทุกเตียงได้สะดวก

5.16.3.2 มีส่วนบริการติดต่อกับผู้ป่วยหรือญาติที่เห็นได้ชัดเจน

5.16.3.3 รับผิดชอบผู้ป่วยไม่เกิน 30 เตียงต่อ 1 หน่วย

5.16.3.4 มีห้องน้ำเจ้าหน้าที่ ห้องวัสดุอุปกรณ์สะอาด ห้องพักสิ่งสกปรก และผ้าเปื้อน ห้องซักล้างและอุปกรณ์ซักล้างแยกเป็นสัดส่วน

มีอุปกรณ์สื่อสารกับหน่วยงานภายในโรงพยาบาล

Copyright by Mahidol University

5.16.3.5 มีอุปกรณ์ดับเพลิงเคมีอย่างน้อย 1 ชุด

5.16.3.6 มีทางเดินฉุกเฉินหนีไฟพร้อมป้ายแสดงเส้นทาง

5.17 ห้องกายภาพบำบัด

5.17.1 มีขนาดพื้นที่สำหรับเตียงผู้ป่วยอย่างน้อย 2 x 2 เมตรต่อเตียง และต้องมีสถานที่มีเพียงพอสำหรับการติดตั้ง อุปกรณ์ในการบำบัด แต่ทั้งนี้ต้องมีพื้นที่โดยรวมไม่น้อยกว่า 20 ตารางเมตร ความสูงไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร

5.17.2 มีแสงสว่างและระบบการหมุนเวียนอากาศที่ดี

5.17.3 ผนังและพื้นห้องผิวเรียบ ทำความสะอาดง่าย ไม่มีพื้นต่างระดับ

5.17.4 ทางเดินภายในระหว่างอุปกรณ์กว้างสามารถพาผู้ป่วยรถเข็นนั่งนอน เข้าถึงได้สะดวก

ข้อ 6 ลักษณะเฉพาะของระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นจะต้องมี ดังนี้

(6.1) ระบบไฟฟ้าสำรอง

6.1.1 โรงพยาบาลระดับต้นอย่างน้อยต้องมีกระแสไฟฟ้าสำรอง เพื่อให้แสงสว่างบางจุดที่สำคัญและสามารถใช้กับอุปกรณ์ช่วยชีวิตได้

6.1.2 โรงพยาบาลระดับกลางหรือมีบริการคลอดและผ่าตัด ให้มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าระบบอัตโนมัติติดได้เองภายในไม่เกิน 5 วินาที มีกำลังสำรองไม่น้อยกว่า 20 % ของปริมาณการใช้ไฟของโรงพยาบาลและส่งกำลังถึงจุดสำคัญได้ทุกจุด

6.1.3 มีช่างไฟฟ้า และสามารถเรียกตัวได้ตลอดเวลา

6.1.4 สถานที่ตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสามารถเก็บเสียงและการสั่งสะเทือนได้

(6.2) ระบบน้ำสำรอง ให้โรงพยาบาลมีระบบสำรองน้ำอย่างน้อย 0.5 ลูกบาศก์เมตรต่อ 1 เตียงผู้ป่วยหรือไม่น้อยกว่า 50 ลูกบาศก์เมตร โดยตั้งอยู่ในสถานที่ป้องกันการปนเปื้อน และมีระบบจ่ายน้ำที่เหมาะสม

(6.3) ระบบบำบัดน้ำเสีย

ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(6.4) ระบบจัดเก็บขยะ

6.4.1 ให้มีเตาขยะติดเชื้อของโรงพยาบาล โดยมีสถานที่เหมาะสมไม่ส่งกลิ่นรบกวนผู้ป่วย และอาคารข้างเคียงโรงพยาบาล หรือมีแหล่งกำจัดขยะติดเชื้อหรือระบบขนส่งที่เหมาะสม

Copyright by Mahidol University

6.4.2 ให้มีการแยกขยะอย่างน้อยแยกเป็นขยะติดเชื้อและขยะทั่วไป

โรงพยาบาล 100 เตียงขึ้นไป ให้แยกขยะเป็น

6.4.2.1 ขยะติดเชื้อ

6.4.2.2 ขยะอันตราย เศษแก้ว, ของมีคม, หลอดยาที่ใช้แล้ว ฯลฯ

6.4.2.3 ขยะทั่วไป เศษอาหาร

6.4.3 ให้มีถังพักขยะ

6.4.3.1 ประจำห้อง / เตียง

6.4.3.2 ประจำแผนกหรืออภิบาลผู้ป่วย

6.4.3.3 ถังพักรวมของโรงพยาบาล

6.4.4 ถังพักรวมของโรงพยาบาลอยู่ในที่มิดชิดไม่ส่งกลิ่นรบกวน และอยู่นอกอาคารผู้ป่วย

6.4.5 มีพนักงานเพื่อการดูแลรวบรวมขยะ

(6.5) ระบบแสทางการแพทย์

6.5.1 สถานพยาบาล ให้มีระบบส่งแก๊สที่ใช้งานประจำเกี่ยวกับชีวิตของผู้ป่วย

6.5.2 สถานที่ตั้งเก็บให้มิดชิด มีการระบายอากาศในที่เก็บดี ปลอดภัยจากไฟ ไฟฟ้าสถิต การขนส่งเข้าถึงสะดวก ไม่ส่งเสียงรบกวน และไม่เป็นอันตรายต่ออาคารบริการเมื่อเกิดเหตุสุดวิสัยหรืออุบัติเหตุ

(6.6) ระบบปรับอากาศรวม

ต้องติดตั้งในบริเวณที่ไม่ส่งเสียงหรือก่อเหตุรำคาญผู้ป่วยและอาคารข้างเคียง มีระบบการหมุนเวียนอากาศที่ดี

ข้อ 7 ลักษณะเฉพาะของหน่วยงานอื่นๆ ที่สนับสนุนการบริการ

(7.1) หน่วยซักฟอก

7.1.1 มีสถานที่แยกเป็นสัดส่วน มีทางเข้าผ้าสกปรก / ผ้าที่ซักแล้ว แยกคนละทาง

7.1.2 พื้นอาคารทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดได้ง่าย และระบายน้ำได้ดี

7.1.3 มีระบบกรองสิ่งสกปรกไขมันก่อนลงท่อบำบัดน้ำเสียของโรงพยาบาล

7.1.4 มีการแยกผ้าเปื้อนติดเชื้อกับผ้าเปื้อนทั่วไป

7.1.5 มีระบบการฆ่าเชื้อที่เหมาะสม

Copyright by Mahidol University

7.1.6 จัดพื้นที่เป็นสัดส่วน ที่พักรับผ้าเปื้อน ที่คัดกรองที่ซักล้าง ที่รีด ที่พักเก็บผ้า สะอาด ที่เก็บวัสดุซักฟอก

7.1.7 มีระบบการป้องกันการติดเชื้อเจ้าหน้าที่ และการป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงาน

(7.2) โรงครัว

7.2.1 มีสถานที่แยกเป็นสัดส่วน

7.2.1.1 สะอาด เป็นระเบียบ มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่อยู่ใกล้กับที่พักขยะหรือบริเวณบำบัดน้ำเสีย

7.2.1.2 พื้น ผนัง ทำด้วยวัสดุถาวร แห้ง เรียบ มีสภาพดี และสะอาด

7.2.1.3 มีการป้องกัน แมลงวัน เช่น กรุด้วยมุ้งลวด หรือเป็นห้องปรับ อากาศ

7.2.1.4 มีการระบายอากาศรวมทั้งกลิ่น และควัน จากการทำอาหารได้ดี

7.2.1.5 อาหารที่ปรุงสำเร็จแล้ว เก็บในภาชนะที่สะอาด มีการปกปิด วางสูง จากพื้นอย่างน้อย 60. ซม. และการลำเลียงอาหารที่ปรุงสำเร็จแล้วไปยังที่ต่างๆ ต้องมีการปกปิดให้มิดชิด

7.2.1.6 มีท่อหรือรางระบายน้ำ ที่มีสภาพดี ไม่แตกร้าว ระบายน้ำจากห้องครัว และที่ล้างภาชนะอุปกรณ์ ลงสู่ท่อระบาย หรือแหล่งบำบัดได้ดี และต้องไม่ระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะโดยตรง

7.2.1.7 มีบ่อดักเศษอาหาร และดักไขมันที่ใช้การได้ดี ก่อนปล่อยลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย

7.2.1.8 ห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องสะอาด ประตูไม่เปิดสู่บริเวณทำเตรียม - ปรุงอาหาร ที่ล้าง - เก็บอาหาร และต้องมีอ่างล้างมือที่ใช้การได้ดี ในบริเวณห้องส้วม

7.2.1.9 มีระบบแยกรับคำสั่งและจัดอาหารตามสั่งได้ตรงกับผู้ป่วย

7.2.1.10 มีเจ้าหน้าที่มีวุฒิเกี่ยวกับโภชนาการควบคุมและจัดอาหารตรงตามสั่งได้ตรงกับโรคของผู้ป่วย

Copyright by Mahidol University

7.2.1.11 ผู้ปรุงอาหารแต่งกายสะอาดต้องผูกผ้ากันเปื้อนสีขาว และสวมหมวก สีขาวและผู้เสิร์ฟอาหารแต่งกายสะอาด

(7.3) ลักษณะการบริการของหน่วยจ่ายกลาง

7.3.1 โครงสร้าง อาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ปลอดภัย สะดวกในการให้บริการ เช่น ทางลาดเชื่อมระหว่างหน่วยงาน

7.3.1.1 มีอาคารหรือหน่วยงานแยกเฉพาะเป็นสัดส่วน มีสัญลักษณ์บอกตำแหน่งสถานที่ตั้งของหน่วยงานชัดเจน

7.3.1.2 สภาพอาคารคงทนถาวร สะอาดเป็นระเบียบทั้งภายในและภานอกอาคารไม่มีสัตว์พาหนะนำโรค

7.3.1.3 มีทางสัญจรภายในอาคารเป็นระบบทางเดียว (One Way Traffic)

7.3.1.4 มีแสงสว่าง ระดับอุณหภูมิและการระบายอากาศเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

7.3.2 จัดพื้นที่ใช้สอยในหน่วยงานเป็นสัดส่วน ถูกต้องตามหลักการป้องกันและควบคุมติดเชื้อในโรงพยาบาล

7.3.2.1 จัดแบ่งสัดส่วนบริเวณเขตสะอาดและเขตสกปรกชัดเจน

7.3.2.2 มีห้องหรือบริเวณทำงานของหัวหน้าหน่วยงาน

7.3.2.3 มีห้องหรือบริเวณที่เปลี่ยนเสื้อผ้าเจ้าหน้าที่มีรางแขวนหรือตู่เสื้อผ้าชั้นวางรองเท้า ซึ่งแยกรองเท้าภายนอกออกจากรองเท้าภายใน มีอ่างล้างมือพร้อมอุปกรณ์ล้างมือ ห้องน้ำ และห้องส้วม

7.3.2.4 มีอุปกรณ์ดับเพลิงประจำหน่วยงาน

7.3.3 มีครุภัณฑ์ใช้ในการปฏิบัติงานเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งาน

7.3.4 มีรถส่งของสะอาดแยกต่างหากจากรถรับของสกปรก

7.3.5 มีอุปกรณ์ป้องกัน เพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

7.3.6 การทำให้เครื่องมือปราศจากเชื้อถูกต้องตามหลักเทคนิค

7.3.6.1 มีห้องหรือบริเวณล้างและนึ่งเครื่องมือ

7.3.6.2 ล้างทำความสะอาดเครื่องมือ การจัดห่อเครื่องมือถูกต้องตามหลักเทคนิค

Copyright by Mahidol University

7.3.6.3 ปิดห่อเครื่องมือด้วยเทปกาว ใส่ Sterile tape ที่ห่อเครื่องมือทุกห่อ

7.3.6.4 มีห้องหรือบริเวณเตรียมเครื่องมือทำให้ปราศจากเชื้อ มีผู้เก็บเครื่องมือ เครื่องใช้สำรอง ชั้น หรือตู้วางเครื่องมือ เครื่องใช้รอส่งนึ่ง

7.3.6.5 มีห้องหรือบริเวณทำเครื่องมือให้ปราศจากเชื้อ แยกโต๊ะวางเครื่องมีรอส่งนึ่งและของปลอดเชื้อที่นึ่งแล้วแยกจากกัน

7.3.6.6 มีห้องหรือบริเวณเก็บของปลอดเชื้อ มีตู้หรือชั้นเก็บของปลอดเชื้อมีโต๊ะจ่ายของปลอดเชื้อ จัดวางเครื่องมือแยกเป็นหมวดหมู่

7.4 ห้องเก็บศพ ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่ประเจิดประเจ้อ

7.4.1 มีตู้เย็นเก็บศพ ซึ่งมีประสิทธิภาพในการใช้งาน

7.4.2 มีเปลรับศพ ซึ่งมีล้อเลื่อน

7.4.3 มีอ่างล้างมือ

7.4.4 มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลอย่างน้อย 1 คน

7.4.5 รถรับส่งเข้าถึงได้สะดวก

7.5 ลักษณะเฉพาะของรถพยาบาลที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย มีดังนี้

7.5.1 มีอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เวชภัณฑ์สำหรับใช้ในการช่วยฟื้นคืนชีพโดยเฉพาะ ดังนี้

7.5.1.1 Airway maintenance equipment (Oropharyngeal airway, Nasopharyngeal airway, Endotracheal tube สำหรับเด็กและผู้ใหญ่, Laryngoscope (Handle), Laryngoscope (Blade โค้ง, ตรง) Tracheotomy tube สำหรับเด็กและผู้ใหญ่, เครื่องดูดเสมหะ (Suction tube) ขนาดต่างๆ

7.5.1.2 Breathing equipment (Oxygen nasal cannula, Oxygen mask, สายยางต่อ oxygen, Self – inflating Lung bag with connecting tube)

7.5.1.3 Circulatory Support equipment Iintravenous cannula สำหรับให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ หรือ CVP measurement) (Intravenous catheter No. 16, 18, 20, 22, 24, 25)

7.5.1.4 Drug (Adrenaline, Atropine, Sodium bicarbonate, Lidocaine, Lasix, 50 % glucose, Dopamine, lsuprel, Calcium gluconate, Levophed, Bretylium, Verapamil, Procainamide, Sterile water สำหรับผสมยา

Copyright by Mahidol University

7.5.1.5 Electrocardiography (เครื่องมือ EKG, EKG paper, jelly cream)

7.5.1.6 Fibrillation treatment (เครื่อง Defibrillator, jelly)

7.5.1.7 อุปกรณ์อื่นๆ (Syringe 2, 5, 10, 20, 50 cc. หัวเข็มขนาดต่างๆ กระปุก สำลี, 70 % Alcohol, Povidine – iodine เชือกผูกท่อช่วยหายใจหรือหลอดคอ, Plaster, กรรไกร, Magill,s Forceps, K-Y jell, Sterile latex gloves, CPR board)

7.5.1.8 ชุดเครื่องมือ (Set เจาะคอ, Set ใส่ chest drain, Set cut - down)

อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ จัดเรียงไว้ในรถฉุกเฉิน ตามลำดับการใช้ก่อนและหลัง ไม่เก็บของที่ไม่จำเป็นไว้ในรถฉุกเฉิน

ข้อ 8 องค์ประกอบพื้นฐานที่สถานพยาบาลประเภทมีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน กำหนดให้มีลักษณะพื้นฐานของสถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไปและสถานพยาบาลเฉพาะสาขา/ทาง ดังต่อไปนี้

| ลำดับ | ลักษณะพื้นฐานที่กำหนด | เวชกรรมทั่วไประดับต้น | เวชกรรมทั่วไประดับกลาง | เวชกรรมทั่วไประดับสูง | เฉพาะสาขา / ทาง |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | สถานที่จอดรถ | | | | |
| | - 10 คันขึ้นไป | มี | มี | มี | มี |
| | - 30 คันขึ้นไป | ไม่กำหนด | มี | มี | ไม่กำหนด |
| | - 60 คันขึ้นไป | ไม่กำหนด | มี | มี | ไม่กำหนด |
| 2 | สถานที่จอดรถฉุกเฉิน | มี | มี | มี | มี |
| 3 | ห้องฉุกเฉิน | มี | มี | มี | มี |
| 4 | ห้องตรวจโรค | มี | มี | มี | มี |
| 5 | ห้องตรวจพิเศษ | ไม่กำหนด | ไม่กำหนด | มี | มี (เฉพาะสาขา/ทาง) |
| 6 | โถงทางเดิน | มี | มี | มี | มี |
| 7 | ห้องจ่ายยา | มี | มี | มี | มี |

Copyright by Mahidol University

| ลำดับ | ลักษณะพื้นฐานที่กำหนด | เวชกรรมทั่วไประดับต้น | เวชกรรมทั่วไประดับกลาง | เวชกรรมทั่วไประดับสูง | เฉพาะสาขา / ทาง |
|---|---|---|---|---|---|
| 8 | คลังยา | ไม่กำหนด | มี | มี | ไม่กำหนด |
| 9 | ห้องปฏิบัติการ | มี (พื้นฐาน) | มี | มี | มี |
| 10 | ห้องเอ็กซ – เรย์ | มี (พื้นฐาน) | มี | มี | มี |
| 11 | ห้องคลอด | มี | มี | มี | มี |
| 12 | ห้องผ่าตัด | มี | มี | มี | มี |
| 13 | ห้องพักฟื้น | ไม่กำหนด | ไม่กำหนด | มี | ไม่กำหนด |
| 14 | ห้องผู้ป่วยหนัก | ไม่กำหนด | มี | มี | ไม่กำหนด |
| 15 | ห้องไตเทียม | ไม่กำหนด | ไม่กำหนด | มี | ไม่กำหนด |
| 16 | ห้องพักผู้ป่วย | มี | มี | มี | มี |
| 17 | ห้องเตรียมอาหาร-ผู้ป่วย | ไม่กำหนด | มี | มี | มี |
| 18 | หน่วยจ่ายกลาง | มี | มี | มี | มี |
| 19 | หน่วยซักฟอก | มี | มี | มี | มี |
| 20 | ห้องพักเก็บศพ | ไม่กำหนด | มี | มี | มี |
| 21 | รถพยาบาล | มี | มี | มี | มี |

ข้อ 9 ความสามารถของการให้บริการของสถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไปประดับต้น ระดับ กลาง และระดับสูง ให้เป็นไปตามบัญชีที่แนบนี้

ข้อ 10 ความสามารถของการให้บริการของสถานพยาบาลตามข้อ 4-9 ให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต

ข้อ 11 สถานพยาบาลจะให้บริการนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาตแล้วมิได้

Copyright by Mahidol University

## 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรม

อภิชนา โฆวินทะ (2543) ทำการสำรวจการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงอาคารสถานที่ต่างๆ ของคนพิการในเขตอำเภอเมือง และปริมณฑลของจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 500 แห่ง ทำการสำรวจได้ทางเข้าอาคาร ทางลาด บันได ลิฟต์ ห้องส้วม ห้องส้วม ที่จอดรถ สรุปผลเป็นร้อยละ ผลการสำรวจพบว่าการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในเมืองเชียงใหม่มีเพียงเล็กน้อย และไม่ทั่วถึง

เมธาวี ทรวงแสวง (2544) ทำการศึกษา การออกแบบวัดในพุทธศาสนานิกายเถรวาทสำหรับคนตาบอด โดยการออกแบบให้ องค์พระเจดีย์ เป็นจุดศูนย์กลางของวัด สามารถกระจายเสียงสวดมนต์ของคณะสงฆ์ ออกไปในทุกทิศทางเพื่อให้คนพิการทางสายตาได้ยินและสามารถเดินตามเสียงเข้ามายังวัดได้ รวมทั้งจัดองค์ประกอบอื่นๆ เช่นการมีพื้นผิวที่แตกต่างกัน การกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของอาคารอื่นโดยอ้างอิงกับจุดกำเนิดเสียง เป็นต้น เพื่อให้คนตาบอดสามารถเดินทางเข้าวัดได้ด้วยตัวเอง

ศิริพร สุขสงวน (2545) ศึกษาความคิดเห็นของคนพิการทางการเคลื่อนไหวกับปัญหาการเดินทางในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามคนพิการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่าปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การไม่มีที่จอดรถสำหรับคนพิการ การโดยสารรถประจำทาง ผู้พิการต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือเรื่องกฎหมาย และจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการเพื่อให้ใช้บริการต่างๆ ร่วมกับคนทั่วไปได้

กุสุมา ธรรมธำรง (2545) ศึกษาการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงสถานที่ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยใช้บัญชีสำหรับตรวจสอบทำการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและสิ่งกีดขวางทางกายภาพของอาคาร รวมถึงสำรวจความต้องการและอุปสรรคในการใช้อาคารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า อาคารสถานที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้อาคาร คิดเป็นร้อยละ 20 การเข้าสู่อาคารมีอุปสรรคคิดเป็นร้อยละ 90 การใช้งานและการดูแลรักษาห้องน้ำ มีอุปสรรคคิดเป็นร้อยละ 85 อาคารเรียนรวมมีผู้ใช้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 73 รองลงมาเป็นโรงอาหารและห้องน้ำ

Copyright by Mahidol University

จุฑาทิป นะมาตร์ (2546) ศึกษาลักษณะทางสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของสถานีรถไฟสามเสนรวมถึงรถไฟโดยสาร วิเคราะห์สภาพปัญหาและศึกษาแนวทางการแก้ไขเพื่อให้คน

พิการสามารถเข้าถึงได้ ผลการศึกษาพบว่าสถานีรถไฟมีระดับที่ต่างกันอยู่หลายแห่ง ส่วนอาคารต่างๆ ของสถานีฯ ทั้งสองฝั่งมีปัญหาด้านการให้บริการ เช่น มีที่จำหน่ายตั๋วและห้องน้ำอยู่เพียงฝั่งเดียว เป็นต้น ส่วนคนพิการทางสายตาและคนพิการทางการได้ยินมีปัญหาในการใช้อาคารและรถไฟโดยสาร กล่าวคือ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เช่น ข้อมูลการเดินทาง มีข้อเสนอแนะเรื่องการปรับปรุงงานสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของสถานีรถไฟสามเสน การปรับรถไฟโดยสาร และการให้บริการคนพิการที่เข้ามาใช้บริการรถไฟ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้

อนันต์ ศิริพฤกษา (2546) ได้ศึกษาเรื่องการปรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมสำหรับที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขของการสื่อสารแห่งประเทศไทยเพื่อคนพิการ กรณีศึกษา : แบบมาตรฐาน ปท 111 ปท 205 ปท 309 ปท 401 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แบบอาคารมาตรฐานของที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขจำนวน 4 แบบ โดยสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงที่ทำการไปรษณีย์ของคนพิการ ผลการศึกษาพบว่าที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขทั้ง 4 แบบ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมเพื่อคนพิการ เนื่องจากไม่ได้ถูกกำหนดมาตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการออกแบบ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ถึงสภาพพื้นที่ของบริเวณที่ศึกษา รวมทั้งศึกษามาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และประมวลผลออกมาในรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและนำไปใช้ในอนาคตต่อไป

กำธร กุลชลและคณะ (2548) ทำการศึกษาแนวทางการปรับปรุงระบบทางเดินเท้าสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของคนพิการและผู้สูงอายุจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลงานวิจัยที่ผ่านมา และทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายบนทางเท้าสายสำคัญในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่าทางเท้าในเขตดังกล่าวมีอุปสรรคดังนี้

1) มีสิ่งกีดขวางบนทางเท้า
2) ทางเท้าแคบเกินไป
3) ผิวทางเท้าไม่เรียบหรือเป็นหลุมเป็นบ่อ
4) อุปสรรคในการใช้ทางม้าลาย
5) ทางลาดมีความชันมากเกินไป
6) อุปสรรคในการใช้สะพานลอย
7) มีสิ่งกีดขวางในระดับศีรษะ ที่เป็นอันตราย

สุมาลี สว่างสุขสกุล (2549) ได้ศึกษาความพึงพอใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมของโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจและแบบสังเกตสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมในโรงพยาบาล ผลการศึกษาพบว่าคนพิการมีระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน

Copyright by Mahidol University

สถาปัตยกรรมในโรงพยาบาล ในระดับปานกลาง คนพิการมีความพึงพอใจต่อโรงพยาบาลเอกชนแตกต่างกับโรงพยาบาลรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 คนพิการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับความพิการ และ ลักษณะเครื่องช่วยในการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า โรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชนควรปรับปรุงและแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมในด้านต่างๆได้แก่ ทางเดิน ป้ายบอกทาง ทางลาด มือจับปิดเปิดประตู ปุ่มกดเรียกลิฟต์และปุ่มบังคับลิฟท์ ขนาดพื้นที่ในห้องส้วม ควรเพิ่มที่จอดรถคนพิการให้เพียงพอ มีเส้นสีบอกทาง การจัดวางสิ่งของบนทางเดินอย่างมีระเบียบและไม่กีดขวางทางเดิน มีช่องจ่ายเงินพิเศษสำหรับเก้าอี้เข็นคนพิการ ทางลาดสำหรับรถเข็น ขนาดตัวอักษรที่เขียนบนป้ายมีความเหมาะสมกับระยะทางและความลาดเอียง โต๊ะหรือเคาน์เตอร์มีที่ว่างข้างใต้ให้เก้าอี้เข็นคนพิการสอดเข้าได้ มีแผนผังบอกสถานที่/ห้องต่างๆ โทรศัพท์สาธารณะสำหรับรถเข็นนั่งและควรมีสัญลักษณ์รูปคนพิการทางกายหรือทางการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง

พีรพงษ์ เพ็ชรี่ (2551)ได้สำรวจการจัดอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ในการเข้าถึงโบราณสถาน แก่ผู้ที่พิการทางการเคลื่อนไหว และผู้สูงอายุ โดยทำการสำรวจโบราณสถานในเขตพระนคร กรุงเทพมหานครฯ จำนวน 14 แห่ง ผลการสำรวจพบว่าโบราณสถานทั้งหมด 14 แห่ง มีโบราณสถานเพียง 5 แห่ง ที่มีการจัดมีการจัดอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประกอบได้แก่ทางลาด ทางเข้าหลัก ห้องส้วม ทางสัญจรโดยรอบ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ข้อมูลข่าวสาร และแผนการนโยบาย นอกจากนี้ไม่มีโบราณสถานใดที่มีการจัดอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ด้านการขนส่ง จอดรถ และลิฟต์

U. USEH , A.M MOYO, and E. MUNYONGA (2000) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเข้าถึงของผู้ที่ใช้รถเข็นนั่ง ในการใช้อาคารสาธารณะของจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางธุรกิจในประเทศซิมบับเว ก่อนและหลัง ปีแห่งคนพิการสากล (1981)โดยทำการสำรวจอาคาร 2 ชั้นขึ้นไป จำนวน 20 อาคาร พบว่า สถานที่จอดรถ ทางลาดและห้องน้ำไม่มีการออกแบบเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้

AGNETA FANGE, SUSANNE IWARSSON and ASA PERSSON (2002) ศึกษาเรื่องการเข้าถึงและอุปสรรคในการใช้สถานที่สาธารณะต่างๆ ของกลุ่มเด็กพิการวัยรุ่นในแถบตอนใต้ของประเทศสวีเดน โดยสัมภาษณ์เด็กพิการวัยรุ่นจำนวน 33 ราย พบว่ามีอุปสรรคในการเข้าถึงได้แก่ พื้นผิววัสดุภายนอกอาคารไม่เหมะสม มีทางต่างระดับของแต่ละอาคาร ประตูทางเข้าแคบและหนักมากเกินไป เป็นต้น ทำให้เด็กพิการวัยรุ่นไม่สามารถเข้าถึงสถานที่สาธารณะได้ ส่งผลให้ขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในสังคม

Copyright by Mahidol University

จากงานวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวกับการเข้าถึงอาคารสถานที่ต่างๆ ของคนพิการ โดยเฉพาะด้านสถาปัตยกรรมจะมีอุปสรรคมากในการเข้าถึงของคนพิการ การศึกษาของงานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ทำการศึกษาในสถานบริการสาธารณะของรัฐบาล โดยมิได้คำนึงถึงปัญหาในการเข้าถึงอาคารสถานที่ของคนพิการ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงบริการของคนพิการ โดยเฉพาะโรงพยาบาลซึ่งเป็นสถานที่ ที่คนพิการต้องมาใช้บริการเป็นประจำ ในประเทศไทยได้มีการปรับสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารต่างๆ สำหรับคนทั่วไป หรือบางแห่งจัดไว้ให้คนพิการเพื่อตอบสนองตามนโยบายเท่านั้น มิได้มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อคนพิการ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่าโรงพยาบาลมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอครบถ้วนตามที่กฎกระทรวงกำหนดหรือไม่ รวมถึงประสิทธิภาพ การเข้าถึงบริการของคนพิการ และผลของการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาลให้สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการมากยิ่งขึ้น

Copyright by Mahidol University

# บทที่ 3
# วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล และแบบสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการในโรงพยาบาล ซึ่งมีรายระเอียดขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

## 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 กลุ่มประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- โรงพยาบาลกลาง
- โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์
- โรงพยาบาลตากสิน
- โรงพยาบาลราชพิพัฒน์
- โรงพยาบาลลาดกระบังกรุงเทพมหานคร
- โรงพยาบาลสิรินธร
- โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมิ์
- โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ
- วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล (มีการเปลี่ยนฐานะใหม่เป็นคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553)

Copyright by Mahidol University

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คัดเลือกโรงพยาบาลที่อยู่ในกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง เข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

## 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล และแบบสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการในโรงพยาบาล โดยทำการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือทั้ง 2 ชนิดดังนี้

3.2.1 แบบสำรวจ (Checklist)

- ทำการศึกษากฎหมาย ข้อบังคับ มาตรฐานสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
- สร้างแบบสำรวจโดยแบ่งออกเป็น 10 ส่วน ได้แก่

1) ที่จอดรถคนพิการ
2) ทางเข้าอาคาร
3) ทางลาด
4) ทางเท้า
5) ลิฟต์
6) ที่นั่งสำหรับคนพิการ
7) ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ
8) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
9) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก
10) สถานบริการข้อมูลข่าวสาร

ซึ่งเป็นแบบสำรวจที่มีเกณฑ์การให้คะแนนสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม โดยมีการกำหนดคะแนนเพื่อนำไปคิดคำนวณเป็นระดับการเข้าถึงโรงพยาบาล แบ่งได้เป็น 3 ระดับ ซึ่งยึดตามเกณฑ์มาตรฐานของกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 ดังนี้คือ

Copyright by Mahidol University

ระดับที่ 1 คือ มี (ได้มาตรฐาน) คิดคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับที่ 2 คือ มี (ไม่ได้มาตรฐาน) คิดคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน
ระดับที่ 3 คือ ไม่มี คิดคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

- ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขอย่างน้อย 3 ท่าน
- ปรับปรุง ตรวจสอบแก้ไขซ้ำอีกครั้ง

3.2.1 แบบสังเกต

สร้างแบบสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการในโรงพยาบาล ในกลุ่มคนพิการใช้รถเข็นนั่ง ผู้ที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว การเดิน ผู้มีความบกพร่องทางการมองเห็น และผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินทางด้านต่างๆ ทั้งหมด 10 ด้าน ดังนี้

1) ที่จอดรถคนพิการ
2) ทางเข้าอาคาร
3) ทางลาด
4) ทางเท้า
5) ลิฟต์
6) ที่นั่งสำหรับคนพิการ
7) ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ
8) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
9) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก
10) สถานบริการข้อมูลข่าวสาร

## 3.3 การทดลองใช้เครื่องมือ

นำแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล และแบบสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการในโรงพยาบาล ทำการ ทดลองใช้ในสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร เพื่อทดสอบประสิทธิภาพและหาข้อบกพร่องเชิงเนื้อหา นำมาปรับปรุงแก้ไข

Copyright by Mahidol University

## 3.4 ดำเนินเรื่องการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน

ทำแบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหิดลหลังจากได้รับการรับรองการผ่านโครงร่างนิพนธ์

## 3.5 คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ดังนี้

3.5.1 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้คำแนะนำแก้ไข

3.5.2 นำเครื่องมือชุดนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาโดยถือเกณฑ์ตัดสินตรงกันอย่างน้อย 2 ท่าน

## 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย เก็บข้อมูลทั้งแบบสำรวจ และแบบสังเกตด้วยตนเองที่โรงพยาบาลทั้ง 9 แห่ง

3.6.2 ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ถึงคณบดี/ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั้ง 9 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

3.6.3 ติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลทั้ง 9 แห่งเพื่อเก็บข้อมูล

3.6.4 เก็บข้อมูลด้วย แบบสำรวจโดยผู้วิจัยเป็นผู้ไปสำรวจและบันทึกข้อมูล (สำรวจให้ครบทั้ง 9 แห่ง)

3.6.5 หลังจากเก็บข้อมูลด้วย แบบสำรวจ แล้วจึงสังเกต การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการที่มารับบริการจากโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง จำนวนแห่งละ 5 ราย ในกลุ่มคนพิการใช้รถเข็นนั่ง ผู้ที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว การเดิน ผู้มีความบกพร่องทางการมองเห็น และผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน

Copyright by Mahidol University

## 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาลงรหัสและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้พรรณนาข้อมูล ด้านลักษณะของกลุ่มประชากร แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล และแบบสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการในโรงพยาบาล

Copyright by Mahidol University

# บทที่ 4
# ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยผู้วิจัยสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลและสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 ทำการศึกษาโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ โรงพยาบาลตากสิน โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ โรงพยาบาลลาดกระบังกรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลสิรินธร โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมิ์ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ และคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 2 ส่วน ดังนี้

(1) ผลการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

(2) ผลการศึกษาการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

## 4.1 ผลการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล ที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุด ตามมาตรฐานของกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 คือ ทางเท้า ทางลาด และทางเข้าอาคาร ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลเป็นร้อยละของคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความ

Copyright by Mahidol University

สะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 ดังตารางที่ 4.1 และ 4.2 สรุปได้ดังนี้

(1) ที่จอดรถคนพิการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลลาดกระบัง ได้คะแนนเท่ากับ 9.00 คิดเป็นร้อยละ 90.00

(2) ทางเข้าอาคาร โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ได้คะแนน เท่ากับ 15.00 คิดเป็นร้อยละ 93.75

(3) ทางลาด โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ และโรงพยาบาลลาดกระบัง ได้คะแนนเท่ากับ 10.00 คิดเป็นร้อยละ 100.00

(4) ทางเท้า โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ได้คะแนนเท่ากับ 13.67 คิดเป็นร้อยละ 97.64

(5) ลิฟต์ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ ได้คะแนนเท่ากับ 13.60 คิดเป็นร้อยละ 75.56

(6) บริเวณที่นั่งสำหรับคนพิการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือโรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ และคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ได้คะแนน เท่ากับ 2.00 คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนโรงพยาบาลอื่นไม่มีการจัดไว้สำหรับคนพิการ

(7) ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศและคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครได้คะแนนมากที่สุด เท่ากับ 2.00 คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนโรงพยาบาลอื่นไม่มีการจัดไว้สำหรับคนพิการ

(8) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ได้คะแนนเท่ากับ10.60 คิดเป็นร้อยละ 75.71

(9) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมิ์และโรงพยาบาลกลางได้คะแนนเท่ากับ 8.00 คิดเป็นร้อยละ 66.67

(10) สถานบริการข้อมูลข่าวสาร โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศได้คะแนนเท่ากับ 10.00 คิดเป็นร้อยละ 55.56

Copyright by Mahidol University

**ตารางที่ 4.1** แสดงคะแนนจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง

| รายการสิ่งอำนวยความสะดวก | คะแนนเต็ม | คะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 |
| ที่จอดรถคนพิการ | 10.00 | 0.00 | 6.67 | 4.00 | 0.00 | 9.00 | 4.80 | 4.40 | 6.87 | 4.20 |
| ทางเข้าอาคาร | 16.00 | 10.60 | 15.00 | 11.00 | 8.73 | 9.60 | 10.59 | 12.40 | 12.60 | 11.00 |
| ทางลาด | 10.00 | 7.20 | 10.00 | 5.80 | 5.73 | 10.00 | 6.59 | 9.64 | 5.60 | 9.00 |
| ทางเท้า | 14.00 | 11.60 | 13.67 | 13.20 | 10.73 | 13.30 | 10.40 | 11.40 | 13.10 | 11.00 |
| ลิฟต์ | 18.00 | 8.30 | 12.50 | 8.30 | 8.00 | ไม่มี | 7.30 | 13.00 | 13.60 | 7.20 |
| ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 4.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 2.00 | 2.00 |
| ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 4.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 2.00 | 2.00 |
| ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 14.00 | 9.20 | 10.60 | 7.19 | 0.00 | 4.94 | 10.36 | 8.56 | 9.23 | 8.15 |
| ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 12.00 | 8.00 | 5.27 | 5.80 | 3.67 | 6.00 | 6.66 | 8.00 | 6.47 | 5.60 |
| สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 18.00 | 9.00 | 6.00 | 5.00 | 2.00 | 3.00 | 2.00 | 4.00 | 10.00 | 8.00 |

Copyright by Mahidol University

**หมายเหตุ** หมายเลข 1 แทน โรงพยาบาลกลาง

หมายเลข 2 แทน โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

หมายเลข 3 แทน โรงพยาบาลตากสิน

หมายเลข 4 แทน โรงพยาบาลราชพิพัฒน์

หมายเลข 5 แทน โรงพยาบาลลาดกระบังกรุงเทพมหานคร

หมายเลข 6 แทน โรงพยาบาลสิรินธร

หมายเลข 7 แทน โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมิ์

หมายเลข 8 แทน โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ

หมายเลข 9 แทน คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

Copyright by Mahidol University

**ตารางที่ 4.2** แสดงร้อยละของคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง

| รายการสิ่งอำนวยความสะดวก | ร้อยละของคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 |
| ที่จอดรถคนพิการ | 0.00 | 66.70 | 40.00 | 0.00 | 90.00 | 48.00 | 44.00 | 68.70 | 42.00 |
| ทางเข้าอาคาร | 66.25 | 93.75 | 68.75 | 54.56 | 60.00 | 66.19 | 77.50 | 78.75 | 68.75 |
| ทางลาด | 72.00 | 100.00 | 58.00 | 57.30 | 100.00 | 65.90 | 96.40 | 56.00 | 90.00 |
| ทางเท้า | 82.86 | 97.64 | 94.29 | 76.64 | 95.00 | 74.29 | 81.43 | 93.57 | 78.57 |
| ลิฟต์ | 46.11 | 69.44 | 46.11 | 44.44 | ไม่มี | 40.56 | 72.22 | 75.56 | 40.00 |
| ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 50.00 | 50.00 |
| ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 50.00 | 50.00 |
| ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 65.71 | 75.71 | 51.36 | 0.00 | 35.29 | 74.00 | 61.14 | 65.93 | 58.21 |
| ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 66.67 | 43.92 | 48.33 | 30.58 | 50.00 | 55.50 | 66.67 | 53.92 | 46.67 |
| สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 50.00 | 33.33 | 27.78 | 11.11 | 16.67 | 11.11 | 22.22 | 55.56 | 44.44 |

Copyright by Mahidol University

**ตารางที่ 4.3** ผลการสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง

| **คนพิการ** | **จำนวนคนพิการที่มาใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล (ราย)** | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 |
| **คนพิการใช้รถเข็นนั่ง** | 4 | 5 | 4 | 3 | 2 | 3 | 4 | 4 | 4 |
| **ผู้ที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหวการเดิน** | 1 | 0 | 1 | 2 | 3 | 2 | 1 | 1 | 1 |
| **ผู้มีความบกพร่องทางการมองเห็น** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **รวม** | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 |

## 4.2 ผลการศึกษาการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

แบบสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร เป็นการสังเกตแบบผู้วิจัยไม่มีส่วนร่วม ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทั้งหมด 10 ด้าน ได้แก่ ที่จอดรถคนพิการ ทางเข้าอาคาร ทางลาด ทางเท้า ลิฟต์ ที่นั่งสำหรับคนพิการ ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ ห้องน้ำสำหรับคนพิการ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก และสถานบริการข้อมูลข่าวสาร จากการสังเกตพบว่า คนพิการที่มาใช้บริการในโรงพยาบาลแต่ละแห่ง จากตารางที่ 4.3 ส่วนใหญ่เป็นคนพิการที่ใช้รถเข็นนั่งและเป็นผู้ที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว การเดิน สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) ที่จอดรถคนพิการ พบว่าคนพิการมิได้ใช้ที่จอดรถคนพิการที่โรงพยาบาลจัดไว้ให้ และมีรถของผู้ใช้บริการที่เป็นคนทั่วไปเข้ามาจอด ในที่จอดรถดังกล่าว และคนพิการส่วนใหญ่โดยสารรถยนต์รับจ้างสาธารณะหรือรถยนต์โดยสารส่วนบุคคล มาจอดบริเวณทางเข้าอาคารเพื่อความสะดวกในการเข้ามาใช้บริการภายในอาคาร

Copyright by Mahidol University

(2) ทางเข้าอาคาร พบว่า มีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายคนพิการ มีประตูบานเลื่อนอัตโนมัติหรือประตูแบบบานพับที่เปิดค้างไว้ ซึ่งความกว้างของช่องประตูของโรงพยาบาลทุกแห่งมีความกว้างมากกว่า 1.50 เมตร ทำให้การเคลื่อนย้ายคนพิการทำได้สะดวก

(3) ทางลาด พบว่า มีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลหรือญาติคอยช่วยเหลือผู้ที่ใช้รถเข็นนั่งหรือช่วยประคองผู้ที่มีข้อจำกัดในการเคลื่อนไหว เพื่อเคลื่อนย้ายขึ้น- ลง ทางลาด ซึ่งทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

(4) ทางเท้า พบว่า มีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลหรือญาติคอยช่วยเคลื่อนย้ายคนพิการไปตามทางเท้า ทำให้ลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุได้

(5) ลิฟต์ พบว่า มีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลอำนวยความสะดวก เช่นการเข้า - ออก การกดปุ่มเลือกชั้น ทำให้คนพิการสามารถใช้บริการของลิฟต์ได้

(6) ที่นั่งคนพิการ พบว่า โรงพยาบาลส่วนใหญ่มิได้จัดที่นั่งสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ทำให้คนพิการต้องนั่งรวมกับผู้ใช้บริการที่เป็นคนทั่วไป มีเพียงคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร และโรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร เท่านั้นที่จัดที่นั่งสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ และจากการสังเกตในโรงพยาบาลทั้ง 2 แห่งนั้น พบว่า คนพิการที่มาใช้บริการมิได้ใช้ที่นั่งสำหรับคนพิการ แต่ยังคงนั่งรวมกับผู้ใช้บริการที่เป็นคนทั่วไป

(7) ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ พบว่า มีโรงพยาบาล 2 แห่ง ที่มีช่องบริการพิเศษสำหรับคนพิการ ได้แก่โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ และคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยมีการจัดช่องยื่นบัตรผู้ป่วยสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ส่วนการใช้ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการอื่นๆ เช่น ชำระเงิน รับยา เป็นต้น ญาติของคนพิการจะเป็นผู้ติดต่อแทนคนพิการ

(8) ห้องน้ำ พบว่า คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้บริการห้องน้ำสำหรับคนพิการได้โดยมีญาติเป็นผู้ช่วยเหลือ แต่มีโรงพยาบาลราชพิพัฒน์เท่านั้นที่ไม่พบคนพิการเข้าไปใช้บริการในห้องน้ำ

(9) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า โรงพยาบาลทุกแห่งมีป้ายแสดงการให้บริการทางสาธารณสุข และมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกให้กับคนพิการแต่ไม่พบป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ทางลาด ทางเข้า ลิฟต์ เป็นต้น

Copyright by Mahidol University

(10) สถานบริการข้อมูลข่าวสาร พบว่า สถานบริการข้อมูลข่าวสารในโรงพยาบาล เช่น หน่วยประชาสัมพันธ์ แผนผังแสดงสถานที่ โทรศัพท์สาธารณะ คนพิการไม่ได้ใช้บริการในส่วนนี้โดยตรง ส่วนใหญ่ญาติของคนพิการจะเป็นผู้ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ ส่วนการใช้โทรศัพท์สาธารณะ พบว่า ส่วนใหญ่คนพิการจะใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการติดต่อสื่อสาร

ถึงแม้ว่าโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการไว้แล้ว ยังมีการจัดเจ้าหน้าที่ไว้ให้บริการและอำนวยความสะดวกกับคนพิการ อีกทั้งยังมีญาติและผู้มาใช้บริการทั่วไปคอยช่วยเหลือ

Copyright by Mahidol University

# บทที่ 5
# สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล ทำการสำรวจโดยใช้แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล และแบบสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ Lศึกษาการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการของโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 แห่งได้แก่ โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ โรงพยาบาลตากสิน โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ โรงพยาบาลลาดกระบังกรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลสิรินธร โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมิ์ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ และคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

## 5.1 สรุปผลการวิจัย

โรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุด ตามมาตรฐานของกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 คือ ทางเท้า ทางลาด และทางเข้าอาคาร

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้คะแนนตามมาตรฐานกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 สรุปได้ดังนี้

(1) ที่จอดรถคนพิการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลลาดกระบังได้คะแนนเท่ากับ 9.00 คิดเป็นร้อยละ 90.00

Copyright by Mahidol University

(2) ทางเข้าอาคาร โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ได้คะแนน เท่ากับ 15.00 คิดเป็นร้อยละ 93.75

(3) ทางลาด โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ และโรงพยาบาลลาดกระบัง ได้คะแนนเท่ากับ 10.00 คิดเป็นร้อยละ 100.00

(4) ทางเท้า โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ได้คะแนนเท่ากับ 13.67 คิดเป็นร้อยละ 97.64

(5) ลิฟต์ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ ได้คะแนนเท่ากับ 13.60 คิดเป็นร้อยละ 75.56

(6) บริเวณที่นั่งสำหรับคนพิการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือโรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ และคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ได้คะแนน เท่ากับ 2.00 คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนโรงพยาบาลอื่นไม่มีการจัดไว้สำหรับคนพิการ

(7) ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศและคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครได้คะแนนมากที่สุด เท่ากับ 2.00 คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนโรงพยาบาลอื่นไม่มีการจัดไว้สำหรับคนพิการ

(8) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ได้คะแนนเท่ากับ10.60 คิดเป็นร้อยละ 75.71

(9) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมิ์และโรงพยาบาลกลางได้คะแนนเท่ากับ 8.00 คิดเป็นร้อยละ 66.67

(10) สถานบริการข้อมูลข่าวสาร โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศได้คะแนนเท่ากับ 10.00 คิดเป็นร้อยละ 55.56

จากผลของการสังเกตพบว่า โรงพยาบาลต่างๆ ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการและคนพิการก็สามารถใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นได้ โดยมีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ญาติ และผู้มาใช้บริการทั่วไปคอยช่วยเหลือรวมทั้งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ

Copyright by Mahidol University

## 5.2 อภิปรายผล

จากการสำรวจในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า โรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ค่อนข้างได้มาตรฐานตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 คือ ทางเท้า ทางลาด และทางเข้าอาคาร ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงพยาบาลจะต้องบริการผู้ป่วย ผู้สูงอายุ คนพิการฯลฯ จึงจำเป็นต้องมีการปรับสภาพแวดล้อมให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการใช้บริการของผู้มารับบริการ สอดคล้องกับการสำรวจของสุมาลี สว่างสุขสกุล (2549) ที่ได้ศึกษาถึงความพึงพอใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมของโรงพยาบาล ผลการศึกษาพบว่าคนพิการมีระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมในโรงพยาบาลในระดับปานกลางและสอดคล้องกับพีรพงษ์ เพ็ชรี่ (2551) ที่ได้สำรวจการจัดอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในการเข้าถึงโบราณสถานแก่ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุ พบว่ามีโบราณสถาน 5 แห่ง จากจำนวนที่สำรวจ 14 แห่ง เท่านั้น ที่มีการจัดอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ทางลาด ทางเข้าหลัก ห้องน้ำ ทางสัญจรโดยรอบ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ซึ่งจากการสำรวจของผู้วิจัยและจากงานวิจัยอื่นแสดงให้เห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมที่หน่วยงานได้ปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเข้าถึงของคนพิการเป็นลำดับต้นๆ คือ ทางเท้า ทางลาด ทางเข้าอาคาร

ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลทั้ง 9 แห่ง ที่ควรปรับปรุงได้แก่ ที่นั่งคนพิการ ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการและสถานบริการข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี สว่างสุขสกุล (2549) ที่พบว่าโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชนต้องเร่งปรับปรุงการบริการสาธารณะและป้ายแสดงสัญลักษณ์ต่างๆ และสอดคล้องกับพีรพงษ์ เพ็ชรี่ (2551) ที่พบว่ายังขาดการบริการข้อมูลข่าวสารของคนพิการและผู้สูงอายุในโบราณสถาน

จากการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลด้านต่างๆ ตั้งแต่ที่จอดรถคนพิการ ทางเข้าอาคาร ทางลาด ทางเท้า ลิฟต์ ที่นั่งสำหรับคนพิการ ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ ห้องน้ำสำหรับคนพิการ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานบริการข้อมูลข่าวสาร พบว่าในโรงพยาบาลแต่ละแห่งมีคะแนนที่แตกต่างกันไปเนื่องจากการออกแบบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านสถาปัตยกรรมของแต่ละแห่งนั้น โรงพยาบาลบางแห่งเป็นอาคารเก่า โรงพยาบาลบางแห่งเป็นอาคารสร้างใหม่ รวมทั้งขนาดของโรงพยาบาลที่แตกต่างกัน ทำให้การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมมี

Copyright by Mahidol University

ความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม โรงพยาบาลทุกแห่งได้จัดเจ้าหน้าที่มาอำนวยความสะดวกในการใช้ของผู้ป่วย คนพิการ ผู้สูงอายุฯลฯ เป็นการลดอุปสรรคของการใช้บริการในโรงพยาบาลได้ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้จากการสังเกตใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่งพบว่า คนพิการที่เข้ามาใช้บริการมักจะมีญาติติดตามมาด้วย เพื่อคอยช่วยเหลือในการใช้บริการ ณ จุดต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของสังคมไทยที่เป็นสังคมที่มีน้ำใจต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีความเอื้ออาทรต่อกันและกันเป็นอย่างมาก (สุชาติ หล่อโลหการ, 2551)

## 5.3 ข้อจำกัดของการวิจัย

5.3.1 การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล ตามเกณฑ์ของกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเฉพาะอาคารผู้ป่วยนอกเท่านั้น ไม่รวมถึงอาคารบริการหรืออาคารสนับสนุนด้านอื่นๆ เช่น โรงอาหาร หอผู้ป่วยใน อาคาร X- ray อาคารกายภาพบำบัด ฯลฯ ทำให้การวิจัยครั้งนี้ไม่ครอบคลุมสภาพแวดล้อมทั้งหมดของโรงพยาบาล

5.3.2 การสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล เป็นการสังเกตแบบผู้วิจัยไม่มีส่วนร่วม และไม่มีการสัมภาษณ์คนพิการที่มาใช้บริการ ทำให้ขาดข้อมูลการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการ

5.3.3 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้เวลาในการสังเกตคนพิการที่มาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลทั้ง 9 แห่ง แห่งละ 1 วัน ส่วนใหญ่พบคนพิการประเภทที่ใช้รถเข็นนั่งและคนที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว การเดิน ทำให้ขาดข้อมูลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการประเภทอื่นๆ

5.3.4 สำหรับคนพิการบางประเภท เช่น ผู้บกพร่องทางการเห็นและผู้บกพร่องทางการได้ยินบางคนไม่สามารถสังเกตจากลักษณะภายนอกที่แสดงออกมาได้อย่างชัดเจน จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นคนพิการที่ผู้วิจัยจะทำการสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลได้หรือไม่

Copyright by Mahidol University

## 5.4 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล เพื่อสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 แห่ง พบว่าโรงพยาบาลดังกล่าวมีสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาลโดยส่วนใหญ่ ที่เอื้อต่อการใช้บริการของคนพิการ คือ บริเวณทางเท้า ทางลาด และทางเข้าอาคาร นอกจากนี้ยังพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาลโดยส่วนใหญ่ที่เอื้อต่อการใช้บริการของคนพิการค่อนข้างน้อย คือ ที่นั่งสำหรับคนพิการ ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการและสถานบริการข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นโรงพยาบาลควรปรับปรุง แก้ไข สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมดังกล่าว เพื่อให้เอื้อต่อการใช้บริการของคนพิการมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้สามารถมีโอกาสอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกันในสังคม

## 5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.5.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการสำรวจสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงพยาบาลทุกส่วน เพื่อให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เชื่อมโยงกันทุกส่วนของโรงพยาบาล

5.5.2 ควรมีการสัมภาษณ์คนพิการที่เข้ามารับบริการในโรงพยาบาลรวมทั้งญาติและเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเชิงลึกที่จะนำมาปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาลให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้ต่อไป

Copyright by Mahidol University

การสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

A SURVEY OF ARCHITECTURAL AND ENVIRONMENTAL FACILITIES FOR PERSONS WITH DISABILITIES IN BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION HOSPITALS

อำนาจ ดวงตระกูล 5037400 RSRS/M

ศศ.ม. (งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: วีระแมน นิยมพล, Ph.D., ปรเมศวร์ บุญยืน, Ph.D.

## บทสรุปแบบสมบูรณ์

### บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีคนพิการหรือทุพลภาพจำนวน 1,871,860 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.9 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับคนพิการมากขึ้น โดยมีนโยบายให้คนพิการสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเสมอภาค ดังเห็นได้จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 30 ว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล หรืออื่นใดมิได้ และข้อกำหนดใน มาตรา 51 กล่าวว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสมได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขจากรัฐซึ่งต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐอย่างเหมาะสมโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและทันต่อเหตุการณ์ และมาตรา 54 กล่าวว่า บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นที่เหมาะสมจากรัฐ

Copyright by Mahidol University

คนพิการเป็นประชากรส่วนหนึ่งที่มีอยู่ในสังคม และมีความจำเป็นในการใช้บริการโรงพยาบาลต่างๆ The Legislative Budget and Finance Committee (LB&FC 1990) ศึกษาถึงความต้องการด้านคมนาคมของคนพิการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างคนพิการจำนวนร้อยละ 43 มีความต้องการการคมนาคมเพื่อไปรับบริการทางการแพทย์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่โรงพยาบาลต้องมีการจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูต่างๆ เพื่อคนพิการ รวมถึงกลุ่มผู้ใช้บริการอื่นเช่น ผู้สูงอายุ เด็ก สตรีมีครรภ์ (สุภาพร พุ่มพวง, 2546: 4-5 อ้างใน สุมาลี สว่างสุขสกุล, 2549)

ตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ.2544 ให้หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบในการให้บริการประชาชนถือปฏิบัติในการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการประกอบด้วย ทางสัญจร ที่จอดรถ บันได ทางลาด ประตู ห้องน้ำ-ส้วม สัญญาณจราจร ป้ายหรือผัง ตู้ไปรษณีย์ โทรศัพท์สาธารณะ สถานที่ติดต่อสอบถาม จากกฎหมายนี้เองทำให้งานสถาปัตยกรรมต่างๆ ด้านอาคารสถานที่ ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการได้แก่ อาคารของสถานสงเคราะห์คนพิการหรือคนชรา สถานศึกษา สำหรับคนพิการ โรงพยาบาล โรงแรม สถานีขนส่งมวลชน และอาคารในลักษณะอื่นใดตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนด เพื่อให้เกิดความเสมอภาคขึ้นในสังคม

นอกจากนี้รัฐบาลยังให้ความสำคัญเรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้คนพิการสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวกและปลอดภัย โดยเฉพาะโรงพยาบาลซึ่งเป็นสถานที่ให้บริการที่สำคัญแก่ผู้ป่วย อันได้แก่ ประชาชนทั่วไป ตลอดจนคนพิการ ดังนั้นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ในมาตรา 37 ได้ระบุว่า ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวง เพื่อกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และมีมติในคราวการประชุมเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 เห็นชอบในหลักการให้หน่วยงานราชการสำรวจและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงได้ ตามที่กฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้โรงพยาบาลจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามกฎกระทรวง พ.ศ.2548 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพและคนชรา

Copyright by Mahidol University

ปัจจุบันโรงพยาบาลของรัฐหลายแห่งได้ทำการปรับปรุงอาคารสถานที่ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้คนพิการ สามารถเข้าถึงและใช้บริการได้ จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่าสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นมีเพียงพอครบตามที่กฎกระทรวงกำหนดหรือไม่ รวมถึงประสิทธิภาพ การเข้าถึงบริการของคนพิการตลอดจนผลของการศึกษาดังกล่าวจะเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาลที่ทำการสำรวจตลอดจนโรงพยาบาลอื่นๆ เพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และสอดคล้องกับความต้องการของคนพิการมากยิ่งขึ้น

## วัตถุประสงค์ในการศึกษา

(1) เพื่อสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

(2) เพื่อศึกษาการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

(3) เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาล เพื่อให้คนพิการสามารถใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## วิธีดำเนินการวิจัย

**ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครได้แก่โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ โรงพยาบาลตากสิน โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ โรงพยาบาลลาดกระบังกรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลสิรินธร โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมิ์ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ และคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คัดเลือกโรงพยาบาลที่อยู่ในกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง เข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

Copyright by Mahidol University

**เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

(1) แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล แบบสำรวจชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล ตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 และตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการดังนี้

1) ที่จอดรถคนพิการ
2) ทางเข้าอาคาร
3) ทางลาด
4) ทางเท้า
5) ลิฟต์
6) ที่นั่งสำหรับคนพิการ
7) ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ
8) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
9) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก
10) สถานบริการข้อมูลข่าวสาร

(2) แบบสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการในโรงพยาบาล โดยทำสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มคนพิการใช้รถเข็นนั่ง ผู้ที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว การเดิน ผู้มีความบกพร่องทางการมองเห็น และผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินทั้งหมด 10 ด้าน ได้แก่ ที่จอดรถคนพิการ ทางเข้าอาคาร ทางลาด ทางเท้า ลิฟต์ ที่นั่งสำหรับคนพิการ ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ ห้องน้ำสำหรับคนพิการ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก และสถานบริการข้อมูลข่าวสาร

**การเก็บรวบรวมข้อมูล**

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย เก็บข้อมูลทั้งแบบสำรวจ และแบบสังเกตด้วยตนเองที่โรงพยาบาลทั้ง 9 แห่ง

Copyright by Mahidol University

(2) ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ถึงคณบดี/ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั้ง 9 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

(3) ติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลทั้ง 9 แห่งเพื่อเก็บข้อมูล

(4) เก็บข้อมูลด้วย แบบสำรวจโดยผู้วิจัยเป็นผู้ไปสำรวจและบันทึกข้อมูล (สำรวจให้ครบทั้ง 9 แห่ง)

(5) หลังจากเก็บข้อมูลด้วย แบบสำรวจ แล้วจึงสังเกต การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการที่มารับบริการจากโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง จำนวนแห่งละ 5 ราย ในกลุ่มคนพิการใช้รถเข็นนั่ง ผู้ที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว การเดิน ผู้มีความบกพร่องทางการมองเห็น และผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน

**การวิเคราะห์ข้อมูล**

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้พรรณนาข้อมูล ด้านลักษณะของกลุ่มประชากร แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล และแบบสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของคนพิการในโรงพยาบาล

## สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

**สรุปผลการวิจัย**

โรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุด ตามมาตรฐานของกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 คือ ทางเท้า ทางลาด และทางเข้าอาคาร โดยโรงพยาบาลที่มีผลตรงกับมาตรฐานมากที่สุดในสามหัวข้อหลัก มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 97.64 100 และ 93.75 ตามลำดับ

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลด้านต่างๆ มีคะแนน สรุปได้ดังนี้

(1) ที่จอดรถคนพิการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลลาดกระบัง ได้คะแนนเท่ากับ 9.00 คิดเป็นร้อยละ 90.00

Copyright by Mahidol University

(2) ทางเข้าอาคาร โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ได้คะแนน เท่ากับ 15.00 คิดเป็นร้อยละ 93.75

(3) ทางลาด โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ และโรงพยาบาลลาดกระบัง ได้คะแนนเท่ากับ 10.00 คิดเป็นร้อยละ 100.00

(4) ทางเท้า โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ได้คะแนนเท่ากับ 13.67 คิดเป็นร้อยละ 97.64

(5) ลิฟต์ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ ได้คะแนนเท่ากับ 13.60 คิดเป็นร้อยละ 75.56

(6) บริเวณที่นั่งสำหรับคนพิการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือโรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ และคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ได้คะแนน เท่ากับ 2.00 คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนโรงพยาบาลอื่นไม่มีการจัดไว้สำหรับคนพิการ

(7) ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศและคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครได้คะแนนมากที่สุด เท่ากับ 2.00 คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนโรงพยาบาลอื่นไม่มีการจัดไว้สำหรับคนพิการ

(8) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ได้คะแนนเท่ากับ10.60 คิดเป็นร้อยละ 75.71

(9) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมิ์และโรงพยาบาลกลางได้คะแนนเท่ากับ 8.00 คิดเป็นร้อยละ 66.67

(10) สถานบริการข้อมูลข่าวสาร โรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศได้คะแนนเท่ากับ 10.00 คิดเป็นร้อยละ 55.56

ผลของการสังเกตพบว่า โรงพยาบาลต่างๆ ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการและคนพิการก็สามารถใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นได้ โดยมีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ญาติ และผู้มาใช้บริการทั่วไปคอยช่วยเหลือรวมทั้งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ

Copyright by Mahidol University

## อภิปรายผลการวิจัย

โรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้คะแนนมากที่สุดตามมาตรฐานของกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 คือ ทางเท้า ทางลาด และทางเข้าอาคาร ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงพยาบาลจะต้องบริการผู้ป่วย ผู้สูงอายุ คนพิการฯลฯ จึงจำเป็นต้องมีการปรับสภาพแวดล้อมให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการใช้บริการของผู้มารับบริการ สอดคล้องกับการสำรวจของสุมาลี สว่างสุขสกุล (2549) ที่ได้ศึกษาถึงความพึงพอใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมของโรงพยาบาล ผลการศึกษาพบว่าคนพิการมีระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมในโรงพยาบาลในระดับปานกลางและสอดคล้องกับพีรพงษ์ เพ็ชรี่ (2551) ที่ได้สำรวจการจัดอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในการเข้าถึงโบราณสถานแก่ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุพบว่ามีโบราณสถาน 5 แห่ง จากจำนวนที่สำรวจ 14 แห่ง เท่านั้น ที่มีการจัดอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ทางลาด ทางเข้าหลัก ห้องน้ำ ทางสัญจรโดยรอบ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ซึ่งจากการสำรวจของผู้วิจัยและจากงานวิจัยอื่นแสดงให้เห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมที่หน่วยงานได้ปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเข้าถึงของคนพิการเป็นลำดับต้นๆ คือ ทางเท้า ทางลาด ทางเข้าอาคาร

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลทั้ง 9 แห่ง ที่ควรปรับปรุงได้แก่ ที่นั่งคนพิการ ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการและสถานบริการข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี สว่างสุขสกุล (2549) ที่พบว่าโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชนต้องเร่งปรับปรุงการบริการสาธารณะและป้ายแสดงสัญลักษณ์ต่างๆ และสอดคล้องกับพีรพงษ์ เพ็ชรี่ (2551) ที่พบว่ายังขาดการบริการข้อมูลข่าวสารของคนพิการและผู้สูงอายุในโบราณสถาน

โรงพยาบาลแต่ละแห่งมีคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลด้านต่างๆที่แตกต่างกันไปเนื่องจากการออกแบบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านสถาปัตยกรรมของแต่ละแห่งนั้น โรงพยาบาลบางแห่งเป็นอาคารเก่า โรงพยาบาลบางแห่งเป็นอาคารสร้างใหม่ รวมทั้งขนาดของโรงพยาบาลที่แตกต่างกัน ทำให้การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม โรงพยาบาลทุกแห่งได้จัดเจ้าหน้าที่มาอำนวยความสะดวกในการใช้ของผู้ป่วย คนพิการ ผู้สูงอายุ ฯลฯ เป็นการลดอุปสรรคของการใช้บริการในโรงพยาบาลได้ด้วยเช่นกัน

Copyright by Mahidol University

การสังเกตใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครทั้ง 9 แห่ง พบว่า คนพิการที่เข้ามาใช้บริการมักจะมีญาติติดตามมาด้วย เพื่อคอยช่วยเหลือในการใช้บริการ ณ จุดต่างๆ

## ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการสำรวจสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงพยาบาลทุกส่วน เพื่อให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เชื่อมโยงกันทุกส่วนของโรงพยาบาล

ควรมีการสัมภาษณ์คนพิการที่เข้ามารับบริการในโรงพยาบาลรวมทั้งญาติและเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเชิงลึกที่จะนำมาปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาลให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้ต่อไป

Copyright by Mahidol University

A SURVEY OF ARCHITECTURAL AND ENVIRONMENTAL FACILITIES FOR PERSONS WITH DISABILITIES IN BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION HOSPITALS

AMNART DUANGTRAKOOL 5037400 RSRS/M

M.A. (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WIRAMAN NIYOMPHOL, Ph.D., PORAMATE BOONYUEN, Ph.D.

## EXTENDED SUMMARY

## Introduction

Now in Thailand, there are approximately 1,871,860 persons with disabilities or 2.9 percent of total population, (Office of National Statistics in 2007). The government has focused more on persons with disabilities by establishing policies that allow them to participate equally in society. According to the provisions of the Constitution of the Kingdom of Thailand in 2007, section 30$^{th}$, each person shall be equal in the law and is equally protected by law. Men and women have equal rights. Unfair discrimination against individuals because of differences in origin, race, language, sex, age, disability, physical or health, and individual status cannot be done. The Requirements, in section 51 said that a person must have equal rights to receive the appropriate standard health services and poor person have a right to receive medical treatment from government health facilities without charge. A person shall be entitled to receive health services from the state, which must be provided thoroughly and effectively. A person shall be entitled to preventive services and treatments of hazardous diseases timely and without charge, and section 54, the disabled or handicap persons are entitled to access and use of welfare, public facilities, and other appropriate assistance from the state.

Copyright by Mahidol University

Persons with disabilities is a part of the population in the society and they need hospital services. The Legislative Budget and Finance Committee (LB & FC 1990) studied the needs of persons with disabilities in transportation and found that 43 percent of people with disabilities require transportation to receive medical services. Therefore, it is imperative that hospitals have the facilities for Rehabilitation of Persons with Disabilities including other consumer groups such as the elderly, children, pregnant women (Supaporn Poompuang, 2003: 4-5. viewing in Sumalee, 2006).

According to regulations of Committee on the Rehabilitation of the equipment and facilities for disabled people in 2001 states that the government agencies and the state enterprise, responsible for serving the people, must prepare the facilities for persons with disabilities consisting of pathway, vehicle parking area, stairs, ramps, doors, toilet, traffic sign, chart, post office box public phones, and information center. So the building must have the equipment for persons with disabilities such as building for the disabled and elderly, educational institution for persons with disabilities, hospitals, hotels, transportation stations and buildings in any other manner in accordance with the law on control of the building to achieve equality in society.

The Government has also focused on the facilities for person with disability that can be used easily and safely. Especially the hospital is an important service to the patients and people including person with disability, so it is absolutely necessary to provide the facilities in the hospital. This can be seen from Empowerment of Persons with Disabilities Act in 2007 Section 37 which states that the Minister of Social Development and Human Security, the Minister of Transportation and the Minister of the Interior prescribe regulations to qualify or provide the equipment facility or services in buildings, vehicles, transportation or other public services for people with disabilities could access and utilize. Then resolution for the meeting on 19 May 2552 agreed in principle to the government survey and preparation of accessible facilities for persons with disabilities. According to the Ministry of Social Development and Human Security, hospitals provide facilities required by the Act of 2548, issued by the Building Control Act BE 2552 amendment, scheduled to be held in the building facilities for the disabled or handicapped and the elderly.

Copyright by Mahidol University

The public hospital buildings have been renovated with facilities for person with disability toward accessibility and service. It is interesting to study if they have adequate facilities to meet the requirements or not. Level of Accessibility by disabled persons as well as the results of such studies would be looked at in order to develop better facilities in these hospitals.

## Purposes of study

1. To explore architectural and environmental facilities for persons with disabilities in Bangkok Metropolitan Administration hospitals

2. To study usability of architectural and environmental facilities for persons with disabilities in Bangkok Metropolitan Administration hospitals

3. To study guidelines and recommendations on the facilities in the hospitals in order to allow persons with disabilities to use services effectively.

## Research Methodology

### Population and Sampling

The study population was nine Bangkok Metropolitan Administration hospitals, including Klang hospital, Charoenkrung Pracharak hospital, Taksin hospital, Rachapiphat hospital, Lat Krabang hospital, Sirindhorn hospital, Wetchakarunrasm hospital, Luangpho Taweesak hospital, and Faculty of Medicine Vajira Hospital . The hospitals were selected on purposive sampling of 9 hospitals.

## Research Instruments

1. The survey of architectural and environmental facilities in the hospitals. This survey aims to explore the architecture and facilities for persons with disabilities in the hospitals. The Act required facilities in the building be accessible for disabled

Copyright by Mahidol University

and elderly persons by the year 2005 and the Committee divided the equipment and facilities for persons with disabilities into ten different categories.

1) disabled person parking area
2) building entrance
3) ramp
4) pathway
5) elevator
6) seats for the disabled
7) entrances to different services
8) toilets for people with disabilities
9) display facilities
10) information service section

2. The observation of using architectural and environmental facilities of persons with disabilities in the hospitals. This is done by observing four types of persons with disabilities. People that use wheelchair, have limited walking movement, visually impaired, and hearing impaired in relation to the use of 10 categories of equipment and facilities mentioned above.

## Data Collection

(1) The researcher surveyed facilities and observe disabled persons in nine hospitals.

(2) The researcher sent letters of introduction from the graduate school, Mahidol University, to the dean / director of nine hospitals to get the Information.

(3) Contact nine hospitals to collect data.

(4) Collect data from facility survey and record the information

(5) Observe the use of architectural and environmental facilities by persons with disabilities in Bangkok Metropolitan Administration hospitals. There were nine hospitals and five cases of persons with disabilities at each hospital. Research expected to find people using wheelchairs, have limited walking movement, visual impaired, and hearing impaired.

Copyright by Mahidol University

## Data Analysis

Data was analyzed by statistical software and using descriptive statistics. The percentage for describing characteristics of the population, the survey of architectural and environmental facilities in hospitals and the observation of the use of architectural and environmental facilities by persons with disabilities in hospitals.

## Results

The results showed that three categories of architectural and environmental facilities in the hospitals which had the highest scores according to the standards of the Thai government regulations (year 2005) on facilities in the building for disabled and elderly persons were footpaths, ramps, and building entrances. The hospital that conformed with the standards in these three categories the most had percentage scores of 97.64, 100, and 93.75, respectively.

The architectural and environmental facilities for persons with disabilities in hospitals are summarized below.

(1) Parking for disabled persons, Lat Krabang hospital had the highest scores of 9.00 or percentage scores of 90.00.

(2) Entrance building, Charoenkrung Pracharak hospital had the highest scores of 15.00 or percentage scores of 93.75.

(3) Ramp, Charoenkrung Pracharak hospital and Lat Krabang hospital had the highest scores of 10.00 or percentage scores of 100.00.

(4) Footpath, Charoenkrung Pracharak hospital had the highest scores of 13.67 or Percentage scores of 97.64.

(5) Elevator, Luangpho Taweesak hospital had the highest scores of 13.67 or percentage scores of 75.56.

(6) Seats for disabled persons, Luangpho Taweesak hospital and Faculty of Medicine Vajira Hospital had the highest scores of 2.00 or percentage scores of 50.00 but other hospitals did not have any seats for disabled persons.

Copyright by Mahidol University

(7) Entrances to different services, Luangpho Taweesak hospital and Faculty of Medicine Vajira Hospital had the highest scores of 2.00 or percentage scores of 50.00 but other hospitals did not have any seats for disabled persons.

(8) Bathroom for the disabled persons, Charoenkrung Pracharak hospital had the highest scores of 10.60 or percentage scores of 75.71.

(9) Display of facilities, Wetchakarunrasm hospital and Klang hospital had the highest scores of 8.00or percentage scores of 66.67.

(10) Information service section, Luangpho Taweesak hospital had the highest scores of 10.00 or percentage scores of 55.56.

The research found 5 persons at each hospital and all of them were wheelchair users and have limited walking movement. Visually impaired and hearing impaired persons were not found. The observation found that disabled persons can use all facilities with the assistance of the hospital staff, accompanying relatives, and other patients in the hospital.

## Discussion

The Bangkok Metropolitan Administration hospitals had three categories of architectural and environmental facilities in the hospitals which had the highest scores according to the standards of the Thai government regulations (2005) on facilities in the building for disabled and elderly persons were footpaths, ramps, and building entrances. This is because hospital patients are elderly, disabled, etc. It has to be adjusted to have the facilities to facilitate the utilization of the service. Consistent with the study of Sumalee Sawangsuksakul (2006) to study the satisfaction of people moving about the facility, the architecture of the hospital. The study found that people with disabilities have the level of satisfaction with facilities and architecture of the hospital in a moderate and consistent with Perapong Petchry (2008) which surveyed the equipment or facilities for people with disabilities to access the sites for disabled people and elderly were the remains of five of the fourteen surveyed, only to have the equipment or facilities, such as ramps, the main entrance, bathroom and walkways and equipment and other facilities. According to a survey of research and other research

Copyright by Mahidol University

shows that facilities have adapted primary the architectural environment to facilitate the access of disabled people was the footpath, ramp and building entrance.

The architectural and environmental facilities for persons with disabilities in Bangkok Metropolitan Administration Hospitals, nine hospitals. Facilities that must be improved are seats for disabled persons, entrances to different services and information service section. According to the study of Sumalee Sawangsuksakul (2006) found that government and private hospitals must improve public services and display signs and according to the study of Perapong Petchry (2008) found that a lack of information services for disabled and elderly persons in ancient buildings.

Each of the hospitals had different scores in the architectural and environmental facilities for disabled people because of the design and architecture of each hospital. Hospital buildings are old and new with different sizes of the hospitals, so they provide different facilities, however all hospitals allocate staff to facilitate the patients, elderly and people with disabilities to reduce the barriers of services in the hospital as well.

The observation of the architectural and environmental facilities for persons with disabilities in Bangkok Metropolitan Administration Hospitals, nine hospitals, found that the patient with disabilities always went to the hospital with accompanying relatives to assist in the service at various points.

## Recommendation

The next research should explore the environment and facilities to all parts of the hospitals to understand the environment and facilities linked to all parts of the hospital.

Should interview disable people who had been hospitalized, including accompanying relatives and hospital staff to get insights to improve and develop the facilities in hospitals for people with disabilities to gain access.

Copyright by Mahidol University

# บรรณานุกรม

**ภาษาไทย**

**กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548.**

กุสุมา ธรรมธำรง. (2545). **รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาพัฒนาสถานอาคารสถานที่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล ให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ.การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในเรื่องการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ**. ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

จุฑาธิป นะมาตร์. **การปรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับระบบขนส่งสาธารณะ (รถไฟ) เพื่อคนพิการกรณีศึกษา: สถานีรถไฟสามเสน.** วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต สาขางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มหาวิทยาลัยมหิดล 2546.

พีรพงษ์ เพ็ชรี่. **ศึกษาความพึงพอใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมของโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต สาขางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มหาวิทยาลัยมหิดล 2551.

รศ.กำธร กุลชล และผศ.ดร. ชัยสิทธิ์ ด่านกิตติกุล. **แนวทางการปรับปรุงระบบทางเดินเท้าสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ.** รายงานการวิจัย ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2548.

**(ร่าง) กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (2541)** ออกตามความในพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550แรงงานและสวัสดิการสังคม, กระทรวงกรมประชาสงเคราะห์.กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ.2542) และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร, 2544.

สุชาติ หล่อโลหการ. (2551). **ลักษณะเด่น และลักษณะด้อยของสังคมไทย.** <http://www.news.sanook.com/scoop/scoop_247947.php>.(เข้าถึงเมื่อ, 20 พฤษภาคม 2555).

Copyright by Mahidol University

สุมาลี สว่างสุขสกุล. **ศึกษาความพึงพอใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมของโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร.**วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต สาขางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มหาวิทยาลัยมหิดล 2549.

อนันต์ สิริพฤกษา.**การปรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมสำหรับที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขของการสื่อสารแห่งประเทศไทยเพื่อคนพิการ กรณีศึกษา: แบบมาตรฐาน ปท 111 ปท 205 ปท 309 ปท 401**.วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต สาขางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มหาวิทยาลัยมหิดล 2546.

**ภาษาอังกฤษ**

Access Board. (2010). English Heritage. **Easy Access to Historic Building** [Online]. Available: http://www.english-heritage.org.uk/easyaccess (Access date July 17, 2010)

Access Board. (2010).Heritage Lottery Fund. **Easy Access to Historic Landscapes** [Online]. Available: http://www.english-heritage.org.uk/easyaccess (Access date Jun 19, 2010)

Access Board. (2001).Welsh Historic Monuments. **Providing Physical Access to Historic Buildings** [Online]. Available: http://www.cadw.wales.gov.uk (Access date Jun 19, 2010)

Barrier free. [Online]. Available URL: http://www.undp.org.af/Publications/Key Documents/2005_cdap_guidelines.pdf(Access Dec 26, 2007)

**Definition of Access**. [Online]. Available URL: http://www.its.bldrdoc.gov/fs-1037/dir-001/_0104.htm(Access date Jun 9, 2010)

Copyright by Mahidol University

# ภาคผนวก

Copyright by Mahidol University

# ภาคผนวก ก
# เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

## ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

| | |
|---|---|
| 1. นายชัยพร ภูผารัตน์ | ผู้อำนวยการสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย |
| 2. นายธรรม จตุนาม | อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล |
| 3. นางสาวเนตรนภา อนุประเสริฐ | นักวิชาการศึกษา หน่วยเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล |

Copyright by Mahidol University

**คำชี้แจงของแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในกำกับการดูแลของกรุงเทพมหานคร**

1. เป็นแบบสำรวจที่ผู้ทำวิจัยใช้สำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่อยู่ในกำกับการดูแลของกรุงเทพมหานคร
2. แบบสำรวจ แบ่งออกเป็น 10 หัวข้อ ประกอบด้วย
    1) ที่จอดรถคนพิการ
    2) ทางเข้าอาคาร
    3) ทางลาด
    4) ทางเท้า
    5) ลิฟต์
    6) ที่นั่งสำหรับคนพิการ
    7) ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ
    8) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
    9) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก
    10) สถานบริการข้อมูลข่าวสาร
3. ในแบบสำรวจแต่ละส่วนอาจต้องแบบสำรวจย่อยในแต่ละด้านดังต่อไปนี้
    - แบบสำรวจย่อย ป้ายและสัญลักษณ์ที่จอดรถคนพิการ
    - แบบสำรวจย่อย ขนาดตัวอักษรของป้ายชี้ทิศทางเข้าอาคาร
    - แบบสำรวจย่อย ทางลาดที่มีความยาวไม่เกิน 2.50 เมตร
    - แบบสำรวจย่อย ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 2.50-6.00 เมตร
    - แบบสำรวจย่อย ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 6.00 เมตรขึ้นไป
    - แบบสำรวจย่อย ฝาปิดรางระบายน้ำ
    - แบบสำรวจย่อย ประตู
    - แบบสำรวจย่อย ราวจับ
    - แบบสำรวจย่อย เครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ
4. การให้คะแนนในแบบสำรวจทั้ง 10 ส่วนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

    มี (ได้มาตรฐาน) = 2 คะแนน

    มี (ไม่ได้มาตรฐาน) = 1 คะแนน

    ไม่มี = 0 คะแนน

Copyright by Mahidol University

5. แบบสำรวจย่อย ใช้เป็นเกณฑ์การตัดสินใจในการให้คะแนนในแบบสำรวจแต่ละส่วนโดย

ตอบใช่ทุกข้อ = มี (มีมาตรฐาน) คิดคะแนน = 2 คะแนน

ตอบใช่บางข้อ = มี (ไม่มาตรฐาน) คิดคะแนน = 1 + $\frac{\text{จำนวนรายการที่ตอบว่าใช่จากแบบสำรวจย่อย}}{\text{จำนวนรายการทั้งหมดในแบบสำรวจย่อย}}$

ตอบไม่ใช่ทุกข้อ = ไม่มี คิดคะแนน = 0

**วิธีการคำนวณหาร้อยละของคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกทางสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548**

1. การคำนวณหาร้อยละของคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกทางสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 โดยมีวิธีการคิดดังนี้

$$\text{ร้อยละของคะแนน} = \frac{\text{คะแนนที่ได้จากแบบสำรวจในส่วนที่ x} \times 100}{\text{คะแนนเต็มจากแบบสำรวจในส่วนที่ x}}$$

2. แบบสำรวจรายการย่อยใช้เป็นเกณฑ์การตัดสินใจในการให้คะแนนในแต่ละส่วนโดย

ตอบใช่ทุกข้อ = มี (มีมาตรฐาน)

คิดคะแนน = 2 คะแนน

ตอบใช่บางข้อ = มี (ไม่มาตรฐาน)

คิดคะแนน = 1 + $\frac{\text{จำนวนรายการที่ตอบว่าใช่จากแบบสำรวจรายการย่อย}}{\text{จำนวนรายการทั้งหมดในแบบสำรวจรายการย่อย}}$

Copyright by Mahidol University

**แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล**

แบบสำรวจชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล ตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 และตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการดังนี้

1) ที่จอดรถคนพิการ
2) ทางเข้าอาคาร
3) ทางลาด
4) ทางเท้า
5) ลิฟต์
6) ที่นั่งสำหรับคนพิการ
7) ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ
8) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
9) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก
10) สถานบริการข้อมูลข่าวสาร

Copyright by Mahidol University

1. **ชื่อโรงพยาบาล .....**
2. **ชื่อผู้สำรวจ .....**
3. **วัน/เดือน/ปี ที่สำรวจ .....**

1. **ที่จอดรถ คนพิการ**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1.1.มีที่จอดรถสำหรับยานพาหนะของคนพิการชิดกับทางเข้าอาคารที่คนพิการเข้าถึงได้ | | | | |
| 1.2.ที่จอดรถสำหรับคนพิการมีความกว้างอย่างน้อย 3.80×6.00 เมตร | | | | |
| 1.3.มีป้ายและสัญลักษณ์ที่เป็นสากลแสดงที่จอดรถสำหรับคนพิการ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 1 ป้ายและสัญลักษณ์คนพิการ) |
| 1.4.มีป้ายชี้ทิศทางเข้าสู่ทางเข้าอาคารสำหรับคนพิการ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 2ขนาดตัวอักษรของป้ายชี้ทิศทางเข้าอาคาร) |
| 1.5.ทุกๆที่จอดรถ 50 คันต้องมีที่จอดรถคนพิการอย่างน้อย 1 คัน | | | | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

Copyright by Mahidol University

**2. ทางเข้าอาคาร**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 2.1.พื้นทางเข้าอาคารที่คนพิการเข้าถึงได้ทุกที่เป็นพื้นเรียบและไม่ลื่น | | | | -พื้นทางเข้าทุกที่เรียบไม่ลื่น = มี(มาตรฐาน)<br>-พื้นทางเข้าบางที่/บางจุดไม่เรียบหรือลื่น = มี (ไม่มาตรฐาน)<br>-พื้นทางเข้าทุกที่ไม่เรียบหรือลื่น = ไม่มี |
| 2.2. มีพื้นอยู่ในระดับเดียวกับพื้นลานจอดรถในกรณีที่อยู่ต่างระดับต้องมีทางลาดที่คนพิการเข้าถึงได้ (ทางลาดยาว..... เมตร) | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 3-5 ทางลาด ) |
| 2.3.ทางเข้าอาคารมีความกว้างสุทธิอย่างน้อย 1.50 เมตร | | | | (ความกว้าง0-89.9 ซม.= ไม่มี, 0.90-1.499ม.= มี (ไม่ได้มาตรฐาน), ตั้งแต่ 1.50 ม.=มี(ได้มาตรฐาน) |
| 2.4. ทางเดินจากบริเวณภายนอกเข้าสู่อาคาร หากมีพื้นที่ต่างระดับ มีการ ทาสีหรือติดเครื่องหมายที่ชัดเจน | | | | |
| 2.5.มีป้ายบอกทางหรือสิ่งอื่นที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร | | | | (มีป้ายแขวนต่ำกว่า 2 ม.= ไม่มี,ไม่มีป้ายหรือสิ่งอื่นแขวนหรือแขวนสูงกว่า 2 ม. = มี (ได้มาตรฐาน) |
| 2.6. ทางเข้าต้องไม่มีรางระบายน้ำหรือถ้ามีรางระบายน้ำต้องมีฝาปิดที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อคนพิการ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 6 ฝาปิดรางระบายน้ำ) |
| 2.7.บริเวณที่เป็นทางแยกหรือทางเลี้ยวมีพื้นผิวต่างสัมผัส | | | | |
| 2.8.ไม่มีสิ่งกีดขวางทางเดินถ้ามีสิ่งกีดขวางต้องมีพื้นผิวต่างสัมผัสหรือมีการกั้นเพื่อให้ทราบก่อนถึงสิ่งกีดขวาง ซึ่งอยู่ห่างสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า 3.00 เมตร | | | | |

Copyright by Mahidol University

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

**3. ทางลาด**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 3.1. พื้นผิวใช้วัสดุกันลื่น | | | | เรียบไม่ลื่น=มี(มาตรฐาน) บางที่/บางจุดไม่เรียบหรือลื่น =มี (ไม่มาตรฐาน) |
| 3.2. ความกว้างรถเข็นสวนทางกันได้ 2 คัน | | | | |
| 3.3. สัดส่วนของความลาดเอียงเหมาะสมสามารถเข็นรถเข็นขึ้นได้เอง | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 3-5 ทางลาด) |
| 3.4. กรณีทางลาดมีความยาวมากมีชานพัก ก่อนขึ้นทางลาดใหม่ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 3-5 ทางลาด) |
| 3.5. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกั้นมีขอบสูงจากพื้นผิวกันตก | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 3-5 ทางลาด) |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

Copyright by Mahidol University

**4. ทางเท้า**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 4.1. พื้นทางเท้าเรียบ ไม่ลื่น | | | | -พื้นทุกที่เรียบไม่ลื่น =มี (มาตรฐาน) -พื้นบางที่/บางจุดไม่เรียบหรือลื่น = มี(ไม่มาตรฐาน) -พื้นทุกที่ไม่เรียบหรือลื่น= ไม่มี |
| 4.2. พื้นทางเท้ากว้างรถเข็นสามารถสวนทางกันได้ | | | | |
| 4.3. ท่อระบายน้ำมีฝาปิดสนิท | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 6 ฝาปิดรางระบายน้ำ) |
| 4.4. กรณีฝาปิดท่อระบายน้ำเป็นชนิดตะแกรง มีซี่หรือรูเล็ก | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 6 ฝาปิดรางระบายน้ำ) |
| 4.5. รางระบายน้ำอยู่นอกทางเท้า | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 6 ฝาปิดรางระบายน้ำ) |
| 4.6. อุปกรณ์บังแดดฝนของอาคารริมทางเท้า ขณะใช้งานให้อยู่ในระดับสูงไม่กีดขวางระดับศีรษะ | | | | |
| 4.7. ทางลาดมีความลาดเอียง รถเข็นสามารถขึ้นลงได้เอง | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 3-5 ทางลาด ) |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

Copyright by Mahidol University

**5. ลิฟต์**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 5.1. ประตูกว้างรถเข็นเข้าได้สะดวก | | | | (ความกว้าง0-89.9ซม.= ไม่มี, 0.90-1.499ม.= มี (ไม่ได้มาตรฐาน) ,ตั้งแต่ 1.50 ม.=มี(ได้มาตรฐาน) |
| 5.2. ขนาดของห้องลิฟต์รถเข็นสามารถหมุนตัวได้ | | | | -ความกว้างสุทธิตั้งแต่ 1.50 เมตร ขึ้นไป=มี (มาตรฐาน)<br>-ความกว้างสุทธิตั้งแต่ 0.90-1.499 เมตร =มี(ไม่มาตรฐาน)<br>-ความกว้างสุทธิน้อยกว่า 0.90 เมตร = ไม่มี |
| 5.3. ปุ่มกดเรียกลิฟต์และปุ่มบังคับลิฟต์สามารถเอื้อมกดจากรถเข็นได้สะดวก | | | | |
| 5.4. ภายในลิฟต์มีราวจับ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 9 ราวจับ) |
| 5.5. มีเสียงบอกเลขชั้นนั้นๆ เมื่อลิฟต์หยุดแต่ละชั้น | | | | |
| 5.6. ภายนอกลิฟต์ไม่มีสิ่งกีดขวางเก้าอี้เข็นคนพิการ | | | | |
| 5.7. กรณีลิฟต์ขัดข้อง มีทั้งเสียงและดวงไฟเตือนภัยเป็นไฟกระพริบทั้งภายนอก และภายในห้องลิฟต์ | | | | |
| 5.8. มีช่องกระจกที่ประตูลิฟต์ | | | | |
| 5.9. มีการติดตั้งกระจกในระดับสายตาภายในลิฟต์ | | | | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

Copyright by Mahidol University

.....

.....

**6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 6.1. มีที่นั่งรอตรวจสำหรับจอดรถเข็นคนพิการ | | | | |
| 6.2. มีที่นั่งรอเพียงพอกับคนพิการที่มารับบริการ | | | | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

**7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 7.1. มีทางเข้าและออกสำหรับเก้าอี้เข็นคนพิการที่บริเวณห้องจำหน่ายสินค้าต่างๆ อย่างน้อย 1 ช่อง | | | | |
| 7.2. มีช่องจ่ายเงินสำหรับเก้าอี้เข็นคนพิการอย่างน้อย 1 ช่องมีความกว้างรถเข็นเข้าได้สะดวก | | | | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

Copyright by Mahidol University

**8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 8.1. มีพื้นที่ว่างภายในห้องส้วมเป็นเส้นผ่านศูนย์กลาง ไม่น้อยกว่า 1,500 เมตร | | | | -ความกว้างสุทธิตั้งแต่ 1.50 เมตร ขึ้นไป = มี(มาตรฐาน) -ความกว้างสุทธิตั้งแต่ 0.90-1.499 เมตร =มี(ไม่มาตรฐาน) -ความกว้างสุทธิน้อยกว่า0 .90 เมตร = ไม่มี |
| 8.2. ประตูห้องน้ำคนพิการสามารถเข้าถึงได้ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 7-8 ประตู) |
| 8.3. พื้นห้องน้ำมีระดับเสมอกับพื้นภายนอก หรือถ้าเป็นพื้นต่างระดับต้องมีทางลาดที่คนพิการเข้าถึงได้ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 7-8 ทางลาด) |
| 8.4. พื้นห้องน้ำที่คนพิการเข้าถึงได้ทุกที่เป็นพื้นเรียบและไม่ลื่น | | | | -พื้นทางเข้าทุกที่เรียบไม่ลื่น = มี(มาตรฐาน) -พื้นทางเข้าบางที่/บางจุดไม่เรียบหรือลื่น =มี(ไม่มาตรฐาน) -พื้นทางเข้าทุกที่ไม่เรียบหรือลื่น = ไม่มี |
| 8.5. มีราวจับในห้องน้ำที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 9 ราวจับในห้องน้ำ) |
| 8.6. มีเครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 10 เครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ) |
| 8.7. มีอักษรเบรลล์แสดงให้รู้ว่าเป็นห้องน้ำชายหญิง ติดไว้ที่ผนังทางเข้าหน้าห้องน้ำ ในตำแหน่งที่สามารถสัมผัสได้ | | | | |

Copyright by Mahidol University

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

**9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 9.1. มีผังของอาคาร สถานที่ ตั้งไว้ด้านหน้าภายนอกอาคาร ในบริเวณที่เห็นชัดเจน | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 1 ป้ายและสัญลักษณ์) |
| 9.2. ภายในอาคารในทุกจุดที่มีป้ายหรือผังบอกสถานที่ต่างๆ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 1ป้ายและสัญลักษณ์) |
| 9.3. ป้ายหรือผังบอกทางทุกแห่งมีสีชัดเจน หรือมีแสงสว่าง | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 1 ป้ายและสัญลักษณ์) |
| 9.4. ขนาดตัวอักษรที่เขียนบนป้ายมีความเหมาะสมกับระยะทางและความลาดเอียง สามารถมองเห็นได้ชัดเจน | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 2 ขนาดตัวอักษรของป้าย) |
| 9.5. มีสัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ และคนชราตามสถานที่ต่างๆ | | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยที่ 1 ป้ายและสัญลักษณ์) |
| 9.6. สัญลักษณ์ของคนพิการทางการเคลื่อนไหวมีสัญลักษณ์สีขาวรูปคนพิการทางกายหรือทางการเคลื่อนไหวบนเก้าอี้เข็นคนพิการหันหน้าออกทางขวามือ พื้นที่สีฟ้ารูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้างด้านละไม่น้อยกว่า 10 ซม. | | | | |

Copyright by Mahidol University

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

**10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร**

| สถานที่ติดต่อสอบถาม | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 10.1. มีสถานที่สำหรับผู้ที่ใช้เก้าอี้เข็นคนพิการ | | | | |
| 10.2. โต๊ะหรือเคาน์เตอร์มีระดับความสูงจากพื้นและมีที่ว่างข้างใต้ให้เก้าอี้เข็นคนพิการสอดเข้าได้ | | | | |
| 10.3. มีผัง (Directory) แสดงให้ทราบถึงข้อมูลสถานที่ / ห้องต่างๆ | | | | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

Copyright by Mahidol University

**สถานบริการข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)**

| โทรศัพท์สาธารณะ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 10.4. การติดตั้งโทรศัพท์สามารถให้รถเข็นสามารถใช้บริการได้ | | | | |
| 10.5. มีโทรศัพท์ตามข้อ 1 จำนวน 1 เครื่องต่อโทรศัพท์ทั่วไป 5 เครื่อง | | | | |
| 10.6. ข้างใต้เครื่องโทรศัพท์มีที่ว่างให้เก้าอี้เข็นคนพิการสอดเข้าได้ | | | | |
| 10.7. โทรศัพท์เป็นแบบปุ่มกด | | | | |
| 10.8. ไม่มีฐานตู้โทรศัพท์ เป็นแบบพื้นราบเสมอ (นอกอาคาร) | | | | |
| 10.9. พื้นที่ภายในตู้โทรศัพท์ (นอกอาคาร) สามารถให้รถเข็นใช้ได้ | | | | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

Copyright by Mahidol University

# แบบสำรวจย่อย

**1. ป้ายและสัญลักษณ์ที่จอดรถคนพิการ**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 1.1. มีป้ายขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร และยาวไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร | | | |
| 1.2. ป้ายติดอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2 เมตร | | | |
| 1.3. ป้ายติดในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน | | | |
| 1.4. มีสัญลักษณ์รูปคนพิการนั่งเก้าอี้ล้อเข็นอยู่บนพื้นของที่จอดรถด้านที่ติดกับทางเดินรถ | | | |
| 1.5. มีสัญลักษณ์รูปคนพิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 90 x 90 เซนติเมตร | | | |

**2. ขนาดตัวอักษรของป้ายชี้ทิศทางเข้าอาคาร**

| ระยะทาง | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| ระยะทางน้อยกว่า 7 เมตร<br>ใช้ขนาด 6x6 เซนติเมตร<br>ระยะทางตั้งแต่ 7-18 เมตร<br>ใช้ขนาด11x11 เซนติเมตร<br>ระยะทางเกิน 18 เมตรขึ้นไป<br>ใช้ขนาด20x20 เซนติเมตร | | | |

Copyright by Mahidol University

**3. ทางลาดที่มีความยาวไม่เกิน 2.50 เมตร**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 3.1.มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1 : 12 ใช่หรือไม่ | | | |
| 3.2. กรณีทางลาดมีความยาวไม่เกิน 6.00 เมตรความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | | | |
| 3.3. มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ทางยาวไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ใช่หรือไม่ | | | |
| 3.4. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมียกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 5.0 เซนติเมตร | | | |
| 3.5. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมีราวกันตกใช่หรือไม่ | | | |

**4. ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 2.50-6.00 เมตร**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 4.1.มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1 : 12 ใช่หรือไม่ | | | |
| 4.2. กรณีทางลาดมีความยาวไม่เกิน 6.00 เมตรความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | | | |
| 4.3. มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ทางยาวไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ใช่หรือไม่ | | | |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 4.4. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมียกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 5.0 เซนติเมตร | | | |
| 4.5. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมีราวกันตกใช่หรือไม่ | | | |
| 4.6. ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 2.50 เมตร ขึ้นไปต้องมีราวจับทั้งสองด้านใช่หรือไม่ | | | |
| 4.7. ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบใช่หรือไม่ | | | |
| 4.8. ราวจับมีความมั่นคงแข็งแรงใช่หรือไม่ | | | |
| 4.9. ราวจับทำด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นใช่หรือไม่ | | | |
| 4.10. ราวจับมีลักษณะกลมใช่หรือไม่ | | | |
| 4.11. ราวจับมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 3.0 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 4.0 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 4.12. ราวจับสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตรแต่ไม่เกิน 90 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | | | |
| 4.13. ราวจับต้องยาวต่อเนื่องใช่หรือไม่ | | | |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 4.14. ราวจับส่วนที่ยึดติดกับผนังจะต้องไม่มีกีดขวางหรือเป็นอุปสรรคใช่หรือไม่ | | | |
| 4.15. ปลายของราวจับให้ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและสุดสิ้นของทางลาดไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | | | |

**5. ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 6.00 เมตรขึ้นไป**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 5.1.มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1 : 12 ใช่หรือไม่ | | | |
| 5.2. กรณีที่ทางลาดมีความยาวของทุกช่วงรวมกันตั้งแต่ 6.00 เมตรขึ้นไป มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 5.3. กรณีที่ทางลาดยาวเกิน 6.00 เมตร ต้องจัดให้มีชานพักยาวไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร คั่นระหว่างแต่ละช่วงของทางลาดใช่หรือไม่ | | | |
| 5.4. มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ทางยาวไม่น้อยกว่า 1.50 เมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 5.5. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมียกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 5.0 เซนติเมตร | | | |
| 5.6. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมีราวกันตกใช่หรือไม่ | | | |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 5.7. ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 2.50 เมตรขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้งสองด้านใช่หรือไม่ | | | |
| 5.8.ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบใช่หรือไม่ | | | |
| 5.9. ราวจับมีความมั่นคงแข็งแรงใช่หรือไม่ | | | |
| 5.10. ราวจับทำด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นใช่หรือไม่ | | | |
| 5.11. ราวจับมีลักษณะกลมใช่หรือไม่ | | | |
| 5.12. ราวจับมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 3 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 4 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 5.13. ราวจับมีลักษณะกลมใช่หรือไม่ | | | |
| 5.14. ราวจับสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 90 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | | | |
| 5.15. ราวจับต้องยาวต่อเนื่องใช่หรือไม่ | | | |
| 5.16.ราวจับส่วนที่ยึดติดกับผนังจะต้องไม่มีกีดขวางหรือเป็นอุปสรรคใช่หรือไม่ | | | |
| 5.17. ปลายของราวจับให้ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและสุดสิ้นของทางลาดไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | | | |

Copyright by Mahidol University

**6. ฝาปิดรางระบายน้ำ**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 6.1. ฝาปิดรางระบายน้ำที่เป็นรูหรือเป็นช่องต้องมีขนาดของรูหรือช่องไม่เกิน 13 มิลลิเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 6.2. แนวช่องของฝาปิดรางระบายน้ำต้องอยู่ในแนวขวางกับทางเดินใช่หรือไม่ | | | |

**7. ประตูห้องน้ำสำหรับคนพิการ (ประตูห้องน้ำแบบบานเปิด)**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 7.1.ประตูห้องน้ำเปิดปิดได้ง่ายใช่หรือไม่ | | | |
| 7.2.ประตูห้องน้ำเป็นแบบบานเปิดออกสู่ภายนอก ใช่หรือไม่ | | | |
| 7.3.ช่องประตูต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 7.3.กรณีประตูห้องน้ำเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศาใช่หรือไม่ | | | |
| 7.4.มีสัญลักษณ์รูปคนพิการติดไว้ที่ประตูด้านหน้าห้องน้ำใช่หรือไม่ | | | |
| 7.5.มีมือจับประตูขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางอย่างน้อย 3 เซนติเมตรแต่ไม่เกิน 4 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 7.6. มีมือจับประตูห้องน้ำทั้งด้านนอกและด้านในของประตูห้องน้ำใช่หรือไม่ | | | |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 7.7. มือจับประตูอยู่ในแนวดิ่งทั้งด้านนอกและด้านในใช่หรือไม่ | | | |
| 7.8. ความสูงของมือจับประตูห้องน้ำสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.00 เมตรและปลายด้านล่างไม่เกิน 80 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 7.9. ที่ล็อกประตูเป็นแบบก้านบิดหรือแกนผลักใช่หรือไม่ | | | |
| 7.10. ที่ล็อกประตูอยู่สูงจากพื้นไม่น้อย 1.00 เมตร แต่ไม่เกิน 2.0 เมตร | | | |

**8. ประตูห้องน้ำสำหรับคนพิการ (ประตูห้องน้ำแบบบานเลื่อน)**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 8.1.ประตูห้องน้ำเปิดปิดได้ง่ายใช่หรือไม่ | | | |
| 8.2.ประตูห้องน้ำเป็นแบบบานเลื่อนใช่หรือไม่ | | | |
| 8.3.ช่องประตูต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 8.4.มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ที่ประตูด้านหน้าห้องน้ำใช่หรือไม่ | | | |
| 8.5.มีมือจับประตูขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางอย่างน้อย 3 เซนติเมตรแต่ไม่เกิน 4 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 8.6. มีมือจับประตูห้องน้ำทั้งด้านนอกและด้านในของประตูห้องน้ำใช่หรือไม่ | | | |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 8.7.มือจับประตูอยู่ในแนวดิ่งทั้งด้านนอกและด้านในของประตูห้องน้ำใช่หรือไม่ | | | |
| 8.8.ความสูงของราวจับประตูห้องน้ำสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.00 เมตรและปลายด้านล่างไม่เกิน 80 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 8.9. ที่ล็อกประตูเป็นแบบก้านบิดหรือแกนผลักใช่หรือไม่ | | | |
| 8.10. ที่ล็อกประตูอยู่สูงจากพื้นไม่น้อย 1.00 เมตร แต่ไม่เกิน 2.0 เมตร | | | |

**9. ราวจับในห้องน้ำ**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 9.1.มีราวจับบริเวณด้านที่ชิดผนังเพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอนและแนวดิ่ง ใช่หรือไม่ | | | |
| 9.2. ราวจับในห้องน้ำในแนวนอนมีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 65 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 80 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | | | |
| 9.4. ด้านข้างโถส้วมด้านที่ไม่ชิดผนังให้มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบ เมื่อกางออกให้มีระบบล๊อกที่ผู้พิการสามารถปลดล็อกได้ง่ายใช่หรือไม่ | | | |
| 9.5. ราวจับที่พับเก็บได้มีระยะห่างจากขอบของโถส้วมไม่น้อยกว่า 15 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 20 เซนติเมตร | | | |

Copyright© by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 9.6. ราวจับที่พับเก็บได้มีความยาวไม่น้อยกว่า 550 มิลลิเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 9.7. มีราวจับเพื่อนำไปสู่สุขภัณฑ์อื่นๆ ภายในห้องส้วมใช่หรือไม่ | | | |
| 9.8. มีราวจับความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 90 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | | |
| 9.9. มีระบบสัญญาณแสงและเสียง เพื่อแจ้งเตือนภัยใช่หรือไม่ | | | |
| 9.10. มีอุปกรณ์แจ้งเหตุที่เกิดขึ้นภายในห้องส้วมใช่หรือไม่ | | | |
| 9.11.มีปุ่มกดเพื่อแจ้งเหตุเตือนภัยติดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่สามารถใช้งานได้สะดวกใช่หรือไม่ | | | |

**10. เครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 10.1. มีโถส้วมชนิดนั่งราบ สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 45 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 50 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | | | |
| 10.2.ที่ปล่อยน้ำเป็นชนิดคันโยกปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้พิการสามารถใช้ได้อย่างสะดวกใช่หรือไม่ | | | |
| 10.3. มีด้านข้างด้านหนึ่งของโถส้วมอยู่ชิดผนังโดยมีระยะห่างวัดจากกึ่งกลางโถส้วมถึงผนังไม่น้อยกว่า 45 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 50 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | | |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 10.4. ใต้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนังไปจนถึงขอบอ่างเป็นที่ว่าง โดยขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 45 เซนติเมตร และต้องตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เข้าประชิดได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวางใช่หรือไม่ | | | |
| 10.5. อ่างล้างมือมีความสูงจากพื้นถึงขอบบนของอ่างไม่น้อยกว่า 75 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 80 เซนติเมตร | | | |
| 10.6. ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยกหรือก้านกด หรือก้านหมุนหรือระบบอัตโนมัติ ใช่หรือไม่ | | | |

Copyright by Mahidol University

**แบบสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม**
**สำหรับคนพิการในโรงพยาบาล**

แบบสังเกตชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ทั้งหมด 10 ด้าน ดังนี้

การสังเกตการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาล

1. ที่จอดรถคนพิการ

.....
.....
.....
.....
.....

2. ทางเข้าอาคาร

.....
.....
.....
.....
.....

3. ทางลาด

.....
.....
.....
.....
.....

Copyright by Mahidol University

4. ทางเท้า

.....

.....

.....

.....

.....

5. ลิฟต์

.....

.....

.....

.....

.....

6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ

.....

.....

.....

.....

.....

7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ

.....

.....

.....

.....

.....

8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ

Copyright by Mahidol University

.....

.....

.....

.....

.....

9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก

.....

.....

.....

.....

.....

10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร

.....

.....

.....

.....

.....

Copyright by Mahidol University

# ภาคผนวก ข

# แผนการสอน

## ผลการทดสอบเครื่องมือ

1. **ชื่อโรงพยาบาล** สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา
2. **ชื่อผู้สำรวจ** นายอำนาจ ดวงตระกูล
3. **วัน/เดือน/ปี ที่สำรวจ** 19 มกราคม พ.ศ. 2555

**1. ที่จอดรถ คนพิการ**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1.มีที่จอดรถสำหรับยานพาหนะของคนพิการชิดกับทางเข้าอาคารที่คนพิการเข้าถึงได้ | | / | | |
| 2.ที่จอดรถสำหรับคนพิการมีความกว้างอย่างน้อย 3.80×6.00 เมตร | / | | | |
| 3.มีป้ายและสัญลักษณ์ที่เป็นสากลแสดงที่จอดรถสำหรับคนพิการ | | | / | (ตรวจตาม(ตรวจตามแบบสำรวจย่อยป้ายและสัญลักษณ์)ที่จอดรถคนพิการ ) |
| 4.มีป้ายชี้ทิศทางเข้าสู่ทางเข้าอาคารสำหรับคนพิการ | | / | | (ตรวจตาม(ตรวจตามแบบสำรวจย่อยขนาดตัวอักษรของป้าย)ชี้ทิศทางเข้าอาคาร) |
| 5.ทุกๆ ที่จอดรถ 50 คัน ต้องมีที่จอดรถคนพิการอย่างน้อย 1 คัน | | / | | |

Copyright by Mahidol University

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

**2. ทางเข้าอาคาร**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1. พื้นทางเข้าอาคารที่คนพิการเข้าถึงได้ทุกที่เป็นพื้นเรียบและไม่ลื่น | / | | | -พื้นทางเข้าทุกที่เรียบไม่ลื่น =มี(มาตรฐาน) -พื้นทางเข้าบางที่/บางจุดไม่เรียบหรือลื่น = มี (ไม่มาตรฐาน) -พื้นทางเข้าทุกที่ไม่เรียบหรือลื่น=ไม่มี |
| 2. มีพื้น อยู่ในระดับเดียวกับพื้นลานจอดรถในกรณีที่อยู่ต่างระดับต้องมีทางลาดที่คนพิการเข้าถึงได้ (ทางลาดยาว..... เมตร) | / | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยทางลาด ) |
| 3.ทางเข้าอาคารมีความกว้างสุทธิอย่างน้อย 1.50 เมตร | / | | | (ความกว้าง0-89.9ซม.= ไม่มี, 0.90-1.499ม.=มี (ไม่ได้มาตรฐาน) , ตั้งแต่ 1.50 ม.=มี(ได้มาตรฐาน) |
| 4.ทางเดินจากบริเวณภายนอกเข้าสู่อาคาร หากมีพื้นที่ต่างระดับ มีการทาสีหรือติดเครื่องหมายที่ชัดเจน | | / | | |
| 5.มีป้ายบอกทางหรือสิ่งอื่นที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร | / | | | (มีป้ายแขวนต่ำกว่า 2 ม.=ไม่มี,ไม่มีป้ายหรือสิ่งอื่นแขวนหรือแขวนสูงกว่า 2 ม.=มี(ได้มาตรฐาน) |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 6.ทางเข้าต้องไม่มีรางระบายน้ำหรือถ้ามีรางระบายน้ำต้องมีฝาปิดที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อคนพิการ | / | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยฝาปิดรางระบายน้ำ) |
| 7.บริเวณที่เป็นทางแยกหรือทางเลี้ยวมีพื้นผิวต่างสัมผัส | | | / | |
| 8. ไม่มีสิ่งกีดขวางทางเดินถ้ามีสิ่งกีดขวางต้องมีพื้นผิวต่างสัมผัสหรือมีการกั้นเพื่อให้ทราบก่อนถึงสิ่งกีดขวาง ซึ่งอยู่ห่างสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า 3.00 เมตร | | | / | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

**3. ทางลาด**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1. พื้นผิวใช้วัสดุกันลื่น | / | | | เรียบไม่ลื่น=มี(มาตรฐาน) บางที่/บางจุดไม่เรียบหรือลื่น =มี(ไม่มาตรฐาน) |
| 2. ความกว้างรถเข็นสวนทางกันได้ 2 คัน | / | | | |
| 3. สัดส่วนของความลาดเอียงเหมาะสมสามารถเข็นรถเข็นขึ้นได้เอง | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยทางลาด ) |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 4. กรณีทางลาดมีความยาวมากมีชานพัก ก่อนขึ้นทางลาดใหม่ | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยทางลาด ) |
| 5. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกั้นมีขอบสูงจากพื้นผิวกันตก | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยทางลาด ) |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

**4. ทางเท้า**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1. พื้นทางเท้าเรียบ ไม่ลื่น | / | | | -พื้นทุกที่เรียบไม่ลื่น =มี(มาตรฐาน)<br>-พื้นบางที่/บางจุดไม่เรียบหรือลื่น =มี(ไม่มาตรฐาน)<br>-พื้นทุกที่ไม่เรียบหรือลื่น= ไม่มี |
| 2. พื้นทางเท้ากว้างรถเข็นสามารถสวนทางกันได้ | / | | | |
| 3. ท่อระบายน้ำมีฝาปิดสนิท | / | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยฝาปิดรางระบายน้ำ) |
| 4. กรณีฝาปิดท่อระบายน้ำเป็นชนิดตะแกรง มีซี่หรือรูเล็ก | / | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยฝาปิดรางระบายน้ำ) |
| 5. รางระบายน้ำอยู่นอกทางเท้า | / | | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยฝาปิดรางระบายน้ำ) |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 6. อุปกรณ์บังแดดฝนของอาคารริมทางเท้า ขณะใช้งานให้อยู่ในระดับสูงไม่กีดขวาง ระดับศีรษะ | / | | | |
| 7. ทางลาดมีความลาดเอียง รถเข็นสามารถขึ้นลงได้เอง | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยทางลาด ) |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

**5. ลิฟต์**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| ลักษณะของลิฟต์<br>1. ประตูกว้างรถเข็นเข้าได้สะดวก | / | | | (ความกว้าง0-89.9ซม.= ไม่มี, 0.90-1.499ม.=มี (ไม่ได้มาตรฐาน) ,ตั้งแต่ 1.50 ม. =มี(ได้มาตรฐาน) |
| 2. ขนาดของห้องลิฟต์รถเข็นสามารถหมุนตัวได้ | | / | | -ความกว้างสุทธิตั้งแต่ 1.50 เมตร ขึ้นไป=มี (มาตรฐาน)<br>-ความกว้างสุทธิตั้งแต่ 0.90-1.499 เมตร =มี(ไม่มาตรฐาน)<br>-ความกว้างสุทธิน้อยกว่า 0.90 เมตร = ไม่มี |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 3. ปุ่มกดเรียกลิฟต์และปุ่มบังคับลิฟต์สามารถเอื้อมกดจากรถเข็นได้สะดวก | | / | | |
| 4. ภายในลิฟต์มีราวจับ | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยราวจับ) |
| 5. มีเสียงบอกเลขชั้นนั้นๆ เมื่อลิฟต์หยุดแต่ละชั้น | | | / | |
| 6. ภายนอกลิฟต์ไม่มีสิ่งกีดขวางเก้าอี้เข็นคนพิการ | / | | | |
| 7. กรณีลิฟต์ขัดข้อง มีทั้งเสียงและดวงไฟ เตือนภัยเป็นไฟกระพริบ ทั้งภายนอก และภายในห้องลิฟต์ | | | / | |
| 8. มีช่องกระจกที่ประตูลิฟต์ | | | / | |
| 9. มีการติดตั้งกระจกในระดับสายตาภายในลิฟต์ | | | / | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

Copyright by Mahidol University

**6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1. มีที่นั่งรอตรวจสำหรับจอดรถเข็นคนพิการ | | / | | |
| 2. มีที่นั่งรอเพียงพอกับคนพิการที่มารับบริการ | | / | | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....
.....
.....
.....

**7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1. มีทางเข้าและออกสำหรับเก้าอี้เข็นคนพิการที่บริเวณห้องจำหน่ายสินค้าต่างๆ อย่างน้อย 1 ช่อง | | | / | |
| 2. มีช่องจ่ายเงินสำหรับเก้าอี้เข็นคนพิการ อย่างน้อย 1 ช่องมีความกว้างรถเข็นเข้าได้สะดวก | | | / | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....
.....
.....
.....

Copyright by Mahidol University

**8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1. มีพื้นที่ว่างภายในห้องส้วมเป็นเส้นผ่านศูนย์กลาง ไม่น้อยกว่า 1,500 เมตร | / | | | -ความกว้างสุทธิตั้งแต่ 1.50เมตร ขึ้นไป = มี (มาตรฐาน)<br>-ความกว้างสุทธิตั้งแต่ 0.90-1.499 เมตร =มี(ไม่มาตรฐาน)<br>-ความกว้างสุทธิน้อยกว่า0 .90 เมตร = ไม่มี |
| 2. ประตูห้องน้ำคนพิการสามารถเข้าถึงได้ | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยประตู) |
| 3.พื้นห้องน้ำมีระดับเสมอกับพื้นภายนอก หรือถ้าเป็นพื้นต่างระดับ ต้องมีทางลาดที่คนพิการเข้าถึงได้ | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยทางลาด) |
| 4.พื้นห้องน้ำที่คนพิการเข้าถึงได้ทุกที่เป็นพื้นเรียบและไม่ลื่น | / | | | -พื้นทางเข้าทุกที่เรียบไม่ลื่น =มี(มาตรฐาน)<br>-พื้นทางเข้าบางที่/บางจุดไม่เรียบหรือลื่น =มี (ไม่มาตรฐาน)<br>-พื้นทางเข้าทุกที่ไม่เรียบหรือลื่น=ไม่มี |
| 5. มีราวจับในห้องน้ำที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยราวจับในห้องน้ำ) |
| 6. มีเครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยเครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ) |
| 7. มีอักษรเบรลล์แสดงให้รู้ว่าเป็นห้องน้ำชายหญิง ติดไว้ที่ผนังทางเข้าหน้าห้องน้ำในตำแหน่งที่สามารถสัมผัสได้ | | | / | |

Copyright by Mahidol University

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

**9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1. มีผังของอาคาร สถานที่ ตั้งไว้ด้านหน้าภายนอกอาคาร ในบริเวณที่เห็นชัดเจน | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยป้ายและสัญลักษณ์) |
| 2. ภายในอาคารในทุกจุดที่มีป้ายหรือผังบอกสถานที่ต่างๆ | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยป้ายและสัญลักษณ์) |
| 3. ป้ายหรือผังบอกทางทุกแห่งมีสีชัดเจนหรือมีแสงสว่าง | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยป้ายและสัญลักษณ์) |
| 4. ขนาดตัวอักษรที่เขียนบนป้ายมีความเหมาะสมกับระยะทางและความลาดเอียง สามารถมองเห็นได้ชัดเจน | | / | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยขนาดตัวอักษรของป้าย) |
| 5. มีสัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ และคนชราตามสถานที่ต่างๆ | | | / | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยป้ายและสัญลักษณ์) |
| 6. สัญลักษณ์ของคนพิการทางการเคลื่อนไหวมีสัญลักษณ์สีขาวรูปคนพิการทางกายหรือทางการเคลื่อนไหวบนเก้าอี้เข็นคนพิการหันหน้าออกทางขวามือ พื้นที่สีฟ้ารูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้างด้านละไม่น้อยกว่า 10 ซม. | | | / | |

Copyright by Mahidol University

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

**10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร**

| สถานที่ติดต่อสอบถาม | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1. มีสถานที่สำหรับผู้ที่ใช้เก้าอี้เข็นคนพิการ | | | / | |
| 2. โต๊ะหรือเคาน์เตอร์มีระดับความสูงจากพื้น และมีที่ว่างข้างใต้ให้เก้าอี้เข็นคนพิการสอดเข้าได้ | | | / | |
| 3. มีผัง (Directory) แสดงให้ทราบถึงข้อมูลสถานที่ / ห้องต่างๆ | | / | | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

Copyright by Mahidol University

**สถานบริการข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)**

| โทรศัพท์สาธารณะ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1. การติดตั้งโทรศัพท์สามารถให้รถเข็นสามารถใช้บริการได้ | | | / | |
| 2. มีโทรศัพท์ตามข้อ 1 จำนวน 1 เครื่องต่อโทรศัพท์ทั่วไป 5 เครื่อง | | | / | |
| 3. ข้างใต้เครื่องโทรศัพท์มีที่ว่างให้เก้าอี้เข็นคนพิการสอดเข้าได้ | | | / | |
| 4. โทรศัพท์เป็นแบบปุ่มกด | / | | | |
| 5. ไม่มีฐานตู้โทรศัพท์ เป็นแบบพื้นราบเสมอ (นอกอาคาร) | | | / | |
| 6. พื้นที่ภายในตู้โทรศัพท์ (นอกอาคาร) สามารถ ให้รถเข็นใช้ได้ | | | / | |

ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

Copyright by Mahidol University

# แบบสำรวจย่อย

**1. แบบสำรวจย่อย (ป้ายและสัญลักษณ์ที่จอดรถคนพิการ)**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 1. มีป้ายขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร และยาวไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร | | / | |
| 2. ป้ายติดอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2 เมตร | | / | |
| 3. ป้ายติดในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน | | / | |
| 4. มีสัญลักษณ์รูปคนพิการนั่งเก้าอี้ล้อเข็นอยู่บนพื้นของที่จอดรถด้านที่ติดกับทางเดินรถ | / | | |
| 5. มีสัญลักษณ์รูปคนพิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 90 x 90 เซนติเมตร | / | | |

**2. แบบสำรวจย่อย (ขนาดตัวอักษรของป้ายชี้ทิศทางเข้าอาคาร)**

| ระยะทาง | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| ระยะทางน้อยกว่า 7 เมตร ใช้ขนาด 6x6 เซนติเมตร | / | | |
| ระยะทางตั้งแต่ 7-18 เมตร ใช้ขนาด11x11 เซนติเมตร | / | | |
| ระยะทางเกิน 18 เมตรขึ้นไป ใช้ขนาด20x20 เซนติเมตร | | / | |

Copyright by Mahidol University

**3. แบบสำรวจย่อย (ทางลาดที่มีความยาวไม่เกิน 2.50 เมตร)**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 1.มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1 : 12 ใช่หรือไม่ | | / | |
| 2. กรณีทางลาดมีความยาวไม่เกิน 6.00 เมตรความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | / | | |
| 3. มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ทางยาวไม่น้อยกว่า 1.50 เมตรใช่หรือไม่ | / | | |
| 4. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมียกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 5.0 เซนติเมตร | | / | |
| 5. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมีราวกันตกใช่หรือไม่ | | / | |

**4. แบบสำรวจย่อย (ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 2.50-6.00 เมตร)**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 1.มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1: 12 ใช่หรือไม่ | | / | |
| 2. กรณีทางลาดมีความยาวไม่เกิน 6.00 เมตรความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | / | | |
| 3. มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ทางยาวไม่น้อยกว่า 1.50 เมตรใช่หรือไม่ | / | | |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 4. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมียกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 5.0 เซนติเมตร | / | | |
| 5. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมีราวกันตกใช่หรือไม่ | | / | |
| 6. ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 2.50 เมตร ขึ้นไปต้องมีราวจับทั้งสองด้านใช่หรือไม่ | | / | |
| 7. ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบใช่หรือไม่ | | / | |
| 8. ราวจับมีความมั่นคงแข็งแรงใช่หรือไม่ | | / | |
| 9. ราวจับทำด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นใช่หรือไม่ | | / | |
| 10. ราวจับมีลักษณะกลมใช่หรือไม่ | | / | |
| 11. ราวจับมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 3.0 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 4.0 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | / | |
| 12. ราวจับสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตรแต่ไม่เกิน 90 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | | / | |
| 13. ราวจับต้องยาวต่อเนื่องใช่หรือไม่ | | / | |
| 14.ราวจับส่วนที่ยึดติดกับผนังจะต้องไม่มีกีดขวางหรือเป็นอุปสรรคใช่หรือไม่ | | / | |
| 15. ปลายของราวจับให้ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและสุดสิ้นของทางลาดไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | | / | |

Copyright by Mahidol University

**5. แบบสำรวจย่อย (ฝาปิดรางระบายน้ำ)**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 1. ฝาปิดรางระบายน้ำที่เป็นรูหรือเป็นช่องต้องมีขนาดของรูหรือช่องไม่เกิน 13 มิลลิเมตรใช่หรือไม่ | | / | |
| 2. แนวช่องของฝาปิดรางระบายน้ำต้องอยู่ในแนวขวางกับทางเดินใช่หรือไม่ | / | | |

**6. แบบสำรวจย่อย (ประตูห้องน้ำสำหรับคนพิการ (ประตูห้องน้ำแบบบานเปิด)**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 1.ประตูห้องน้ำเปิดปิดได้ง่ายใช่หรือไม่ | / | | |
| 2.ประตูห้องน้ำเป็นแบบบานเปิดออกสู่ภายนอก ใช่หรือไม่ | / | | |
| 3.ช่องประตูต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | / | | |
| 3.กรณีประตูห้องน้ำเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศาใช่หรือไม่ | / | | |
| 4.มีสัญลักษณ์รูปคนพิการติดไว้ที่ประตูด้านหน้าห้องน้ำใช่หรือไม่ | / | | |
| 5.มีมือจับประตูขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางอย่างน้อย 3 เซนติเมตรแต่ไม่เกิน 4 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | | / | |
| 6. มีมือจับประตูห้องน้ำทั้งด้านนอกและด้านในของประตูห้องน้ำใช่หรือไม่ | | / | |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 7.มือจับประตูอยู่ในแนวดิ่งทั้งด้านนอกและด้านในใช่หรือไม่ | | / | |
| 8.ความสูงของมือจับประตูห้องน้ำสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร และปลายด้านล่างไม่เกิน 80 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | / | | |
| 9. ที่ล็อกประตูเป็นแบบก้านบิดหรือแกนผลักใช่หรือไม่ | | / | |
| 10. ที่ล็อกประตูอยู่สูงจากพื้นไม่น้อย 1.00 เมตร แต่ไม่เกิน 2.0 เมตร | / | | |

**7. แบบสำรวจย่อย (ราวจับในห้องน้ำ)**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 1.มีราวจับบริเวณด้านที่ชิดผนังเพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอนและแนวดิ่ง ใช่หรือไม่ | | / | |
| 2. ราวจับในห้องน้ำในแนวนอนมีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 65 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 80 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | / | | |
| 4. ด้านข้างโถส้วมด้านที่ไม่ชิดผนังให้มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบ เมื่อกางออกให้มีระบบล๊อกที่ผู้พิการสามารถปลดล็อกได้ง่ายใช่หรือไม่ | | / | |
| 5. ราวจับที่พับเก็บได้มีระยะห่างจากขอบของโถส้วมไม่น้อยกว่า 15 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 20 เซนติเมตร | | / | |
| 6. ราวจับที่พับเก็บได้มีความยาวไม่น้อยกว่า 550 มิลลิเมตรใช่หรือไม่ | | / | |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 7. มีราวจับเพื่อนำไปสู่สุขภัณฑ์อื่นๆ ภายในห้องส้วมใช่หรือไม่ | | / | |
| 8. มีราวจับความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 90 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | / | | |
| 9. มีระบบสัญญาณแสงและเสียง เพื่อแจ้งเตือนภัยใช่หรือไม่ | | / | |
| 10. มีอุปกรณ์แจ้งเหตุที่เกิดขึ้นภายในห้องส้วมใช่หรือไม่ | | / | |
| 11.มีปุ่มกดเพื่อแจ้งเหตุเตือนภัยติดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่สามารถใช้งานได้สะดวกใช่หรือไม่ | | / | |

**8. แบบสำรวจย่อย (เครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ)**

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 1. มีโถส้วมชนิดนั่งราบ สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 45 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 50 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | / | | |
| 2.ที่ปล่อยน้ำเป็นชนิดคันโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้พิการสามารถใช้ได้อย่างสะดวกใช่หรือไม่ | | / | |
| 3. มีด้านข้างด้านหนึ่งของโถส้วมอยู่ชิดผนังโดยมีระยะห่างวัดจากกึ่งกลางโถส้วมถึงผนังไม่น้อยกว่า 45 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 50 เซนติเมตรใช่หรือไม่ | / | | |

Copyright by Mahidol University

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 4. ใต้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนังไปจนถึงขอบอ่างเป็นที่ว่าง โดยขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 45 เซนติเมตร และต้องตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เข้าประชิดได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวางใช่หรือไม่ | | / | |
| 5. อ่างล้างมือมีความสูงจากพื้นถึงขอบบนของอ่างไม่น้อยกว่า 75 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 80 เซนติเมตร | / | | |
| 6. ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยก หรือก้านกด หรือก้านหมุนหรือระบบอัตโนมัติ ใช่หรือไม่ | | / | |

Copyright by Mahidol University

# ภาคผนวก ค
# ข้อมูลคะแนน

ข้อมูลของคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกทางสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 ของโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร

<u>ตัวอย่าง โรงพยาบาลกลาง</u>

1. วิธีการคิดของคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกทางสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลกลาง (ทางลาด)

**ทางลาด**

| รายการ | มี (ได้มาตรฐาน) | มี (ไม่ได้มาตรฐาน) | ไม่มี | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|---|
| 1. พื้นผิวใช้วัสดุกันลื่น | / (2) | | | เรียบไม่ลื่น = มี (มาตรฐาน) บางที่/บางจุดไม่เรียบหรือลื่น =มี (ไม่มาตรฐาน) |
| 2. ความกว้างรถเข็นสวนทางกันได้ 2 คัน | / (2) | | | |
| 3. สัดส่วนของความลาดเอียงเหมาะสมสามารถเข็นรถเข็นขึ้นได้เอง | | / (1.6) | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยทางลาด ) |
| 4. กรณีทางลาดมีความยาวมากมีชานพัก ก่อนขึ้นทางลาดใหม่ | | | /(0) | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยทางลาด ) |
| 5. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกั้นมีขอบสูงจากพื้นผิวกันตก | | / (1.6) | | (ตรวจตามแบบสำรวจย่อยทางลาด ) |

Copyright by Mahidol University

มี (ได้มาตรฐาน) = 2 คะแนน

มี (ไม่ได้มาตรฐาน) = 1 คะแนน

ไม่มี = 0 คะแนน

คะแนนเต็มจากแบบสำรวจในทางลาด = 2 x 5 รายการ

= 10 คะแนน

คิดคะแนนในแบบสำรวจของทางลาด = 2 + 2 + 1.6 + 0 +1.6 = 7.2

แบบสำรวจย่อย (ทางลาดที่มีความยาวไม่เกิน 2.50 เมตร)

| รายการ | ใช่ | ไม่ใช่ | หมายเหตุ |
|---|---|---|---|
| 1.มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1: 12 ใช่หรือไม่ | | / | |
| 2. กรณีทางลาดมีความยาวไม่เกิน 6.00 เมตรความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร ใช่หรือไม่ | / | | |
| 3. มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ทางยาวไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ใช่หรือไม่ | / | | |
| 4. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมียกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 5.0 เซนติเมตร | | / | |
| 5. ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังมีราวกันตกใช่หรือไม่ | / | | |

ตอบใช่ทุกข้อ= มี (มีมาตรฐาน) คิดคะแนน = 2 คะแนน

ตอบใช่บางข้อ= มี (ไม่มาตรฐาน) คิดคะแนน = 1 + $\frac{\text{จำนวนรายการที่ตอบว่าใช่จากแบบสำรวจย่อย}}{\text{จำนวนรายการทั้งหมดในแบบสำรวจย่อย}}$

คิดคะแนนในแบบสำรวจย่อยของทางลาด = 1 + $\frac{3}{5}$

= 1.6

Copyright by Mahidol University

2. การคำนวณหาร้อยละของคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกทางสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 โดยมีวิธีการคิดดังนี้

$$\text{ร้อยละของคะแนน} = \frac{\text{คะแนนที่ได้จากแบบสำรวจในทางลาด x 100}}{\text{คะแนนเต็มจากแบบสำรวจในทางลาด}}$$

แทนค่าได้ดังนี้

$$\text{ร้อยละของคะแนน} = \frac{7.20 \times 100}{10}$$

$$= 72.00$$

ข้อมูลของคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกทางสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการในโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพลภาพและคนชรา พ.ศ.2548 ของโรงพยาบาลที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานครมีคะแนนดังต่อไปนี้

**ตารางผนวกที่ 1** โรงพยาบาลกลาง

| รายการ | คะแนนเต็ม | คะแนนที่ได้ |
|---|---|---|
| 1. ที่จอดรถคนพิการ | 10.00 | 0.00 |
| 2. ทางเข้าอาคาร | 16.00 | 10.60 |
| 3. ทางลาด | 10.00 | 7.20 |
| 4. ทางเท้า | 14.00 | 11.60 |
| 5. ลิฟต์ | 18.00 | 8.30 |
| 6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 4.00 | 0.00 |
| 7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 4.00 | 0.00 |
| 8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 14.00 | 9.20 |
| 9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 12.00 | 8.00 |
| 10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 18.00 | 9.00 |

Copyright by Mahidol University

**ตารางผนวกที่ 2** โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

| รายการ | คะแนนเต็ม | คะแนนที่ได้ |
|---|---|---|
| 1. ที่จอดรถคนพิการ | 10.00 | 6.67 |
| 2. ทางเข้าอาคาร | 16.00 | 15.00 |
| 3. ทางลาด | 10.00 | 10.00 |
| 4. ทางเท้า | 14.00 | 13.67 |
| 5. ลิฟต์ | 18.00 | 12.50 |
| 6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 4.00 | 0.00 |
| 7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 4.00 | 0.00 |
| 8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 14.00 | 10.60 |
| 9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 12.00 | 5.27 |
| 10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 18.00 | 6.00 |

**ตารางผนวกที่ 3** โรงพยาบาลตากสิน

| รายการ | คะแนนเต็ม | คะแนนที่ได้ |
|---|---|---|
| 1. ที่จอดรถคนพิการ | 10.00 | 4.00 |
| 2. ทางเข้าอาคาร | 16.00 | 11.00 |
| 3. ทางลาด | 10.00 | 5.80 |
| 4. ทางเท้า | 14.00 | 13.20 |
| 5. ลิฟต์ | 18.00 | 8.30 |
| 6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 4.00 | 0.00 |
| 7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 4.00 | 0.00 |
| 8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 14.00 | 7.19 |
| 9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 12.00 | 5.80 |
| 10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 18.00 | 5.00 |

Copyright by Mahidol University

**ตารางผนวกที่ 4** โรงพยาบาลราชพิพัฒน์

| รายการ | คะแนนเต็ม | คะแนนที่ได้ |
|---|---|---|
| 1. ที่จอดรถคนพิการ | 10.00 | 0.00 |
| 2. ทางเข้าอาคาร | 16.00 | 8.73 |
| 3. ทางลาด | 10.00 | 5.73 |
| 4. ทางเท้า | 14.00 | 10.73 |
| 5. ลิฟต์ | 18.00 | 8.00 |
| 6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 4.00 | 0.00 |
| 7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 4.00 | 0.00 |
| 8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 14.00 | 0.00 |
| 9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 12.00 | 3.67 |
| 10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 18.00 | 2.00 |

**ตารางผนวกที่ 5** โรงพยาบาลลาดกระบัง

| รายการ | คะแนนเต็ม | คะแนนที่ได้ |
|---|---|---|
| 1. ที่จอดรถคนพิการ | 10.00 | 9.00 |
| 2. ทางเข้าอาคาร | 16.00 | 9.60 |
| 3. ทางลาด | 10.00 | 10.00 |
| 4. ทางเท้า | 14.00 | 13.30 |
| 5. ลิฟต์ | 0.00 | 0.00 |
| 6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 4.00 | 0.00 |
| 7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 4.00 | 0.00 |
| 8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 14.00 | 4.94 |
| 9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 12.00 | 6.00 |
| 10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 18.00 | 3.00 |

Copyright by Mahidol University

**ตารางผนวกที่ 6** โรงพยาบาลสิรินธร

| รายการ | คะแนนเต็ม | คะแนนที่ได้ |
|---|---|---|
| 1. ที่จอดรถคนพิการ | 10.00 | 4.80 |
| 2. ทางเข้าอาคาร | 16.00 | 10.59 |
| 3. ทางลาด | 10.00 | 6.59 |
| 4. ทางเท้า | 14.00 | 10.40 |
| 5. ลิฟต์ | 18.00 | 7.30 |
| 6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 4.00 | 0.00 |
| 7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 4.00 | 0.00 |
| 8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 14.00 | 10.36 |
| 9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 12.00 | 6.66 |
| 10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 18.00 | 2.00 |

**ตารางผนวกที่ 7** เวชการุณรัศมิ์

| รายการ | คะแนนเต็ม | คะแนนที่ได้ |
|---|---|---|
| 1. ที่จอดรถคนพิการ | 10.00 | 4.40 |
| 2. ทางเข้าอาคาร | 16.00 | 12.40 |
| 3. ทางลาด | 10.00 | 9.64 |
| 4. ทางเท้า | 14.00 | 11.40 |
| 5. ลิฟต์ | 18.00 | 13.00 |
| 6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 4.00 | 0.00 |
| 7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 4.00 | 0.00 |
| 8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 14.00 | 8.56 |
| 9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 12.00 | 8.00 |
| 10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 18.00 | 4.00 |

Copyright by Mahidol University

**ตารางผนวกที่ 8** โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินฺธโร อุทิศ

| รายการ | คะแนนเต็ม | คะแนนที่ได้ |
|---|---|---|
| 1. ที่จอดรถคนพิการ | 10.00 | 6.87 |
| 2. ทางเข้าอาคาร | 16.00 | 12.60 |
| 3. ทางลาด | 10.00 | 5.60 |
| 4. ทางเท้า | 14.00 | 13.10 |
| 5. ลิฟต์ | 18.00 | 13.60 |
| 6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 4.00 | 2.00 |
| 7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 4.00 | 2.00 |
| 8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 14.00 | 9.23 |
| 9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 12.00 | 6.47 |
| 10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 18.00 | 10.00 |

**ตารางผนวกที่ 9** คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

| รายการ | คะแนนเต็ม | คะแนนที่ได้ |
|---|---|---|
| 1. ที่จอดรถคนพิการ | 10.00 | 4.20 |
| 2. ทางเข้าอาคาร | 16.00 | 11.00 |
| 3. ทางลาด | 10.00 | 9.00 |
| 4. ทางเท้า | 14.00 | 11.00 |
| 5. ลิฟต์ | 18.00 | 7.20 |
| 6. ที่นั่งสำหรับคนพิการ | 4.00 | 2.00 |
| 7. ทางเข้าออกที่มีเครื่องกั้นหรือช่องรับบริการ | 4.00 | 2.00 |
| 8. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ | 14.00 | 8.15 |
| 9. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก | 12.00 | 5.60 |
| 10. สถานบริการข้อมูลข่าวสาร | 18.00 | 8.00 |

Copyright by Mahidol University

# ประวัติผู้วิจัย


| | |
|---|---|
| **ชื่อ - สกุล** | นายอำนาจ ดวงตระกูล |
| **วัน เดือน ปีเกิด** | 19 มิถุนายน 2521 |
| **สถานที่เกิด** | จังหวัดแพร่ ประเทศไทย |
| **วุฒิการศึกษา** | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543<br>วิทยาศาสตร์บัณฑิต (กิจกรรมบำบัด)<br>คณะเทคนิคการแพทย์<br>วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2555<br>ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต<br>(สาขางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ) |
| **ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน** | นักกิจกรรมบำบัดปฏิบัติการ<br>หน่วยกิจกรรมบำบัด ภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟู<br>คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล<br>มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร |
| **ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้** | 88/160 หมู่ที่ 2 หมู่บ้านเดอะคัลเลอร์<br>ถนนติวานนท์ ตำบลบ้านใหม่<br>อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 |


Copyright by Mahidol University